

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon števil 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 17 749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Strahovita bitka pri Liegeu

Južno in zaradno od Liegea, o katerem poročajo Nemci, da so ga že zavzeli, se vodilo od nedelje dalje največje bitke sedanje vojne

London, 13. maja, s. (Reuter.) Položaj na bojišču v Belgiji je najresnejši z neposredno od Maastrichta. Nemški mehanizirani oddelki so preko mostu pri Maastrichtu prodrli do Warema zapadno od Liegea in se bližajo tudi Tirlemontu (Thienen).

V Londonu se mednarodni krogi popolnoma zavedajo, da bodo Nemci tu vrgli v boj svoje glavne sile in poskušali prodreti. Tudi se popolnoma zavedajo, da čaka za-
vezniške vojske težka naloga. Vojaški krogi navajajo dva ohrabrujoča momenta za zavezniške vojske v dosegljivih bitkah: velike uspehe zavezniškega letalstva in brezhibno napredovanje angleških mehaniziranih oddelkov skozi Belgijo.

London, 13. maja, br. (Reuter.) Poseben Reuterjev poročevalec na belgijskem bojišču poroča, da se vodijo pred utrdbami v Liegeu najstrašnejše borbe kar jih je bilo doslej. Vsa pokrajina pred utrdbami je posejana s trupli vojakov. Toda kljub temu nemško poveljstvo pošilja vedno nove oddelke v smrtonosni ogenj trdnjavskega topništva in številnih strojin in bomb, ki jih mečejo letala. Poveljnik nemških operacij je izdal nalog, da morajo poročena poveljstva brezpoševno doseči določene cilje.

Pariz, 13. maja, AA. (Havas.) Pritisak sovražnika se nadaljuje zapadno od Maastrichta, toda zavezniško letalstvo prizadeva na odtoku sovražniku velike izgube. Sovražnik sridito napada na odtoku belgijskih Ardenov.

Na luksemburški meji so se začele ponovno borbe. Sovražnik je napadel francoske položaje tudi na odtoku med gozdom Wamdt in Saaro. Na vzhodnem delu jojišča med Saaro in švicarsko mejo ni bilo posebnih dogodkov.

Francosko situacijsko poročilo

Pariz, 13. maja, AA. (Havas.) Tudi četrti dan borbe na Nizozemskem, v Belgiji in Luksemburgu je še vedno v znaku predhodnih operacij. Na mnogih krajih se niso stopile v akcijo glavne sile nasprotnih vojsk. Dasi so bile borbe precej hude, so se jih udeleževale predvsem motorizirane nemške enote, katere je nemška komanda po svoji navadni taktiki porinila naprej. Nizozemsko in belgijske čete pa so se ojačene s francoskimi in angleškimi motoriziranimi enotami, ki vrše vlogo zaščite prihajajočih velikih zavezniških vojnih sil. Te čete popolnoma zadostujejo svoji nalogi, da branijo in ščitijo umikanje, da čim bolj preprečijo napredovanje sovražnika in da glavne zavezniške sile dobijo čim več časa za koncentriranje.

Kar se tiče gibanja glavnih sil, se v tukajšnjih vojaških krogih izjavlja, da se ta gibanja vsrjo ne samo po prej določenem načrtu, temveč da se bodo izvršila še v krajšem času. Po potrjenih vestih, ki so dopolne prišle v Pariz, se položaj lahko smatra sledeče:

Severno od Liegea

Nemški napad se še vedno razvija, kakor je to bilo sporočeno prvi dan, v dveh glavnih smereh: proti severu in proti jugu od Liegea. Belgijsko utrjeno področje, ki se na široko razteza okoli tega velikanskega mesta, se uspešno upira. Samo ena utrdba, ki je zunaj glavnih utrd, in sicer utrdba Emael na začetku Albertovega kanala na reki Meuse (Maas) vzhodno od Maastrichta je bila zavzeta. Severno od Liegea so Nemci vrgli ogromno število blindiranih voz proti Tongreju in Hasseltu. Te kolone pa so pri svojem napredovanju zdale ob velike težave zaradi močne akcije zavezniškega zrakoplovstva, ki bombardira in s strojnimi puškami napada motorizirane nemške kolone, katere imajo pri tem hude izgube. Istočasno so davi nastopila letala nad nemškimi ozadjem vzhodno od Meuse, ki so razdirala železniške proge in prometne žile. Pri Tongreju so na ta način francoski motorizirani oddelki prvič napadli nemške čete ter so prvič nastopili tudi francoski napadalni oklopni vlak. Rezultat tega prvega spopada je pokazal, da so francoski bojni vlaki po svoji moči in učinkovitosti najmanj enaki nemškim, ker je bilo po tem spopadu nemško napredovanje snoči v okraju Tongreja ustavljeno.

Na Nizozemskem

Bolj na severu, na nizozemski fronti, se zdi, da so Nemci na gotovih mestih predli nizozemske čete, na drugih krajih pa se Nizozemci uspešno držijo. Ni še posameznosti o razvoju operacij v tem okolišču. Kar se tiče nizozemske notranjosti, se zdi, da je sedaj končno odvrnjena vernost padalcev. Največji del krajev, kjer so nastopili posamezni oddelki Nemcev, je bil očiščen, kar pa je ostalo, se sedaj likvidira.

Južno od Liegea

Južno od Liegea se Nemci z velikimi napori skušajo pomakniti proti zahodu čez belgijske Ardene. Belgijske čete se umikajo med budimi borbami. Tem četam pomagajo angleške zrakoplovne sile z masnimi intervencijami in v neprestani borbi z nemškimi letali.

V Luksemburgu

V Luksemburgu se francoske prednje čete, ki so večinoma konjenice, umikajo proti francosko-luksemburški meji, kjer so sedaj stopile v borbo glavne čete od Mozele do Longvija. Na nekaterih točkah se vrši borba na francoskem, na nekaterih pa na luksemburškem ozemlju. Da bi zaščitili

vojne operacije v Luksemburgu, so Nemci začeli nov napad, ki pa je bil takoj ustavljen.

Med Maginotovo in Siegfriedovo linijo

Na lovenski fronti ni prišlo, kakor se je moglo pričakovati, do splošnega napada, temveč je po hudi topniški pripravi prišlo samo do cele vrste lokalnih napadov v okolišču Vorbacha in Orentala. Mala francoska naprej pomaknjena oporišča so bila takoj opuščena ter so se po zapovedi čete utrde v glavni obrambni črti. Nemci pri svojem napadu niso vztrajali.

V zraku

Razume se, da operacije na tleh spremilja močna zrakoplovna aktivnost, ki je v nekaterih krajih skrajno huda, pa je uspeh teh zračnih bojev zaenkrat še težko ugotoviti. Nadaljuje se silno bombardiranje v Nemčiji sami in vseh zavezniških državah. Nemogoče je določiti število alarmov, katerih je bilo povsod zelo mnogo. Na borbinih črtah in v njihovem neposrednem ozadju se vršijo neprestane zračne borbe.

Nizozemsko vojno poročilo

Amsterdam, 13. maja, AA. (Havas.) Nizozemski glavni generalni štab je izdal sledeče sporočilo:

Nemške čete so na nekaterih krajih prekorčili reki Meuse in Ijssel. Naše obmeje čete so se nepoškodovane umaknile. Nizozemsko letalo so bombardirala nemške kolone, ki so napredovale. Francoske čete so prišle v kontakt z našimi ter so se na vzhodnem delu Brabanta sprijele s sovražnikom. V severnih delih, kjer ni bilo obrambnih črt, so se naše čete umaknile, pri tem pa zadrževale sovražno napredovanje. V notranjosti države so se padali spustili na tla samo na nekaterih krajih, kjer so bili zajeti. Padali, ki so se spustili na tla prvi dan vojne, begajo po deželi. Povsod jih preganjajo in trebijo. Nekaterim se je celo posrečilo, da so se polastili avtobusa, ki je služil za prevoz prebivalstva. Za njim so pohiteli blindirani avtomobili in ga uničili. Videti je, da se Nemci na Nizozemskem ne morejo boriti, ne da bi se pri tem posluževali vojnih ujetnikov ali državljanskih kritej. Letališče Valhaven pri Rotterdamu naša artilerija hudo obstrelijuje ter je letališče za sovražnika izgubilo vsak pomen. Akcija za čiščenje v okolišču Rotterdamu je že skoro končana. Mornarica s sodelovanjem zaveznikov je zavarovala najvažnejše točke naše države.

Amsterdam, 13. maja, s. (Reuter.) Vrhovno poveljstvo holandske vojske je izdalo popoldne naslednje vojno poročilo:

Nemške čete, ki so prekorčile reko Ijssel so prišle v kontakt z našimi četami v zapadnem Gelderlandu.

Ob Zuiderskem jezeru so se holandske

Nemci javljajo zavzetje Liegea

Poročila nemškega vrhovnega poveljstva — Potopitev angleškega rušilca — Zavezniške izgube letal

Berlin, 13. maja, br. (DNB.) Nemško vrhovno poveljstvo je danes popoldne objavilo naslednje vojno poročilo:

Napad nemške vojske na zapadu je večer dobro napredoval. Na Nizozemskem napredujejo naše čete zapadno od južnega Viljemovega prekopa. Vzpostavljena je zveza s četami, ki so bile z letali izkrcane v okolišču Rotterdamu. V Belgiji so nemške čete izsilile prehod preko Albertovega kanala tudi severno od Hasselta. Zapadno od Liegea so naše čete v napredovanju severno od Maase proti zapadu ter so danes vdrle tudi v Liege. Na citadelih vihra od danes opoldne nemška zastava s kljukastim križem, dočim zunanje utrde še nudijo odpor. Zapadno od reke Ourthe in v južni Belgiji so bile francoske čete zavrnjene. Naše divizije so tam v stalnem napredovanju in se bližajo s svojimi prvimi oddelki določenim ciljem.

Južno od Saarbrückena in južnovzhodno od Zweibrückena so nemške postojanke postopno naprej in smo pri tem ujeli več sto sovražnikov.

Napredovanje pehote je bilo podprto z napadi letalstva na sovražna zbirališča, pohodne kolone, železnice in ceste. V ostalem je letalstvo nadaljevalo svojo veliko borbo za nadmoč v zraku nad zapadnim operacijskim prostorom z očitnim uspehom. Skupno je bilo večeraj uničenih okrog 320 sovražnih letal, od tega 58 v zračnih bitkah, 72 pa je bilo sestreljenih od protiletalskega topništva, ostala letala pa so bila uničena na tleh. 25 sovražnih letal je bilo sestreljenih samo pri enem angleškem letalskem napadu na mostove preko Maase pri Maastrichtu s strani protiletalskega topništva.

Lastne izgube so v primeri s sovražnimi in spričo doseženih uspehov tudi večerj malenkostne. Izgubili smo vsega 31 letal.

Berlin, 13. maja, br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je danes popoldne po vrsti izdalo naslednja vojna poročila:

Nemške čete so že povsod prodrele do vzhodne obale Zuiderskega jezera. Pokrajina Groningen je dokončno zavzeta.

čete nekoliko umaknile z nekaj izgubami. Pri Landstraatu so prodrli nemški mehanizirani oddelki.

Južno od Rotterdamu se drži še nekaj nemških padalcev, toda brez topništva.

Holandsko letalstvo nudi močan odpor mnogo močnejšemu sovražnemu letalstvu. Holandska letala so bombardirala več nemških vojaških oddelkov.

Umetna poplava

Pariz, 13. maja, AA. (Havas.) Po zadnjih poročilih je poplava na Nizozemskem dosegla potrebno višino. Angleško letalstvo je močno podprlo nizozemsko obrambo.

Belgijsko vojno poročilo

Bruselj, 13. maja, br. Vrhovno poveljstvo belgijske vojske je izdalo danes popoldne vojno poročilo, v katerem pravi:

V teku noči je prišlo do hudih spopadov na raznih točkah. Naše čete so povsod vztrajale na svojih postojankah. V dopoldanskih urah so se pričeli novi navalni sovražnika na posamezne belgijske postojanke. Belgijska vojska operira že v najtesnejšem sodelovanju s francosko in angleško vojsko.

Nemški načrti

Pariz, 13. maja, z. Položaj v Belgiji se polagoma stabilizira. Belgija ima popolno zaupanje v svojo obrambno silo, ki je tokrat tudi docela drugače pripravljena, kakor pa je bila leta 1914. Takrat je imela Belgija 170.000 vojakov, tokrat pa jih ima pod orožjem najmanj 600.000. Prav tako ima sedaj Belgija močne utrde, dočim je imela leta 1914 le par zastarelih trdnjav. Iz dosegljivih nemških vojnih operacij se da sklepati, da je glavni nemški cilj zavzetje belgijskih in nizozemskih luk, ki bi služile nato za oporišče za nadaljnje borbe proti Angliji in Franciji. Po dosegi tega cilja bodo Nemci verjetno poskusili istočasni frontalni napad na Francijo s severa in vzhoda.

Pariški listi

Pariz, 13. maja, AA. (Havas.) Listi čez cele strani prinašajo pod naslovi »Velika bitka se je začela« poročila z bojišča. Listi naglašajo, da se Nemci trudijo, da bi z ofenzivo nadaljevali ter pritiskajo pri Liegeu, kjer pa jih je zadržala močna protiofenziva francoskih čet. Vsi listi prinašajo ekspozice belgijskega predsednika vlade Pierlota o vojnem položaju. Listi poročajo tudi o strahotah bombardiranja v Franciji ter objavljajo slike porušenih stanovanjskih poslopj, ki nimajo nobene vojaškega pomena. Listi prinašajo na vidnem mestu sporočilo predsedništva vlade glede sovražnih padalcev.

Nemške čete so prodrele preko Albertovega kanala tudi severozapadno od Hasselta in še na drugih mestih. Most preko kanala, ki je bil prvi zavzet, je sedaj docela zavarovan. Nemške čete v naglici izkoriščajo uspeh, ki je bil dosežen s prodorom preko kanala. Vzdrževalci padajo belgijske postojanke, ki bi bile morale zadržati nemško vojsko, da bi se belgijska in francoska vojska lahko koncentrirali in razvili. To so nemške čete sedaj preprečile.

V Tilburgu na Nizozemskem je bil ujet neki nizozemski divizijski general s celim štabom. Števil nizozemskih ujetnikov je naraslo doselej že na okrog 18.000.

Jugozapadno od Saint Tronda so oddelki nemških oklopnih avtomobilov s pomočjo nemškega letalstva udarili na formacije sovražnih tankov in jih potisnili nazaj.

V bojih južno od Saarbrückena je bilo ujetih 600 francoskih vojakov. Letalske sile so pri svojih akcijah proti sovražnim pomorskim vojnim silam ali transportnim ladjam na Severnem morju, dosegle nadaljnje uspehe. Neki rušilec in neka transportna ladja sta bila z bombami zadel v polno in sta se takoj potopila. Na dveh drugih transportnih ladjah se nastali požari, ki so obe ladji prav tako uničili. Na ta način je bilo uničenega za 10.000 ton ladijskega prostora, ne da bi se računala tonaža rušilca.

Angleško poročilo o položaju pri Liegeu

London, 13. maja, AA. (Reuter.) Nemške čete napredujejo v okolišču Maastrichta, kjer so njihove kolone dosegale Tongeren. Zavezniško letalstvo je bombardiralo železniške proge in na nekaterih krajih ustavilo napredovanje nemških kolon. Francoska oklopna enotica je izvršila napad na nemški oddelki in ustavila njegovo napredovanje pri Tongerenu. Trdnjava Liege se še vedno drži razen ene njene utrde, katero se je sovražnik posrečilo zavzeti. Vsi mostovi v tem okolišču so bili poginani v zrak, dočim belgijske čete in zavezniška letala ovirajo napredovanje nemških čet.

Daladier na fronti

Pariz, 13. maja, br. (Reuter.) Francoski vojni minister Daladier je večeraj odpotoval v spremstvu visokih oficirjev in članov francoskega in angleškega vrhovnega poveljstva v severno Francijo, kjer je inspiciral tamošnje francoske čete. Od tam se je podal v Belgijo, kjer je obiskal najprvo čete na fronti, nato pa se je v Bruslju sestel z belgijskim kraljem Leopoldom, s katerim je imel daljši razgovor.

Nemške operacije vodi general Keitel

Berlin, 13. maja, br. (DNB.) Vse operacije proti Belgiji in Nizozemski vodi vrhovni poveljnik nemške kopne vojske general Keitel. Njemu so podrejene vse formacije, ki sodelujejo v tem pohodu. Kje se muči kancelar Hitler, ne objavljajo.

Izredna vloga letalstva

Poročilo angleškega letalskega ministrstva o akcijah zavezniškega in izgubah nemškega letalstva

London, 13. maja, br. (Reuter.) Ministrstvo za letalstvo objavlja komunikacije, ki poročajo da je angleško letalstvo izvršilo zelo uspešne napade na glavne železniške zveze, ki vodijo iz Nemčije v Belgijo in na Nizozemsko. Več mostov preko Maase pri Maastrichtu je bilo porušeno. Tudi mnogo cest je razdejanih, prav tako pa tudi skoro vse važnejše železniške proge.

Angleško letalstvo je uspešno bombardiralo tudi sovražne vojaške kolone, oviralo njihovo napredovanje ter raztegnilo svojo akcijo daleč v nemško zaledje. Vzne ceste in železniške proge med Renom in Mozele so bile cilj močnega bombardiranja. Z bombami je bil uničen nemški oklopni vlak in razdejan važen kolodvor na nekem železniškem križišču. Z uspehom so bili izvršeni tudi napadi na vsa letališča, ki so se jih na Nizozemskem poročili Nemci. Samo na enem letališču je bilo od 16 nemških transportnih letal 14 uničenih. Od nedelje zjutraj do davi so angleška letala sestrelila 45 nemških letal. Z gotovostjo pa se lahko reče, da je bilo uničenih odnosno poškodovanih in onespobljivih dvakrat toliko letal. Francoska letala so sestrelila še nadaljnjih 30 nemških letal, dočim je bilo po izjavah belgijskega ministrskega predsednika samo na Belgijskem sestreljenih in uničenih nad 100 nemških letal. Skupno so Nemci v totalni vojni zadnjih štirih dni izgubili že nad 400 letal.

Razume se, da so bile izgube tudi na angleški strani. Komunikacije letalskega ministrstva navajajo, da se večeraj in danes 35 letal s teh važnih in uspešnih akcij ni vrnilo na svoja oporišča. Nekatera od teh letal pa so pristala v Belgiji, Nizozemski ali Franciji.

Nemški poskusi, da bi napadli zvezne ceste in železnice, po katerih hite na pomoč Belgiji in Nizozemski zavezniške čete, so imeli le malo uspeha. Pri napadih na železniške proge je bila povzročena le neznatna škoda. Kljub temu da prirejajo Nemci množične polete, po najmanj 20 letal, niso mogli ovirati naslega napredovanja zavezniških čet. Nemški letalski napadi na civilno prebivalstvo pa so le še povečali ogorčenje prebivalstva proti napadalcem.

Opoldne je letalsko ministrstvo izdalo komunikacije, da so bili v pretekli noči izvršeni nadaljnji poleti nad sovražno ozemlje pri čemer so bili bombardirani vsi mostovi in železniške proge med Renom in nizozemsko mejo. Tudi nemške kolone, ki so na poti na vzhodno belgijsko mejo, so bile ponovno napadene in razgane. Hudo bom-

bardirano je bilo tudi letališče Walhaven pri Rotterdamu, ki so se ga polastile tam z letal izkrcane nemške čete. Eno angleško letalo se s tega poleta ni vrnilo.

London, 13. maja, AA. (Reuter.) V londonskih vojaških krogih se kategorično demantira nemška vest o tem, da bi bilo danes pri operacijah v Belgiji in na Nizozemskem zrušenih 58 angleških letal. V tem nemškem poročilu se pravi, da je bilo sestreljenih 23 avtorov tipa Spitfire, med tem ko je bil pri teh operacijah poškodovan samo en aparat tipa Spitfire, dočim so se vsa ostala letala vrnila domov.

Letalski alarmi v Parizu
Pariz, 13. maja, s. (Reuter.) Francoska prestolnica je imela danes tri letalske alarme, mesto Lille pa že 11 alarmov v teku zadnjih 24 ur.

Nad milijon otrok bo evakuiranih
London, 13. maja, AA. (Reuter.) Danes so v Angliji storili vse potrebno, da se evakuira 1.158.000 šolske dece iz angleških mest. To so sklenili zaradi zadnjih pogostih zračnih napadov in bombardiranj angleških mest. V vseh šolah so bili tudi zdravniški pregledi šolarjev. Danes obiskuje londonske šole okoli 450.000 otrok.

Binkošti brez maš
Haag, 13. maja, AA. (Reuter.) Po odredbi vojaških oblasti se bile vse cerkve v Haagu in Rotterdamu večeraj zaprte, tako da se v nobeni ni vršila božja služba. V Amsterdamu so bile cerkve odprte ter je prisostvovalo božjim službam veliko število vernikov.

Silen napad na angleške letalske postojanke v Franciji
London, 13. maja, AA. (Reuter.) Reuterjev posebni dopisnik pri angleških letalskih silah v Franciji javlja, da so davi izvršile nemške zračne sile napad na ozemlje britanske zračne obrambe. Napad je trajal skoro 4 ure. Smatra se, da je bil ta napad eden največjih pri katerem so angleška borbena letala takoj stopila v protakcijo. Nemci so vrgli mnogo bomb in ponovili napad po eni uri. Ta nemška bombardiranja so trajala brez prenehanja po 15 minut. Nasteli so skoro 100 eksploziji.

Usoda padalcev

Nemška vlada odločno zanika zavezniške trditve, da se spuščajo padalci v tujih uniformah ali civilni obleki. Grožnja z represalijami na ujetnikih

Bruselj, 13. maja, br. Agencija Belga objavlja uradno poročilo nizozemske vlade, po katerem je bilo v bojih 10. t. m. ugotovljeno, da so bili mnogi nemški padalci, ki so se spustili na nizozemsko zaledje, preoblečeni v nizozemske vojaške uniforme. Nizozemska vlada je poslala zaradi tega vladam tujih držav protest, v katerem ugotavlja, da predstavlja to kršitev čl. 23. haške konvencije, po katerem je prepovedano uporabljati tuje vojaške uniforme.

Pariz, 13. maja, br. (Havas.) Ministrski predsednik Reynaud je izdal uraden razglas, v katerem objavlja, da bo vsi sovražni padalci, ki bi ga zalotili v uniformi, ki ne pripada nemški vojski, takoj ustreljen kot vohun. Ta odlok je bil izdan zaradi tega, ker se je ugotovilo, da so Nemci na Nizozemskem in v Belgiji izkrcali padalce, ki so bili v nizozemskih in belgijskih vojaških uniformah, deloma pa preoblečene tudi v razne civilne obleke.

Berlin, 13. maja, br. (DNB.) Zunanje ministrstvo je danes po poslanikih držav, ki so prevzele zastopstvo nemških interesov, izročilo angleški, francoski, belgijski in nizozemski vladi note, v katerih pojasnjuje vojaški položaj nemških padalcev ter sporoča, da bo za primer, da se bo s temi padalci postopalo v nasprotju z določili mednarodnega prava, izvajala

Zamenjava diplomatskega osebja

Pariz, 13. maja, p. Na poti iz Bruslja je potovalo davi skozi Pariz vse osebje nemškega poslanstva v Belgiji. Z njim je potoval tudi poslanik von Bilow. S posebnim strogo zastraženim vlakom so se pripeljali zgodaj zjutraj v Pariz in ob 10. nadaljevali potovanje do Verrier, kjer se je pod kontrolo švicarskih oblasti osebje nemškega poslanstva v Belgiji izmenjalo za osebje belgijskega poslanstva v Berlinu, ki je med tem preko Švice prispelo v Verrier.

Zemljevidi Nemčije na Holandskem

Berlin, 13. maja, br. (DNB.) Vrhovno poveljstvo poroča, da so nemške čete v Arnhemu v prostorih štaba tamošnjega vojaškega poveljstva našle 32.000 zemljevidov Nemčije v merilu 1:100.000, zlasti zemljevide zapadno nemškega industrijskega področja. V teh zemljevidih so vsi vojaški in strateško važnejši kraji in točke natančno označeni. To smatrajo v nemških krogih za dokaz, da se je Holandska skupno z zavezniški že poprej pripravljala za napad na nemška industrijska področja.

bardirano je bilo tudi letališče Walhaven pri Rotterdamu, ki so se ga polastile tam z letal izkrcane nemške čete. Eno angleško letalo se s tega poleta ni vrnilo.

London, 13. maja, AA. (Reuter.) V londonskih vojaških krogih se kategorično demantira nemška vest o tem, da bi bilo danes pri operacijah v Belgiji in na Nizozemskem zrušenih 58 angleških letal. V tem nemškem poročilu se pravi, da je bilo sestreljenih 23 avtorov tipa Spitfire, med tem ko je bil pri teh operacijah poškodovan samo en aparat tipa Spitfire, dočim so se vsa ostala letala vrnila domov.

Letalski alarmi v Parizu
Pariz, 13. maja, s. (Reuter.) Francoska prestolnica je imela danes tri letalske alarme, mesto Lille pa že 11 alarmov v teku zadnjih 24 ur.

Nad milijon otrok bo evakuiranih
London, 13. maja, AA. (Reuter.) Danes so v Angliji storili vse potrebno, da se evakuira 1.158.000 šolske dece iz angleških mest. To so sklenili zaradi zadnjih pogostih zračnih napadov in bombardiranj angleških mest. V vseh šolah so bili tudi zdravniški pregledi šolarjev. Danes obiskuje londonske šole okoli 450.000 otrok.

Binkošti brez maš
Haag, 13. maja, AA. (Reuter.) Po odredbi vojaških oblasti se bile vse cerkve v Haagu in Rotterdamu večeraj zaprte, tako da se v nobeni ni vršila božja služba. V Amsterdamu so bile cerkve odprte ter je prisostvovalo božjim službam veliko število vernikov.

Silen napad na angleške letalske postojanke v Franciji
London, 13. maja, AA. (Reuter.) Reuterjev posebni dopisnik pri angleških letalskih silah v Franciji javlja, da so davi izvršile nemške zračne sile napad na ozemlje britanske zračne obrambe. Napad je trajal skoro 4 ure. Smatra se, da je bil ta napad eden največjih pri katerem so angleška borbena letala takoj stopila v protakcijo. Nemci so vrgli mnogo bomb in ponovili napad po eni uri. Ta nemška bombardiranja so trajala brez prenehanja po 15 minut. Nasteli so skoro 100 eksploziji.

Usoda padalcev
Bruselj, 13. maja, br. Agencija Belga objavlja uradno poročilo nizozemske vlade, po katerem je bilo v bojih 10. t. m. ugotovljeno, da so bili mnogi nemški padalci, ki so se spustili na nizozemsko zaledje, preoblečeni v nizozemske vojaške uniforme. Nizozemska vlada je poslala zaradi tega vladam tujih držav protest, v katerem ugotavlja, da predstavlja to kršitev čl. 23. haške konvencije, po katerem je prepovedano uporabljati tuje vojaške uniforme.

Pariz, 13. maja, br. (Havas.) Ministrski predsednik Reynaud je izdal uraden razglas, v katerem objavlja, da bo vsi sovražni padalci, ki bi ga zalotili v uniformi, ki ne pripada nemški vojski, takoj ustreljen kot vohun. Ta odlok je bil izdan zaradi tega, ker se je ugotovilo, da so Nemci na Nizozemskem in v Belgiji izkrcali padalce, ki so bili v nizozemskih in belgijskih vojaških uniformah, deloma pa preoblečene tudi v razne civilne obleke.

Berlin, 13. maja, br. (DNB.) Zunanje ministrstvo je danes po poslanikih držav, ki so prevzele zastopstvo nemških interesov, izročilo angleški, francoski,

vlada obvešča v svoji noti prizadete vlade, da bo za vsakega ustrelnega nemškega padalca ustreljenih po 10 ujetih sovražnih vojakov.

Nemški demantiji nizozemskih vesti

Berlin, 13. maja. AA. (DNE). Nizozemski glavni stan širi vesti, da nemški vojak, posebno padalci, streljajo na nizozemsko prebivalstvo. Z nemške strani se te vesti najodločneje oporekajo. Izjavlja se, da se nemške čete ne borijo proti civilnemu prebivalstvu. Ako se v poročilih nizozemskega glavnega stana govori o tem, da so nemški padalci rekvirirali avtomobile in jih porabljali za napade na civilno prebivalstvo, se z nemške strani ugotavlja, da je tudi to neresnično. Z nemške strani se ne zanika, da ne bi padalci za vojevanje rekvirirali potrebna sredstva na deželi. V ta sredstva pa se štejejo tudi avtomobili. To je vojno pravo, ki pa ne daje razloga, da bi nizozemski glavni stan v svojih uradnih poročilih klevetal nemško oboroženo silo.

Nemški padalci zopet v Rotterdamu

Amsterdam, 13. maja. s. (Reuter). Nemški padalci so večeraj pomnožno zavzeli letališče Waalhaven pri Rotterdamu. V bojih z nemško vojsko sodeluje sedaj tu tudi holandska vojna mornarica.

Nemci se drže še na nekaterih točkah v Rotterdamu.

O položaju v Haagu prihajajo protislovna poročila, vendar se zdi, da holandska vojska povsod v državi, razen južno od Rotterdam, popolnoma obvladuje položaj.

Tudi v okolici Bruslja

Bruselj, 13. maja. (Reuter). Večraj se je spustilo v okolici Bruslja več padalcev, toda oblastem se je posrečilo vse ujeti. V

Ukrepi proti nevarnosti padalcev v Angliji

Stroga kontrola nad tujci — Ponoči ne smejo iz hiš Nemci v koncentracijskih taboriščih

London, 13. maja. s. (Reuter). Angleško vojsko v policiji sta večeraj z naglo akcijo izvedla aretacijo 3000 nemških državljanov, ki žive kot enigranti v vzhodnih angleških grofijah. Vsi bodo začasno poslani v koncentracijske taborišča. Nadalje so odredile oblasti, da se morajo vsi tuji moški državljanji, stari 16 do 60 let, ki žive v vzhodni Angliji in Škotski, prijaviti vsak dan enkrat k policiji. Od 20. zvečer do 6. zjutraj ne smejo zapustiti stanovanj. Tudi se ne smejo posluževati niti motornih vozil, niti koles. S to odredbo je prizadetih približno 11.000 tujih državljanov.

London, 13. maja. s. Britanska legija se je stavila na razpolago za službo v Angliji proti nevarnosti nemških padalcev. Vse strateško važne točke v Angliji so bile močno vojsko zastražene in obdane z bodečo žico. V vseh policijskih postajah so nakopičene večje množine orožja, ki bodo takoj razdeljene med zanesljive pro-

Soglasna zaupnica Churchillovi vladi

Izredna seja angleškega parlamenta na binkoštni ponedeljek — „Začetek ene največjih bitk v zgodovini“ — „Pripravljeni moramo biti tudi v Sredozemlju in doma“

London, 13. maja. s. (Reuter). Namesto 21. maja se je angleški parlament zaradi izred. položaja sestel že danes popoldne. Spodnji zbornici je predložil novi ministrski predsednik Churchill resolucijo, ki pravi:

„Zbornica pozdravlja novo vlado, ki predstavlja združeno in nezlomljivo voljo naroda, da nadaljuje vojno do zmagovitega zaključka.“

Ko je vstopil v dvorano ministrski predsednik Winston Churchill, ga je zbornica burno pozdravljala. Utemeljuje svoj predlog, je imel Churchill kratek govor, v katerem se je najprej opravičil, da je bilo imenovanje nove vlade izvedeno brez običajnih formalnosti. Potrebno je bilo, je dejal, da sestavim vlado v enem samem dnevu zaradi izredno nujnih dogodkov. Popolna lista vlade bo predložena kralju v teku tedna, vsekakor pa pred prihodnjim torkom, ko se parlament zopet sestane. Proseč, naj izrazi zbornica njegovi vladi zaupnico, je Churchill nadaljeval:

„Smo v začetni fazi ene največjih bitk v zgodovini. Naša vojska je v akciji na različnih točkah. Pripravljeni moramo biti vrh tega v Sredozemlju in tudi doma. Ne prestano se v teku močne letalske bitke. Ničesar vam nimam nuditi razen krvi, dela, solz in znoj. Pričakuje nas najhujša preizkušnja. Pred nami je mnogo, mnogo mesecev borbe in trpljenja. Ako me vprašate, kaj je naša politika, vam odgovorjam: Vojna! Vojna na morju, na kopnem in v zraku! Vojna z vso silo in močjo, ki nam jo je Bog dal. To je naša politika.“

Naš cilj vam lahko povem z eno besedo: Zmaga! Zmaga hočem za vsako ceno, zmaga kljub vsem nevarnostim, kakorkoli so velike, kakorkoli dolga in težka bo pot. Brez te zmage življenje za nas ni mogoče. Ni videti brez zmage nobenega nadaljnje- ga obstoja za imperij, nobenega nadaljnje- ga obstoja za vse, kar je imperiju sveto. Z zaupanjem sprejemam svojo nalogo. Upam, da se ne bo ponesrečila. Želim pomoči vseh. Pojdimo naprej skupno, s skupno močjo!“

Namesto Attleeja in Greenwooda je v imenu delavske stranke poslanec Lee-Smith izjavil, da delavska stranka sprejema in pozdravlja predloženo resolucijo. Če so v Nemčiji na podlagi prošlotekanske debate v angleškem parlamentu računali z neizidnostjo v Angliji, so se zmotili. Dobro naj premislijo, kar se je v Angliji zgodilo v zadnjih dneh. Anglija je danes zedinjena v eni sami volji. Prihodnja leta bodo pokazala, katera oblika vladavine je močnejša, angleška ali nemška.

Lloyd George je izrazil priznanje sposobnostim novega ministrskega predsednika. Dejal je, da prevzema svojo funkcijo

Bruslju vlada popoln mir. Del prebivalstva se seli iz prestolnice. Vprašanje evakuacije belgijske vlade in državnih oblastev se še ne zastavlja.

Tudi za francosko fronto

Pariz, 13. maja. s. (Reuter). Daleč za fronto se je v Franciji spustilo več oddelkov nemških padalcev. Večinoma so bili že vsi zajeti ali pa so vsaj obkoljeni. Nemški padalski oddelki so izredno dobro oboroženi in nastopajo zelo brezobzirno. Obločeni so v najrazličnejše uniforme in oblike, celo v duhovnike.

Bombardiranje Amsterdama

Amsterdam, 13. maja. s. (Reuter.) Nemška letala so zjutraj dvakrat bombardirala predmestja Amsterdama, in sicer ob 4.30 in 6.35. Napadi so imeli najbrže namen, da uničijo komunikacijsko zvezo in preprečijo, da bi prejela holandska vojska pri Amsterdamu ojačenja.

V teku dneva je imel Amsterdam danes tri nadaljnje letalske alarme. Podrobnosti še niso znane. Nemci so spustili v bližini z letal več padalskih oddelkov.

Angleški trgovinski ataše ubit

Amsterdam, 13. maja. AA. (Reuter). Pri današnjem zračnem napadu na Rotterdam je bil ubit angleški trgovinski ataše kapetan Rite. Istočasno je bilo ranjenih tudi več članov angleškega konzulata v Rotterdamu.

Svarilo pred bonboni

Amsterdam, 13. maja. AA. (Reuter). Vojne oblasti opozarjajo prebivalstvo, naj od Nemcev ne sprejema bonbonov in pijače, posebno vojakom je prepovedano sprejemati taka darila.

Holandska kraljevska rodbina v Londonu

Haag, 13. maja. br. (NTA). Sinoči je odpotovala prestolonaslednica Julijana s svojima hčerama Beatrico in Ireno v London. Spremlil jo je princ soproj Bernhard, ki pa se vrne v kratkem nazaj v nizozemsko prestolnico. Njihov odhod iz Nizozemske po zahtevanju uradnih krogov ne pomeni, da bi bil položaj Nizozemske kritičen, vendar je velike važnosti, da je obstoječa nizozemska kraljevska rodbina za vsak primer zavarovana. Takoj po prihodu v London sta se prestolonaslednica Julijana in princ Bernhard podala v Buckinghamsko palačo, kjer sta ju kralj in kraljica pridržala na kosilu.

New York, 13. maja. (BBC) poroča, da je za prestolonaslednico Julijano nocoj od- potovala v London tudi kraljica Viljemina. Odločila se je za to na priporočanje an- gleškega kralja. Kraljica Viljemina ima še posebno težaven položaj, ker je bila njena mati Nemka in prav tako je bil njen soproj Nемеc.

London, 13. maja. s. (Reuter) Holandska kraljica Viljemina je dospela nocoj v London. Na kolodvoru so kraljico pričakovali kralj Jurij, holandska prestolonaslednica Julijana in njen soproj princ Bernhard.

»Moderna konjenica«

London, 13. maja. AA. (Reuter.) Urednik Reuterjeve agencije piše o operacijah lahkih angleških motoriziranih edinic, oklopnih avtomobilov in lahkih tankov. V zvezi s tem naglašja, da so te angleške edince že prišle v spopad z nemškimi četami. Že svojočasna konjenica je imela nalogo, da pregleda zemljišče pred četami, sedanja »moderna konjenica« pa se porablja tudi za take svrhe, da si danes letalska služba mnogo uspešnejša za razglede na daljavo. V okolici Maastrichta, kjer so nemške čete prestopile Albertov kanal, so našle na te angleške enote. Nemške čete, ki tudi v teh krajih porabljajo isto taktiko kakor na Poljskem, potiskajo nazaj belgijske čete s svojo težko artilerijo in s pomočjo velikega števila bombnih letal. Po prvem iznenadenju so se na Nizozemskem duhovi umirili in skušajo sedaj učvrstiti svoje obrambne položaje. Ob južni meji Luksemburga se vršijo borbe ne- koliko kilometrov pred Magnitovno linijo. Veliko število sovražnih motornih vozil je preplavilo deželo.

Nemška poročila o ujetnikih

New York, 13. m. br. (BBC). Nemci javljajo, da so v teku večerajšnjega dne ujeli 18.000 holandskih vojakov, nadalje 600 Francozov, na Norveškem pa okoli 400 zavezniških vojakov, po večini Angležev.

Odlikovanje nemških oficirjev

Berlin, 13. maja. br. (DNB). Kancelar Hitler je danes osebno podelil odlikovanja oficirjem, ki so s svojimi četami izvajali prehode preko Maase pri Maastrichtu. Več oficirjev je bilo tudi povišanih.

Z norveških bojišč

Berlin, 13. maja. br. (DNB). O položaju na Norveškem poroča nemško vrhovno poveljstvo:

Pred Narvikom, kjer nastopajo ojačene sovražne pomorske sile, sta bila en sovražni rušilec, pri Hemnesoyju pa ena sovražna križarka z bombami hudo poškodovana. V srednji Norveški pri Mosjønu in Moju operirajoče nemške čete so dobile nadaljnja ojačenja. Skupina pri Narviku je v obrambi proti znatno močnejšemu sovražniku.

Stockholm, 13. maja. s. (Ass. Press.) Norveški poročevalski urad javlja, da so poskusile nemške ladje izkrcati ojačenja za nemško posadko v Narviku. Poskus se je ponesrečil in vse nemške transportne ladje so bile potopljene.

Stockholm, 13. maja. AA. (Reuter): »Aftenbladet« poroča iz Malmöja, da je neka nemška prevozna ladja na poti iz Osla v Nemčijo zadel v bližini Sunda na mino ter se potopila.

Berlin, 13. maja. br. Vrhovno poveljnišvo namske vojske je objavilo danes popoldne v posebnem vojnem poročilu, da je prišlo pri Moju, severno od Mosjøna, do spopada s sovražnimi četami, ki so bile potisnjene nazaj. Večje število sovražnikov, zlasti Angležev, je bilo ujetih.

MOŠKE SRAJCE PO MERI Alojzij Potrato — prej JOS. KUNC & Co. Ljubljana, Miklošičeva cesta 32.

Novi ministri

London, 13. maja. br. (DNB.) Churchill je svojo vlado izpopolnil še z nekaterimi novimi člani. Informacijski ministrstvo je prevzel bivši vojni minister Duff Cooper, ki je svojočasno izstopil iz Chamberlainove vlade, ker se ni strinjal z njegovo monarkovsko politiko. Dosedanji londonski župan Morrison (laburist) je postal minist. ster za oboroževanje. Letalski minister Kingsley Wood je prevzel finančno minist. strvo, finančni minister sir John Simon pa je imenovan za lorkancelarja. Lord Lloyd je imenovan za kolonialnega ministra, notranji minister je postal Anderson,

trgovinski minister pa Andrew Duncan.

Danes popoldne je bila v Buckinghamski palači seja tajnega sveta, na kateri so bili novi ministri zapriženi, seji je prvič predsedoval Chamberlain v novem svojstvu predsednika tajnega sveta.

Sinoči je kralj Jurij sprejel v avdienco novega predsednika vlade Churchilla.

London, 13. maja. s. (Reuter). Nocoj je bilo objavljenih nekaj nadaljnjih imenovanj članov nove angleške vlade. Za ministra za Indijo je imenovan Amery, za ministra za zdravstvo Malcolm Macdonald, za delovnega ministra pa Bevon. Minister za prehrano lord Woolton ostane na svojem mestu.

Bivši kolonijski minister Amery je član konservativne stranke, a je pripadal opozicijski skupini proti Chamberlainu. Bevon je zastopnik delavskih strokovnih zvez in je peti zastopnik delavske stranke v vladi.

Reforma vojne kabineta

London, 13. maja. s. K sestavi nove angleške vlade pripominjajo v angleških političnih krogih predvsem, da je Churchill vpošteval kritike, da so bili obrambni ministri doslej preobremenjeni z delom. Za to sedaj noben minister obrambnih resorov ni več član vojne kabineta, tako da se vsi trije lahko posvetijo izključno strokovnemu delu v svojih ministrstvih. Nasprotno so v vojnem kabinetu trije ministri brez izrecnih resornih funkcij, namreč predsednik tajnega sveta Chamberlain, čuv. var tajnega pečata Attlee in minister brez portfelja Greenwood. S tem je še bolj poudarjeno, da bo naloga vojne kabineta, da se posveti popolnoma vodstvu vrhovne državne politike.

Popolna mobilizacija izvedena — Oborožitev civilne protiletalske obrambe — Letalske patrulje ob mejah

Curth, 13. maja. z. Splošna mobilizacija je bila izvršena točno in brezhibno. Švicarske čete so sedaj na vseh ogroženih točkah v polni pripravljenosti. Tudi v notranjosti so ojačene vse straže, tako da je švica sedaj podobna enemu samemu vojaškemu taborišču. V švicarskih krogih mnogo komentirajo dejstvo, da nemški tisk švicarske mobilizacije ni niti zabeležil, a tudi uradni nemški krogi niso zavzeli k temu nikakega stališča.

Kakor se doznava, bodo razen prepovedi nosnje orožja za tuje v švici sledili še nadaljnji ukrepi, s katerimi bo kontrola nad tujci do skrajnosti poostrena.

Bern, 13. maja. br. (Havas). Švicarsko vrhovno poveljstvo je izdalo ukaz, da morajo vzdolž švicarske meje napram Nemčiji in Franciji neprestano patrolirati švicarska izvidniška in lovška letala. Letala imajo nalogo, da takoj napadejo vsako nemško, francosko ali angleško letalo, ki bi se po prvem svarilu takoj ne umaknilo iz švicarskega zračnega prostora. Enak nalog ima tudi protiletalsko topništvo, ki mora obstreljevati vsako tuje vojaško letalo, ki bi se pojavilo nad švicarskim ozemljem.

Angleške ponudbe Italiji

Po švicarskih informacijah je pričakovati italijanske odločitve že v najkrajšem času — Rusko uveljavljenje na evropskem jugovzhodu — Pristanek Anglije in Francije

Zeneva, 13. maja. b. V tukajšnjih nevtalnih krogih je pozornost navzlic novim dogodkom na evropskem severozapadu in navzlic naraščajoči napetosti na švicarskih mejah še vedno obrnjena tudi v Sredozemlje in na Balkan. Na splošno se glede evropskega jugovzhoda opaža precejšen optimizem, in sicer v zvezi z novo ravnotežno akcijo angleške diplomacije, ki se baje poslužuje to pot ruskega činitelja, medtem ko se glede Sredozemlja pričakujejo v teh dneh velike odločitve, predvsem v zvezi z dokončno opredelitvijo Italije.

Po zanesljivih vestih, ki so prispеле semkaj, so tu prepričani, da bo odločitev Italije v kratkem padla. Potrjujejo se, da je Anglija stavila Italiji neke ponudbe, ki obsegajo med drugim tudi pomembne kolonialne koncesije za primer, da se Italija odloči za nevtralnost. V tem primeru bi Anglija tudi takoj imenovala novega veleposlanika v Rimu, in sicer neko visoko angleško osebnost kraljevske krvi.

Glede delovanja angleške diplomacije na Bliznjem vzhodu in na evropskem jugovzhodu pa se doznava, da je tudi na teh dveh področjih v teku svojevrsten, daljnosežen in zelo pomemben razvoj, katerega ozadje je baje treba iskati v prizadevanjih angleškega poslanika v Ankari. Aktivnejši nastop Rusije na tem področju se namreč po teh informacijah tolmači kot pojav, za katerim stoji angleška diplomacija, ki ne le ne nasprotuje, temveč celo podpira so- vjetska prizadevanja na Balkanu, vendar z izključitvijo kakršnegakoli ideološkega delovanja. Govori se celo o možnosti poglavitve nekaterih ruskih zvez z balkanskimi državami, toda na povsem realni osnovi varovanja obstoječega stanja in s so- vjetsko odločitvijo kakršnekoli vtičanju v notranje zadeve balkanskih držav. Baje sta Anglija in Francija že poprej dosegli zase to rusko jamstvo nevmešavanja v njune notranje zadeve in sta zapadni vele- silji za to ceno pripravljeni priznati Rusiji vse njene položaje na področju Baltijskega morja. V zvezi s tem je povečano nad- zorstvo nad komunističnimi elementi tako v Franciji kakor v Angliji. Prav ta pre- okret v ruski politiki je po semkaj do- spelih informacijah iz Pariza omogočil tudi pritegnitev Ybarnegaraya in Marina, dveh doslej protisovjetsko orientiranih fran- coskih državnikov, v Reynaudovo vlado.

Civilno mobilizacijo bo vodila fašistična stranka

Rim, 13. maja. b. Službeni organ fašistične stranke »Foglio di Disposizioni« štev. 124 objavlja podrobne določbe o prenosu vseh nalog, ki so v zvezi s civilno mobilizacijo, na fašistično stranko, ki velja za »motor vseh narodnih delavnosti«. Zato je v skladu z novimi določbami ustanovljen poseben organ civilne mobilizacije ne le pri nacionalnem direktoriju fašistične stranke, temveč tudi pri vseh federacijah (po pokrajinah) ter celo pri vseh krajevnih organizacijah fašistične stranke. Pri teh odred- bah gre predvsem za nadzorstvo nad vsemi onimi državljani moškega in ženskega spola, ki ne prihajajo v poštev za redno vojaško službo. O civilni mobilizaciji mlado- letnikov in žensk bodo izdana podrobna navodila v prihodnji številki službenega li- sta.

Protiangleški incidenti v Rimu

London, 13. maja. AA. (Havas.) Po- oblašeni krogi trdijo, da je angleški vele-

Po podpisu v Moskvi

Naša delegacija se vrne v sredo zvečer — Moskovska »Pravda« o pomenu sklenjenih pogodb

Beograd, 13. maja. p. V sredo zvečer se bo po dosedanjih dispozicijah vrnila v Beograd naša trgovinska delegacija, ki je konec preteklega tedna uspešno zaključila pogajanja za ureditev trgovinskih odnosov s Sovjetsko Rusijo ter sklenila s sovjetsko vlado že znane pogodbe. (O podpisu pogodb smo poročali v ponedeljski izdaji. Ured.)

Današnja moskovska »Pravda« je objavila o pogajanjih in o trgovinskih od- nosih z Jugoslavijo članek, v katerem ugo- tavlja, da je treba iskati vzroke za obnovu gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo predvsem v sedanjih vojnih razmerah. List naglašja, da je za Jugoslavijo pri obnovi trgovinskih odnosov s Sovjetsko Rusijo najvažnejše to, da si bo mogla sedaj na vzhodu najti tržišča za svoje blago. Pogajanja so potekla v zelo ugodni atmosferi ter so se naglo zaključila. V kratkem odpotuje v Beograd stal- na sovjetska delegacija. Tudi Jugoslavija

bo v Moskvi zastopana po taki stalni dele- gaciji, ki bo bržkone še ta mesec prišla v Sovjetsko Rusijo. Obe delegaciji bosta neposredno skrbeli za razvoj trgovinskega prometa med obema državama ter ga nad- zorovali.

Posebne pomen pripisuje »Pravda« tudi okolščini, da sta se jugoslovenska in so- vjetska vlada odločili urediti plačilni pro- met po klirinskem sistemu.

Odhod iz Moskve

Moskva, 13. maja. br. (Tas.) Jugoslo- venska trgovinska delegacija, ki je vodila pogajanja za sklenitev trgovinskega spo- razuma, je danes zapustila Moskvo in od- potovala v Beograd, kamor bo prispela v sredo ali četrtek. Na postajo v Moskvi sta delegacijo spremlila pomočnik komisarja za zunanjo trgovino Kuharov in ravnatelj državne banke Vozjakov.

Švica na straži

Popolna mobilizacija izvedena — Oborožitev civilne protiletalske obrambe — Letalske patrulje ob mejah

Zenevski list »La Suisse« piše, da tuja letala še dalje letajo nad švicarskim ozem- ljem, da pa švicarska letalska obramba in- terventira vsakokrat, kadar je to mogoče. Pred kratkim so švicarska letala preganja- la nemški bombniki, ki se je moral spustiti na zemljo v bližini meje.

Bern, 13. maja. br. (SDA). V sporazumu z vrhovnim poveljnikom švicarske vojske je vojnemu ministrstvu odredilo takojšnje ob- orožitev vseh formacij civilne protiletal- ske obrambe, ki je dodeljena zaščiti letal- skih naprav in se lahko uporabi po tej odredbi tudi za druge svrhe. Za delavstvo v posameznih podjetjih so bili izdani po- sebni samoobrambni ukrepi. Tudi delav- stvo se v danih primerih lahko uporabi v posebnih formacijah še za operativne vo- jaške svrhe.

Železniški predor pri Baslu uničen

Pariz, 13. maja. s. (Reuter). Francoško topništvo je z bombardiranjem porušilo važen nemški železniški predor v bližini švicarske meje pri Baslu. Železniška zve- za Basla z Nemčijo je s tem prekinjena.

poslanik v Rimu sir Percy Lorraine za- hteval v imenu angleške vlade pojasnilo od italijanske vlade glede incidentov, ki so se dogodili v Rimu in ob kateri priliki so bili žaljeni nekateri člani angleškega vele- poslanstva. Angleški pooblaščenci krogi trdijo dalje, da je dobil sir Percy Lorraine navodila od angleške vlade, naj opozori italijansko vlado na neugoden vtis, ki ga povzročajo protiangleške demonstracije v gotovih italijanskih mestih.

Rim, 13. maja. s. (Reuter). Angleško in francosko veleposlanstvo v Rimu sta danes zastraženi z močnimi vojaškimi in po- licijskimi oddelki.

Manifestacije fašistične mladine

Rim, 13. maja. br. Agencija Stefani je objavila kratko poročilo o demonstracijah študentov in druge fašistične mladine, do katerih je prišlo skoraj po vseh mestih v Italiji. Demonstracije so se razvijale v ob- liki javnih protestov proti zavezniški kon- troli nad italijanskim pomorskim prome- tom, o kateri je bilo konec preteklega te- dna objavljeno znano uradno poročilo. Agencija Stefani naglašja, da so množice pri vseh demonstracijah vzklikale Musso- liniju in izražale svojo udanost fašistične- mu režimu.

Turški manevri v Egejskem morju

Ankara, 13. maja. s. (Ass. Press.) Tur- škno vojno brodogradje je začelo večeraj z veli- kim manevri v Egejskem in Marmarskem morju. Manevri bodo trajali do 24. t. m.

Nesreča pomočnika notranjega ministra

Podgorica, 13. maja. p. Na poti iz Pod- gorice na Cetinje se je z avtomobilom hu- do ponesrečil pomočnik notranjega mini- stra Arsta Petrovič. Bil je službeno na po- tovanju po Črni gori. Na nekem ovinku je avto zadel v kamen in se prevrnil. Pomoč- nik notranjega ministra je dobil poškodbe v kolku in na nogah. Bil je nemudoma pre- peljan v tukajšnjo bolnišnico.

Ugodnosti za kongres rezervnih oficirjev

Beograd, 13. maja. p. V nedeljo bo v Beogradu državni kongres združenja rezerv- nih oficirjev. Predsednik vlade je vsem državnim nameščencem, ki so člani udru- ženja, dovolil za to priliko posebne dopu- ste. Prometni minister je pristal na čettrin- sko vozino po železnicah.

Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolicu, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. s. št. 50474-32.

Zemunska vremenska napoved: Precej hladno in deloma oblačno v vsej kraljevini. Bolj jasno bo na severnem delu države. Tu in tam so verjetne krajevne nevihte.

Podpis pogodbe z Rusijo

Za čitatelje, ki nimajo ponedeljskega »Jutra« ponavljamo iz večerajšnje številke poročilo o podpisu treh gospodarskih pogodb med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo.

Moskva, 12. maja. AA. (Tass) Svoji zastopniki Jugoslavije in Sovjetske Rusije podpisali tri pogodbe, o trgovini in plovi, o plačilnem prometu in o trgovinskih predstavstvih. Pogodbe, ki so se vodila, so bila z uspehom in naglo končana, za kar se je treba zahvaliti obojestranskemu razumevanju. Konvencije so podpisali za Sovjetsko Rusijo komisar za zunanjo trgovino Mikoja, za Jugoslavijo pa bivši finančni minister dr. Milorad Djordjević, a in pomočnik ministra za trgovino in industrijo dr. Sava Obradović. Za bivanja v Moskvi je bila jugoslovenska delegacija povsod prisrčno sprejeta.

Moskva, 12. maja. AA. (Reuter) Jugoslovensko-sovjetski sporazum o trgovini in plovi določa vrednost trgovinskega prometa med obema državama za leto 1940-41 v višini 176 milijonov dinarjev. Sovjetska Rusija bo uvažala iz Jugoslavije baker, svinco, kositer, mast in druge proizvode, izvažala pa bo v jugoslavijo poljedelsko orodje

in poljedelske stroje, bombaž, in drugo. Sovjetska vlada bo imela trgovinsko predstavništvo v Jugoslaviji, jugoslovenska vlada pa bo imela trgovinsko delegacijo v Sovjetski Rusiji.

London, 12. maja. p. Kako poročajo iz Moskve, bo jugoslovenska trgovinska delegacija, ki je sredi podpisala trgovinski sporazum s Sovjetsko Rusijo, ostala v Moskvi še dva dneva, nakar bo odpotovala nazaj v Beograd. Izvozna in uvozna trgovina med obema državama bo dosegla višino 176 milijonov dinarjev, vendar pa se more ta vsota po potrebi povečati. Jugoslavija bo izvažala v Rusijo baker, cink in druge rude, izmed življenjskih potrebščin pa slano, dočim bo Sovjetska Rusija izvažala v Jugoslavijo kmetijske stroje, nafto, bombaž in drugo.

Moskva, 12. maja. p. O priliki podpisa trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo je bilo objavljeno, da bo v kratkem odšel v Beograd sovjetski trgovinski zastopnik. Del jugoslovenske trgovinske delegacije bo ostal v Moskvi kot začasno trgovinsko predstavništvo Jugoslavije.

Nova rumunska vlada

Notranja in zunanja politika bo ostala nespremenjena
Kmečka stranka še vedno izven vlade

Bukarešta, 13. maja. p. Predsednik vlade Tatarescu je o priliki preosnove rumunske vlade podal novinarjem naslednjo izjavo:

»Nova vlada je bila prav tako kakor prejšnja sestavljena v okviru fronte narodne prepovedi. Preosnovana vlada bo nadaljevala vse podvzete ukrepe na gospodarskem in socialnem področju. Predvsem bo skušala prilagoditi gospodarsko politiko države vojnemu gospodarstvu in Evropi ter paralizirati vpliv vojne na notranje gospodarstvo.

Kar se tiče zunanje politike Rumunije, bo ostala ista kakor doslej in jo bo še nadalje vodil dosedanj zunanji minister Gafencu, kar pomeni, da bo strogo nevtralna v okviru dobrih odnosov s sosednjimi državami. Nadalje bo vlada podvzela nove

ukrepe za povečanje obrambne moči države ter bo stalno bedela nad njo.

Končno je ministrski predsednik pozval vse Rumune naj podpirajo preosnovano vlado pri njenem delu. V rumunskih političnih krogih poudarjajo, da se je preosnova vlade Tatarescu nameravala prvotno izvršiti v večjem obsegu, tako da bi se pritegnile tudi stranke, ki doslej niso bile v vladni fronti narodnega preporoda. Ministrski predsednik Tatarescu, kakor tudi kralj Karol sta želela, da bi v vlado vstopili tudi zastopniki narodne kmečke stranke glede na dejstvo, da je njen vodja Mihelake priznal sedanjo ustavo. Vse kaže, da je narodna kmečka stranka omejila svoje podpiranje vlade na pasivno zadržanje, ni pa se pristala na aktivno sodelovanje v okviru nove vlade.

Italijanski nasvet južnovzhodnim državam

Rimske sodbe o strateškem in vojaškem položaju po nemškem vpadu v Belgijo in na Nizozemsko

Rim, 12. maja. Italijanski tisk nadaljuje z obširnimi poročanjem o razvoju orjaškega spopada v Belgiji in na Nizozemskem. Listi navajajo poročila obeh taborov, ne prikrivajo pa svojih simpatij za Nemčijo, če pa vjem dajo izraza zaenkrat bolj v naslovih kakor v komentarjih. Novi položaj, kakršen je bil v soboto zvečer, označuje »Lavoro Fascista« takole:

Dočim se vojski približujeta za gigantski udarec, se je pričela temeljita borba med obema letalstvom za gospodstvo v zraku.

Senat je včeraj z aklamacijo sprejel proračun ministrstva za vojsko, mornarico in letalstvo. V službenih krogih komentirajo poudarek v govoru državnega podtajnika za mornarico admirala Cagnanarija, da ima italijanska »nevojevanje« v sedanjem trenutku še svoj poseben pomen, vendar pa obenem naglašajo, da se ni ničesar spremenilo in da morata biti vojska in mornarica in obalna obramba vedno pripravljene. Zato je tudi italijanska mornarica v največji obojevoju čuječnosti. Admiral Cagnanari je poudaril tudi velik pomen letalstva za pomorsko vojevanje, kar so pokazale izkušnje na Norveškem.

Vsi italijanski listi podpirajo tudi njegove izjave o perturbacijah, ki so jih izzvali v pomorski trgovini blokadni ukrepi zaveznikov, kar posebno čutilo sredozemsko območje, v prvi vrsti Italija. Ta odvisnost od geografskega, strateškega in gospodarskega položaja zahteva nujno spremembo. To je ponovna jasna aluzija na sredozemski spor.

V poročilih iz Berlina soglašajo vsi poročevalci, da je pričela Nemčija sedaj borbo na življenje in smrt, ker hoče to vojno čim prej končati.

Tudi Gayda je v svojem uvodniku v »Giornalu d'Italia« zelo objektivno, zmeren in rezerviran. Z zadovoljstvom navaja londonski »Star«, ki poudarja, da se vojna dobi le na bojnem polju, kar doslej gotovo ni bila angleška teza. Imenovanje Churchillja za predsednika angleške vlade smatra za pričetek totalne vojne, brezobzirne in nepojmljive. Razume se, piše Gayda, da to imenovanje ne more pustiti mirne nobene države, ki je še nevtralna. V zvezi s tem navaja pariški »Temps«, članek Hoara Belishe v »Paris Soir« in iz francoskega zunanega ministrstva izvirajoči članek »Tribune de lausanne«, ki želi ustraševati neutralske in jih poziva na vojno proti Nemčiji oziroma priporočajo zaveznikom razširjenje vojne na nova področja, da bi se mogla napasti Nemčija z več strani. Ne da se zanikati, piše Gayda dalje, da bi mogla postati ta nova faza vojne odločilnega pomena. Francoske in angleške vojske sile so v glavnem še neprizadete, tudi odbor bo na nemški strani deloval velik. Nemci imajo tedaj tri glavne cilje: 1. Pritisk na zaveznike, da se bori z vsemi sredstvi na kopnem, na morju in v zraku. 2. Pritisk na južne obale Severnega morja, da si pridobijo tam nova oporišča za letalske in pomorske napade proti Angliji. 3. Ločitev Anglije od Francije. Prvo jasno sliko rezultatov te nove nemške iniciative in odmevov, ki jih bo izžvala, pa bo mogoče podati šele v par dneh.

Tudi vsa poročila iz Pariza in Londona podpirajo rezervirano stališče Italije. Francoski tisk se omejuje na ugotovitve, da je stališče merodajnih italijanskih krogov zelo mirno in rezervirano. Tudi angleški listi so glede Italije zelo vzdržni. »Ti-

Očitki francoskih listov Nemčiji

Pariz, 13. maja. AA. (Havas). Listi primerjajo v svojih člankih nemška napada leta 1914 in 1940. »Journal« pravi v uvodniku: Nemčija leta 1940, ki je včeraj bombardirala odprto mesto Nancy, je kakor Nemčija iz leta 1914, vendar s to razliko, da je njen apetit večji, njen cinizem jasniji, njene metode pa še bolj obsojnaja. List meni, da so sedaj ogrožena vsa nezaščiteni mesta in vsi svobodni narodi in da na ramenih britanskega in francoskega imperija leži usoda sveta. List poudarja, da je nemški narod za vse to enako odgovoren kakor njegov režim. »Figaro« pravi, da sploh ne obstoji beseda, s katero bi se dalo izreči, kar Francozi čutijo sprito nemškega napada. To je narod brez obzirnosti, za katerega ne pomeni nobena stvar nič in za katerega je edini zakon njegov interes. »Jour« pravi, da se sedaj začena totalna vojna in da se bodo že znali pogledati s sovražnikom v oči. Nahajamo se, pravi list, pred največjo bitko vseh časov, toda mi se tega ne bojimo, kajti zahajam in širina odgovarjata našemu geniju. Po besedah generalisima Gamellina je Nemčija začela proti nam borbo na smrt. Mi bomo znali braniti svoje življenje.

**Prisebnost in pogum
obladata usako nevarnost**

Naši kraji in ljudje

Slavje na Aškerčevem domu

Rimske Toplice, 13. maja

Na Velikem širju pod vrhom mogočnega Kopitnika in Stražnika je bilo danes opoldne prisrčno kulturno in nacionalno slavlje. Pred hišo, ki je postala rodbini pokojnega Mihe Aškerca, brata nesmrtnega pesnika »Balad in romanc«, novi dom, se je zbrala množica občinstva od blizu in daleč, da prisostvuje odkritju spominske plošče, s katerim je akcijski odbor za rešitev Aškerčeve domačije v Ljubljani zaključil svoje delo. Dopoldanska vlaka sta pripeljala lepo število gostov iz ljubljanske smeri, a častno so bili zastopani Celjani, ki do neke mere po pravici štejejo Aškerca za svojega, saj je v njihovi središnji gimnaziji in začel zlagati pesmi. Uvodno besedo je spregovoril predsednik akcijskega odbora, bivši narodni poslanec Rajko Turk iz Ljubljane, ki je izrekel iskreno zahvalo sodelujočim in darovalcem, na koncu pa je odkril spominsko ploščo na hiši. O pomenu Aškerčevega literarnega dela je spregovoril urednik »Jutra« Mrzel iz Ljubljane, nato pa so razni govorniki prinesli pozdrave in čestitke nacionalnih in kulturnih organizacij. Med njimi so vzgale val odobravanja predvsem besede zastopnika »Sočes«, nadzornika Urbančiča iz Ljubljane, ki se je ob Aškercu spomnil tudi usode »goriškega slavca« in je v toplih, iskrenih besedah poveljeval njun spomin. Predsednik je najstarejšemu sinu Mihe Aškerca izročil tudi lepo spominsko knjigo, on pa se je zahvalil za počastitev in za dar. Pri slovesnosti je sodeloval pevski zbor »Sloga« pod vodstvom dirigenta Premelca iz Ljubljane, ki je dal razpoloženju še slovesnejšega poudarka.

Inspektor Franc Rožman upokojen

Maribor, 13. maja. Dne 2. t. m. je bil na podlagi upokojitvenega odloka razrešen službe inspektor drž. žel. g. Franjo Rožman. Upokojen je bil v starosti 55 let v polnem zdravju. Z Rožmanom je zapustil aktivno železniško službo eden izmed številnih slovenskih železniških uradnikov, ki jih je takratni državni poslanec na Dunaju dr. Miroslav Ploj s pomočjo tedanjega generalnega direktorja južne železnice Nesslerja, ki je bil Francoz, spravil v službo južne železnice in ko so ob prevratu sestavljali močan kader slovenskih narodno-zavednih železničarjev ne samo v Sloveniji, ampak zlasti tudi na Hrvaškem, kjer ni ostalo ob razsulu bivše monarhije skoro nič zavednih narodnih železniških uslužbencev.



Rožman je stopil v železniško službo po maturi in odsluženju vojaškega roka ob koncu l. 1907. Prvo mesto mu je bilo v Zagorju, odkoder je bil l. 1909. premeščen v Spittal ob Milstetkem jezeru, kjer je ob priliki ljudskega štetja l. 1910 navedel slovensčino kot občevelni jezik in bil zato ob enem s tovariši Jenkom Petkom in drugimi kaznovan z globo, z družabnim bojkotom zagriženih tujerodcev in februarja leta 1911. tudi s premeščit. na postajo Brezno-Ribnico. Toda občina, v kateri stoji ta postaja in ki je bila seveda takrat v rokah nadutih renegatov, se je takoj pritožila zoper namestitve »vindišarskega« uradnika in že ob koncu omenjenega leta je Rožman moral romati v Blumau pri Bolcanu. Septembra l. 1912 je bil premeščen v Bistrico pri Rušah, septembra l. 1913 pa v Poljčane, kjer je ostal do začetka vojne. Takrat je bil že meseca avgusta l. 1914. kljub oprostitvi železničarjev kot p. v mobiliziran in je bil dvakrat na galitski fronti. Se le septembra l. 1915 se je vrnil kot prometnik v Poljčane in je ostal tam do marca l. 1919, ko so ga poslali za šefa postaje Čmureka v takrat nevtralni coni. Bil je tam prvi in doslej tudi zadnji slovenski šef te postaje. Ko smo se po končani raznejitvi maja l. 1919. morali umakniti iz Čmureka, je bil premeščen kot šef na postajo v Senci z naloge, da organizira razirno službo. Aprila l. 1921. je prevzel vodstvo postaje v Poljčanah. dne 26. maja l. 1926. pa je bil premeščen v ljubljansko direkcijo kot transportni kontrolor s sedežem v Mariboru, po ukinitvi sedeža v Mariboru 11. aprila l. 1939. pa je vršil kontrolorsko službo v vsej Sloveniji iz Ljubljane.

V službi je bil leto za letom odlično ocenjen. V priznanje za odlično službo je dobil l. 1930. red sv. Save V. razr. l. 1937. pa red Jugoslovenske krone V. razr. Ob odhodu iz službe mu je bilo dana ustno zagotovilo, da je bil odličen uradnik, najboljši kontrolor in v vsakem oziru polna moč. Dobil je še posebej pismeno pohvalo.

Rožman ni nikdar skrival svojega odločnega narodnega in naprednega prepričanja. Že kot prometnik v Poljčanah je pred svetovno vojno oživil podružnico CMD in ji je bil kot tajnik duša do mobilizacije leta 1914. Tudi je ustanovil tam podružnico zveze jugoslovenskih nacionalnih železni-

čarjev in Citalnico, kateri je bil ves čas svojega bivanja tamkaj predsednik. Ob prevratu je ustanovil istotam Narodni svet. V Mariboru je ustanovil l. 1933 kraj. odbor Jadranske straže železničarjev, ki šteje

danes nad 1000 članov in ki mu je Rožman častni predsednik.

Vrlenu nacionalnemu delavcu želimo, da bi dolgo, dolgo vrsto let v miru in zadovoljstvu užival zaslužni pokoj!

Dolenjski kmetje so v stiski Premajhne mezde poljskih delavcev — Dobre živine primanjkuje

Letošnja dolga zima nas je pri delu tako zamudila, da smo morali, ko se je sneg stajal, prav posteno prijeti na vseh koncih in krajih. Zdej je najhujša sila za nas in že malo laže dihamo. Zato je pa tudi nekaj časa za takšno pisanje, kakršno Vam ga danes pošiljam.

Pri delu nas spremlja ves čas neprijetno občutek ob misli: kaj če bo treba vsak trenutek zamenjati motiko in plug s puško. Pogled se nam razbistri šele, ko se ustavi oko na cvetočem drevju in zelenih njivah, ki prinašajo upanje na boljšo žetev in lepšo bodočnost.

Znano Vam je, da živimo na Dolenjskem najslabše mi, ki smo naseljeni v hribih pod Gorjanci. Tu je zemlja skopa, ker je je malo in je zorana nad skalovjem. Tukaj smo doma mali kmetje, ki živimo iz rok v usta. Že zdavnaj smo morali začeti kupovati letos živež, posebno koruzo za kruh. Tudi posevka nam je primanjkovalo v kasha in kletah. Zato smo morali kupiti precej krompirja in koruze, seveda ob zadolžitvi. Od kod bi naj pač vzeli, ko pa ni nič za prodajo in nobenih drugih rednih dohodkov.

Šele v zadnjem času so se odprle nekatere možnosti zaslužka, predvsem pri delih na veleposrestitvi in v lesu. Toda malo se zasluži. Tako imajo težaki pri Langerju na Pogancih (okrog 200 ha zemlje) za celoletno delo samo 10 dinarjev, in to ob lastni hrani. Isto je pri graščinskem posestvu v Birčni vasi. Ne mnogo na boljšem niso težaki, ki delajo pri podjetju v Ra-

dohi. (Neka zagrebška družba ima samo v katastrski občini Vini vasi pri Novem mestu 996 ha zemljišča, po večini gozda.) Za sajenje drevja in za čiščenje hoste so dobivali in še dobivajo 17 din za 10urno delo, in to ob lastni hrani. Ker so težaki doma po večini po dve uri daleč, opravijo dnevno poleg mezdnih ur še vsaj štiri ure hoje.

Na boljšem so lesni vozniki in drugi gozdni delavci, ki lahko dosežajo v sedanji konjunkturi lesne trgovine malo boljše delovne in plačilne pogoje. Tudi prodajalcem bukovih drv (srečni tisti, ki jih niso moral posekati v preteklih letih) se je na smejala sreča. Prodajajo svežo po 80, suha pa po 90 do 100 din. To je mnogo v primeri s 40 do 50 din, kakor je bila cena vsa pretekla leta in še pred nedavnim.

Čeprav so se cene nekaj dvignile tudi za živinorejske pridelke, nam je to malo koristilo, kajti živinorejo smo morali v hudih letih do skrajnosti omejiti. Čeraj pri, prizadejalo nas je to nenadno zvišanje cen. Zadevna je namreč takšna, da smo čili pri, siljeni prodati že v jeseni in kasneje precej živine, ker nismo imeli dovolj krme. Prodali smo še po nizki ceni, zdej pa moramo kupovati po občutno zvišani. Zato je pa v naših hlevih zdej pretežno mlada in slabotnejša živina, ki je bila cenejša za nakup na dolg.

Oblastva bi morala take razmere upoštevati in storiti primerne ukrepe, da se ne bi izrabljala stiska ubogega dolenjskega kmeta.

Kolo, ki je terjalo že dve smrtni žrtvi Pomladi se je z njim ponesrečila hči, v nedeljo pa oče

Zagorje, 13. maja

V praznikih, kadar rudnik ne obratuje, se radi odpeljejo uslužbenci rudnika s svojimi kolesi v naravo izven revirja. Tako se je včeraj odpeljala trojica s kolesi proti Trojanom, kjer se je malo okrepčala v gostilni, potem pa so se odpravili po nevarnem klancu navzdol proti št. Ožbaltu. Ko so vozili malo hitreje navzdol, je menda odpovedala zavora kolesa, na katerem se je vozil France Romih. Nesrečnik je z vsilo treščil na tla in obležal nezvesten. Njegova tovariša sta mu prihitela na pomoč in opazila hude poškodbe na ponesrečencevi glavi. Padec je moral biti si-

len, saj mu je poleg drugega odbilo eno uho. Tovariša sta naglo naprosila gostilničarja Konjaka iz Trojan, da je nezvestnega poškodovanca odpeljal z avtom v Ljubljano, kjer je umrl, kakor je ponedeljsko »Jutro« že na kratko poročalo.

Za strašno nesrečo je kmalu zvedela Romihova družina, ki stanuje v svoji novi hiši nad Toplicami. Vsi pomilujejo družino, ki je zaradi nesreče s kolesom v teku enega leta izgubila kar dva člana. Pomladi se je namreč smrtno ponesrečila njegova starejša hčerka, ki se je vozila v bližini Kozinovega klanca. Zdej pa se je s tem kolesom ponesrečil še družinski oče.

Ponarejalec Franc Majcen pod ključem Po zaslugi orožnikov iz Hodoša so ga našli v Skorbi, kjer je pri posestniku Tomaniču dalje ponarejal bankovce

Ptuj, 13. maja

V drugi polovici preteklega meseca so odkrili organi mestne policije v Mariboru dobro organizirano družbo ponarejalcev petstotakov. Tedaj so aretirali več krivcev, medte mko se je posrečilo glavnima krivcema Antonu Grašiču in Francu Majcenu pobegeti. Za obema je bila razpisana tirailica, o čemer je »Jutro« že podrobno poročalo.

V zadnjem času pa so se spet pojavili v prometu ponarejeni 5stotaki K 100-732, K 1100-132 in K 0507-132, vsi iz iste delavnice. Marsikateri neprevidnež ima v posesti tak falzifikat.



V noči na danes pa se je posrečilo aretirati glavnega krivca Francja Majcena. In sicer po zaslugi orožniške postaje iz Hodoša v Prekmurju. V vasi Hodošu se je namreč pojavil Josip Belca iz Gerlovec pri Križevcih v ljutomerskem srezi, ki je že večkrat prišel navzkriž s kazenskim zakonom. Orožniki so postali pozorni nanj. Ko je Belca šel v šolovce, ga je zasledovala patrulja. Kmalu nato je v šolovcih pristopil k orožnikom neki trgovec in jim pokazal ponarejen bankovec za 500 din. Opisal je človeka, od katerega je bankovec dobil. Opis je popolnoma slilil Belcu. Zato so orožniki Belca takoj aretirali in

odvedli v občinski urad v šolovcih, kjer so ga zasilili.

Zanikal je vsako zvezo s ponarejalci, toda pri telesni preiskavi so našli pri njem sedem bankovcev po 500 din z obrazcem K 1100-132, torej prav take, kakršnega je oddal trgovcu. Pozneje se je javil še neki gostilničar, kateremu je Belca plačal pijačo s falzifikatom. Pod težo teh dokazov je Belca priznal svoje dejanje in hkratu povedal da je prejel denar od Majcena. Izdal je tudi, da je Majcen skrivaj pri posestniku Jakobu Tomaniču v Skorbi pri Ptuj in da tam tudi ponareja denar. Belca in Majcen sta imela taten dogovor, odnosno znak, kdaj je Majcen doma, če je bila na Tomaničev hišo prislonjena lestev, potem je bilo to znamenje da ga ni doma.

Zaradi tega so orožniki iz Hodoša spravili Belca in Ptuj in nato skupaj s ptujskimi orožniki obkolili Tomaničev hišo v Skorbi. Na binkoštno nedeljo opolnoči so vdrl v hišo in našli Majcena spečega na slami v sobi. Malo začuden, vendar popolnoma miren je Majcen sprejel orožnike. Pri preiskavi so orožniki našli obilen plen. Izdelanih je imel 774 bankovcev po 500 din, kar bi predstavljalo vrednost 387.000 din. Poleg tega so zaplenili še mnogo druganj denarja, vendar niso našli ne kemikalij ne klistre, čeprav je iz najdenih računov razvidno, da so bili ti kupljeni v Zagrebu na ime neke mariborske tiskarne.

Orožniki so takoj aretirali Majcena, Belca in Tomaniča, a nadaljnja preiskava bo najbrž odkrila še druge krivce. Hkratu bo tudi ugotovljeno, koliko bankovcev je bilo v zadnjem času spravljeno v promet. France Majcen, ki šteje 44 let, se je takoj, ko je bila v Mariboru odkrita ponarejalska tolpa, nastanil v Skorbi, kjer je nadaljeval svoje zločinsko delo. Stanoval je v podstrešni sobici in je nikdar zapustil. Hrano mu je nosil posestnik Tomanič sam. Kje se potika njegov pajdaš Grašič, še ni znano. Upati je, da pride tudi ta kmalu pod ključ. Ljudje si to žele, da jim ne bo treba zmerom tako krčevito paziti na denar.

Zagoneten uboj starega muzikanta Vse kaže, da ga je njegov spremljevalec v prepiru smrtno poškodoval

Maribor, 13. maja. Upokojeni železničar Ivan Korosec, star 64 let, je živel v Studencih pri Mariboru. Bil je znan muzikant na harmoniko. Zahajal je v razne mariborske in okoliške gostilne, kjer je spravljal goste v dobro voljo z igranjem poskočnih in vsevilih. Imel je tudi stalnega spremljevalca.

Te dni pa so na Ruški cesti našli Ivana Korosca v rani uri vsega oblitega s krvjo in nezvestnega. Prepeljali so ga v mariborsko splošno bolnišnico, kjer so mu skušali zdravniški rešiti življenje, a je bilo vse zaman in je nesrečnik umrl za poškodbami. Imel je razbito lobanjo.

Mariborska policija je takoj začela poizvedovati. Doznan je, da je Korosec spremljevalec izginil neznan kam. Ta okolnost opravičuje sum, da je med Korosecem in njegovim spremljevalcem nastal prepir, v teku katerega je spremljevalec navajal na Korosca z nekim topim predmetom in mu prizadejal smrtno poškodbo.

»Ena država, en narod, en kralj — in mnogo, mnogo svobode!«
Dr. Janez Ev. Krek

FILMSKI ROMAN IZ KRALJESTVA CAROBNIH VISOKIH PLANIN!

LJUBEZEN V PLANINAH KINO SLOGA, tel. 27-30

— Po odskromskom komadu »VRONI MAREITER«
Bajni posnetki čudovite alpske narave, globoka pretresljiva vsebina in odlična
igra sodelujočih, vse to ima na slehernega gledalca nepozaben vtis. V gl. vlogah:
Magda Schneider - Rolf Wanka - Viktor Staal - Anneliese Uhlig - Paul Wegener.

Domače vesti

* Popolna dominikanska klasična gimnazija v Bolu na Brčcu. »Narodne novine« v Zagrebu so objavile uredbo o otvornosti popolne dominikanske klasične gimnazije z realnimi paralelkami v Bolu. Gimnazija ima pravico javnosti.

* Nastop otroških pevskih zborov iz vse Hrvatske bo 2. junija v Zagrebu. Nastopilo bo nad 1000 otrok. Nastop in hkrati kongres otroških pevskih zborov, ki se začne 31. t. m., pripravljajo ustanovitelji z grebškega otroškega pevskega zbora »Prolječe« Slavko Modrijan.

* Za sklad prof. dr. Pavla Grošlja so razen že imenovanih darovalci: dr. Simon Dolar, gimn. dir. v p., 50; Schell Henrik, šol. upravitelj v Konjicah, 50; dr. Lotrič, advokat v Gornji Radgoni, 100; mr. ph. Fr. Minarik, lekarnar v Mariboru, 200; Ferdinand Seidl, prof. v p., Novo mesto, 150; Draga Lušicky-Mediceva, Zagreb, 300; dr. Kremžar Maks, zdravnik v Domžalah, 100; dr. Radšel Franjo, specialist za pljučne bolezni, Maribor, 30; dr. Vidmar Roman, zdravnik, Hrastnik, 25; Sašel Gregor, javni notar v Ljutomeru, 50; dr. Repič Franc, zdravnik v Planini pri Sevnici, 50; Falter Henrik, Jurkloster, 50; dr. Jurković Jos. dekan juridične fakultete, 100; dr. Ivan Eržen, Kranj, 100; dr. Mija Jernejčičeva, odvetnica v Ljubljani, 50; Albert Sič, profesor, 50; dr. Joze Sekula, zdravnik v Mariboru, 20. Uprava Grošljevega sklada se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje in prosi novih prispevkov.

* Prvo nagrado Zagrebškega zbora je dobila Zagrebčanka. V soboto dopoldne se je izvršilo žrebanje nagrad za obiskovalce Zagrebškega zbora. Prvo nagrado, motor, no kolo, je dobila Zagrebčanka Verica Minkova, drugo nagrado, prav tako motor, torej kolo, pa Zagrebčan Mate Kovačević. Vsega je bilo razdeljeno 40 nagrad.

* Popravlili V prilogi naše ponedeljske izdaje sta poleg več manjših napak, ki so v časopisih pač neizogibne, ostali tudi dve večji, ki kvarita smisel. V uvodu članka »Dva sovražnika v zrcalu drug drugega«, stoji, da je pismo o Parizanih in Francozih napisal »švedski« profesor, pravilno pa bi moralo biti »sleski«, kakor je to potem razvidno tudi iz članka samega. V »Malem leksikonu« je govora o slavni enookih veslovovalcih, med njimi o vodji čeških husitov Janu Husu. Mišljen je bil seveda Jan Žižka.

* Tudi s ponedeljsko križanko se je tiškarski škrat večer prav nerodno poigral. V odstavku o vodoravnih oznakah so se po nesreči zamešale tri številke, ki jih danes dodajamo: 16. oblika glagola iti, 17. tujka za dobro, 19. oblika glagola ujeti. Ostali deli odstavka je v redu, zaradi večje jasnosti pa naj ponovimo, da številka 24. pomeni lokalizem za hrenovko. Prosimo čitatelje in reševalce, da nam to pomoto oprostite.

* Gospodinska pomočnica! Ali si že naročena na svoje strokovno glasilo, ki je najcenejši ženski list. Samo en dinar mesečno ali 12 din na leto pošlji na naslov: uprava Gospodinske pomočnice v Ljubljani in dobila boš list, v katerem boš našla marsikaj poučnega za življenje. Tvoja služba ti ne dopušta, da bi hodila na zborovanja in predavanja. Da ne boš zaostala v izobrazbi, si naroči in čitaj list, ka te poučuje v tvojem strokovnem znanju in se bori za tvoje človečanske pravice. Vsebina 4. in 5. številke je: Pogled v delo organizacije. Debata o strokovni šoli. Za matere. Zveza gospodinskih pomočnic. Sadovi ženske enakopravnosti v Angliji. Pisma naročnic. Kako pozdravljamo. Kuharski recepti. Na zelenjadni vrt. Domoljubna povest. Sin Arhove Lenke in še kaj za kratek čas.

* Franc Venturini: 10 moških zborov. Naš znani zborovodja in skladatelj Fran Venturini nam je izdal zbirko desetih moških zborov, in sicer: Uedinjena domovina, Zvezde žarijo pokojno, Deklica ti si jokal, Vsejal sem nageljne in rože, Pojdem na prejo, Lovska, Še mnogo let, Voščilo, Oče naš in nagrobno Usmili se, o Bog. Vse pesmi so ljubke, melodiozne, harmonizacija ni umetnična, ki ne presega nikjer meje. Iz teh pesmi je razvidno, da skladatelj prav dobro pozna sposobnosti naših pevskih zborov. To so pesmi, ki so prišle iz srca in bodo šle pevcem in poslušalcem do srca. Oblika je čedna, tisk jasn. Zbirko je izdal skladatelj, v samozaložbi in stane 20.—din. Mislim, da ne bo pevskega zbora brez te lične zbirke. —K.

* Žena je možu odsekala glavo. V eni izmed zadnjih noči je bil izvršen v Bejanih blizu Našice strašen zločin. Ugleden vaščan Valent Mrak se je okoli 22. ure vrnil domov s sestanko, na katerem so se bili dogovorili glede kandidatov za občinske volitve, in kmalu legel. Ko je zaspal, je njegova žena nenadno vstala, zgrabila težko sekir, ki jo je bila skrila pod posteljo, in s krepkim zamahom možu do bledno odsekala glavo. Ko so druga dne zgodaj jutraj nekateri vaščani prišli k Mrakovim, so našli umorjenega gospodarja, a njegove žene nikjer. Takoj so zasukali, da je morila njegova žena. Zločin so prijavitelj seljaški zaščitni, ki je zločinko našla na polju in jo izročila orožnikom. Seljaška zaščitna je zločinko komaj ubrala pred ljudsko sodbo. Zakaj je moža ubila, še ni pojasnjeno. Tria Mrakovi otroci so tedaj, ko je bil zločin odkrit, še spali.

Iz Ljubljane

u— Binkoštni prazniki in število birmancev. Oba binkoštna praznika sta bila razmeroma hladna in neprijetna. Vreme je bilo prav po tradiciji ledenih mož. Pankracij nam jo je zagodel na binkoštno nedeljo s silnim nalivom, grmenjem in bliskom, ponekod pa celo z debelo točo. Tako je na Orlem padala tako gosta toča, da je bila v petih minutah vsa zemlja pobeljena. Toča je neusmiljeno oklestila sadno drevje in uničila zlasti češnje, pa tudi zgornjo povrtnino. V ponedeljek je bilo vreme za spoznanje boljše, vendar še zmerom hladno in neprijetno, kakor bi bili še vedno sredi marca, ne pa na pragu poletja. No, ko

bodo ti trije sveti in pa še mokra Sofia za nami, se lahko nadejamo lepšega in toplejšega vremena. — Pri birmi je bilo letos v stonici 2373 otrok, in sicer skoro večina že v nedeljo. Največji naval je bil v nedeljo dopoldne, ko je škof birmal 1621 otrok. Popoldne jih je birmal 525, a v ponedeljek samo 227. Posebej velja omeniti, da je trgovec g. Olup s Starega trga sam botroval 11 dečkom, ki jih je tudi obklesal. Pač redek primer plemenitosti v današnjih resnih časih!

u— Glavni odbor akad. starejšinskega društva »Jadrana« bo imel redno sejo danes 14. t. m.

u— Nov grob. V ljubljanski bolnišnici je umrl g. Vaclav Hofman, posestnik iz Jaromefa na Češkem. Pogreb bo v sredo ob 15. Blag mu spomin, žalujočim sozallje!

u— Pevski zbor ljubljanske Glasbene Matice bo imel redne vaje ob torkih in četrtkih ob 20. Tudi drevi bo redna pevska vaja vsega mešanega zbora.

u— Hubadova župa JPS v Ljubljani poziva včlanjene zore, da vrnejo pravilno izpolnjene kartotke in odgovore na zadnje okrožnico št. 18 z dne 20. letošnjega aprila najkasneje do sobote tekočega tedna, ko odpošlje župna uprava vse priloge s poročilom savezu v Beogradu.

Iz Celja

c— »Uježe«, zabavno in duhovito Nušičevo veseligr, uprizori Sentsjakobsko gledališče v tukajšnjem gledališču v nedeljo 19. t. m. ob 20. Igra je izvrstno pripravljena in bodo sodelovale prve moči odr. S to veseligr so imeli Sentsjakobčani v Ljubljani nenavaden uspeh, saj so jo ponovili v eni sezoni tridesetkrat! Občinstvo, ki je vselej napolnilo dvorano, se je dobro zabavalo in nekajkrat pri odprti sceni prekinilo igr o navdušenim aplavzom. Za to prvo gostovanje Sentsjakobčanov je že zdaj veliko zanimanje. Preskrbite si pravočasno vstopnice. Cene običajne dramske.

c— Huda nesreča pri delu. Pri delu v apneniku v Pečovniku pri Celju se je ponesrečil v noči na binkoštni ponedeljek 31-letni kurjaški pomočnik Tomaž Kolar iz Zagrada. Zašel je med dva transportna vozčka, ki sta ga stisnila in mu težko poškodovala prsni koš. Kolarja so prepeljali z reševalnim avtomobilom v celjsko bolnišnico.

c— Obupno dejanje. V šedini pri Dramliah se je odigrala na binkoštni ponedeljek jutraj pretresljiva drama. Ko se je vrnil 36-letni ugledni posestnik Franc Mastnak od mase domov, je vzel samokres in se ustrelil v desno senco. Smrtno nevarno poškodovanega Mastnaka so prepeljali takoj v celjsko bolnišnico. Vzrok obupnega dejanja ni znan.

c— Žrtve napadalca. V soboto je neki delavec v neki gostilni v Gaberju pri Celju v prepiru zabodel 26-letnega, v Celjski opekarini na Sp. Hudinji zaposlenega delavca Franja Pogorelca z nožem v glavo in ga hudo poškodoval. Pogorelca so oddali v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

a— Sprejmite drage goste. Jutri v sredo prispejo s popoldanskim brzim vlakom ob 16.10 v Maribor ugledni hrvaški književniki, ki bodo nastopili jutri zvečer ob 20. s čitanjem svojih del v narodnem gledališču, in sicer v okviru prireditve III. umetnostnega tedna, ki je bil ta teden otvoren. Ves zavedni Maribor se bo zgrnil jutri na postajo k svečanemu sprejemu dragih gostov. Zagrebški in mariborski kulturni stiki naj bodo primerna manifestacija naše nacionalne misli. Med zagrebškimi gosti bodo Vladimir Nazor, Tin Ujevič, dr. Jakovljevič, Cesaric, Tadjanović, Kozarčanin, Goran-Kovačić, Novak in Simić in Olinko Delorco.

a— Pri svečanem sprejemu hrvaških književnikov v sredo 15. t. m. bodo sodelovali tudi pevci. Vs. pevci moških zborov v Mariboru se zbere k sprejemu dragih gostov v sredo ob 15.45 na glavni postaji.

a— Slikarska razstava v Sokolskem domu bo odprta do 25. maja.

a— Matični pevski zbor je imel skupne vaje za slovenjebištrski nastop v torek, sredo in petek.

a— Tudi namiznega olja je začelo primanjkovati. Praviijo, da zaradi tega, da bo potem za 1.50 din do 2 din dražje kakor doslej. Vzroki so izven Maribora.

a— Usodna nevarnost za naše gozdove. V zadnjem času padajo po naših obmejnih gozdnih drevesa kar na veliko. Če pojde v tem tempu naprej, se lahko zgodi, da bo čez leta konec naših lepih gozdov. Treba bo misliti na to, kako omejiti ta pojav ki služi le trenutnim spekulacijam.

a— V Koških je tekla kri in so se slisali strelji. Zaradi malenkostnega pouda so se zgrabili v Koških že nekoliko vinjen fantje. Slisali so se strelji, v rokah fantov so se pojavili noži. Sredi gneče in borbe je obelzla s štirimi vbodi 28-letni žagar Martin Štok. Prepeljali so ga v bolnišnico. Orožniki poizvedujejo za krivici. Tu di v Spodnjem Radvanju so se spoprijeli fantje. Z ranjeno levice se je zgrudil na bojišču 18-letni Alfred Erbežnik.

a— Ne mešaj bencina s petrolejem. Kakor znano, si pomagajo na deželi ljudje zaradi pomanjkanja petroleja na ta način, da mešajo petrolej in bencin. Zaradi tega je bilo že več nesreč. Zdjaj je postala žrtev tudi 25-letna Julijana Ogrinčeva od Sv. Jakoba v Slovenskih gorah. Petrolejka je eksplodirala, drobci stekla so Ogrinčevu poškodovali, tako da se je morala za teči v bolnišnico.

a— Pozor na kolesa. Vlakovodnji Mihael Hermanu so odpeljali kolo znamke »Brilliant« z evidenčnim številko 2-129175, tekstilnemu tehniku Reneju Lupincu iz Krčevine so odpeljali kolo znamke »Styria« z evid. štey. 2-11069, dijaku Milanu Gom-

baču pa kolo znamke »Gloria«. Našli pa so kolo znamke »Ideal« z evid. štey. 2-23779. Lastnik ga dobi na policiji.

Iz Hrastnika

h— Za rešitev Askerčeve domačije se je nabral tudi v Hrastniku lep znesek 1300 din. Prispevali so k zbirki vsi sloji, tako tudi nekateri delavci. Hrastničani so se to pot res pralepo odzvali klicu naprednih Ljubljancinov.

h— Pri Glasbenem društvu je nastalo po odhodu učitelja g. Čandra iz Hrastnika nekako mrtvilo. Sedaj se je pa po prihodu magistra g. Brileja v Hrastnik delovanje Glasbenega društva zopet poživilo. Prišli so že z orkestralnimi in pevskimi vajami moškega zbora. Novi pevci so dobrodošli! Občni zbor Glasbenega društva bo v torek, 21. maja ob pol 20. v deški šoli.

Iz Zagorja

z— Hla št. 128 v Zagorju je postala 9. maja last zagorske občine. Pred 15 leti je bilo veliko pomanjkanje stanovanj v Zagorju. Steklarna je v znanem Lebringu postavila štiri hiše za steklarske družine. Obenem je zaprosila zagorsko občino za posojilo, da zgradi še večjo hišo nasproti Ernejcu. ki da bo pripadla po 15letni uporabi zagorski občini. Steklarna je v letnih obrokih posojeni znesek odplačala in zdaj prepustila hišo občini. V ponedeljek so se zastopniki občine zglasili v Hrastniku pri lastniku steklarne g. Abbelu in se domeni li glede prevzema. V kratkni pogodbi je bila klavzula, da se hiša mora oddati v dobrem stanju. Seveda je treba marsikaj napraviti, kakor to predvideva dogovor. Gospod Abbel pa želi, da bi ostali steklarji še nadalje v hiši, nemara kar brezplačno. Občinski zastopniki iz Zagorja sicer pristajajo, da dosejani stanovalci ostanejo še nadalje v hiši, ampak proti plačilu stanarine, pa naj jo plača podjetje ali stanovalci. Ker so stanovalci večidel izbrani stari steklarji, je pričakovati, da bo podjetje samo krilo stanarino, saj so steklarji vse moči pustili za povzdigo bogatega podjetja.

Gospodarstvo

V petek bo prvi brezmesni dan

Uredba o štednji z živil stopi v veljavo v sredo

Nedeljske »Službene novine« so objavile uredbo o omejitvi potrošnje življenjskih potrebščin, s katero se uvajata med drugim dva brezmesna dneva v tednu (bese-dilo te uredbe smo objavili v ponedeljski izdaji »Jutra«). Uredba stopi v veljavo tretji dan po objavi, to je v sredo.

Od srede naprej velja torej prepoved klanja telic in junic v starosti pod enim letom in klanja breje živine. Nadalje velja od srede naprej določba, da je dovoljeno klanje in prodajanje prascv (odjokov) ter njihovega mesa samo ob četrtkih in nedeljah in da je dovoljena tudi potrošnja takega mesa v restavracijah, javnih kuhinjah in drugih gostinskih obratih samo ob četrtkih in nedeljah.

Torek in petek pa sta v vsej državi določena kot brezmesna dneva. Prvi brezmesni dan bo torej v petek 17. t. m. V torkih in petkih je prepovedano prodajati sveže telečje in svinjsko meso. V resta-

Sprememba uredbe o cestnih fondih

Že pred dobrim mesecem smo poročali, da je ministrski svet o priliki proračunskih dvanajstih sprejel tudi uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o državnem in banovinskih cestnih fondih. Ta uredba je šele sedaj objavljena v »Službenih novinah« ob 11. t. m. in je s tem dnem tudi dobila obvezno moč. V glavnem prinaša naslednje spremembe nasproti dosedanjim določbam:

Davščina na avtomobile

Najvažnejša sprememba se tiče prispevkov za cestni fond, ki jih plačujejo lastniki avtomobilov. V novih prispevkih je sedaj všteti tudi izredni cestni prispevek za izkoriščanje državnih in nedržavnih cest. Točka 2., čl. 10. uredbe sedaj določa:

Letne davščine (za državni cestni fond) so naslednje:

a) od potniškega avtomobila (motorne-ga vozila s 4 kolesi in največ 6 sedeži) se plača davščina skupaj s cestnim prispevkom, in sicer od takšja 200 din (doslej 200 din), od zasebnega avtomobila 400 din (doslej 200 din in cestni prispevek 200 din), od zasebnega avtomobila, ki istočasno služi kot taksi 700 din (doslej 200 din in cestni prispevek 500 din).

b) od zasebnega tovornega avtomobila se plača davščina, ki predstavlja deloma povišan cestni prispevek, in sicer: pri nosilnosti od 0.5 tone 500 din (doslej cestni prispevek 500 din), pri nosilnosti od 0.5 do 1.0 tone 1000 din (doslej 1000), pri nosilnosti od 1.1 do 2.0 tone 2000 din (doslej 1750), pri nosilnosti 2.1 do 3.0 tone 3000 din (doslej 2500), pri nosilnosti 3.1 do 4.0 tone 5000 din (doslej 3250), pri nosilnosti 4.1 do 5.0 tone 7000 din (doslej 4000), pri nosilnosti od 5.1 do 6.0 tone 9.000 din (doslej 5000 din) in za vsako nadaljnjo, tudi nepopolno tono nosilnosti po 2000 din (doslej 1000). Pri težkih in najtežjih tovornih avtomobilih je povečanje obremenitve prav občutno, saj znaša odslej letna davščina od velikega 10-tonskega tovornega avtomobila 17.000 din nasproti dosedanjji davščini 9000 din. Za prikolico se plača davščina kakor za tovorni avtomobil, torej po nosilnosti.

c) od avtomobusov in avtokarov se pobira davščina (cestni prispevek) od prevoznega kilometra po ključu iz uredbe o izrednem cestnem prispevku, pri čemer izračuna višino dajatve pristojni tehnični oddelek.

d) od motociklov se pobere letna davščina 50 din, od motociklov s prikolici in triciklov pa 75 din (kakor doslej). Na novo so v kategorijo motociklov uvrščeni tricikli.

e) od običajnih vozov, ki so namenjeni in služijo za prevoz lastnika voza ali potnikov ali za prevoz surovin in blaga za trgovinska, industrijska in druga podjetja se plača davščina (brez cestnega prispevka), in sicer od vozov na vzmeteh in polvzmeteh 50 din, od vozov brez vzmeti 40 din in od vozov na dveh kolesih brez vzmeti 20 din (kakor doslej). Običajni vozovi (z vzmetmi in brez vzmeti), ki so namenjena in služijo potrebam selskega gospodarstva so oproščeni, če pa se vozila, na-

Naše gledališče

D R A M A

Sreda, 15.: Hamlet. Izven. Gostovanje Zvonimir Rogoza. Znižane cene od 25 din navzdol.

Četrtek, 16.: Županova Micka. Varh. Red B. V Benedettijski salonski komediji »Rdeče rože« nastopajo Mira Danilova, Jan. Sancin in Slavčeva. Delo je zrežiral dr. Bratko Kreft. Komedija spada med dela, ki so dosegla lepo število repriz. Za predstavbo bo drevi na razpolago še nekaj vstopnic za galerijske sedeze in balkonske lože.

Odlični gost Zvonimir Rogoz, član Narodnega divadla v Pragi, bo igral v sredo »Hamleta« v korist bojniškega fonda Združenja gledaliških igralcev v Ljubljani. S to kolegično gesto je dokazal naš popularni gost povezanost s svojimi nekdanjimi tovariši in zasluži zanj vse priznanje. Posebej opozarjamo, da se te dni poslavlja. Vrnili se bodo v Prago. Omenjeno gostovanje v sredo bo po običajnih dramskih cenah od 25 din navzdol.

Dijaska predstava »Hamleta« v drami za ljubljanske srednje šole. V petek 17. maja ob 15. uprizore v dramskem gledališču Shakespearejevega »Hamleta« z gostom Zvonimir Rogozom. Veljale bodo znižane cene.

O P E R A

Torek, 14.: zaprt.

Sreda, 15.: Kleopatra. Red sredo.

Kristna predstava švarovega dela »Kleopatra« je prinesla tako izvajalcem kakor tudi komponistu in vsem, ki so pripomogli delu do uspeha, mnogo priznanja. Odlično izvedena uprizoritev, za katero vlada razumljivo zanimanje, je dokazala, s koliko ljubeznijo in razumevanjem so vsi sodelujoči svoje naloge. Napeto historično dejanje, ki se stopnjuje v učinkovitih prizorih, slikovita inscenacija, predvsem pa švarova glasba, ki efektno podčrta rastoče dejanje in konflikte v njem, sestavljajo celoto, ki jo velja videti in slišati.

taksa 15 din pa se plača na en tovarni list (doslej za vagon).

Davščina na povečano vrednost zemljišč ob sodobnih cestah

Z uredbo so deloma spremenjene določbe, ki se nanašajo na letno davščino, ki jo plačajo lastniki posestev (parcel) vzdolž državnih cest s sodobnim cestiščem (iz lesenih ali kamnitih kock, s cementnim ali asfaltnim cestiščem) zaradi povečane vrednosti teh posestev. V krajih s preko 5000 prebivalci znaša ta letna davščina do površine 1000 kv. m po 5 din, v ostalih seliščih do površine 5000 kv. m po 2 din, zunaj selišč pa do površine 10.000 kv. m po 1 din od enega dolžinskega metra fronte posestva ob sodobni cesti; pri večjih površinah se dajatev poveča za 50 % pri dolžinskem metru fronte. Gornje določbe so v bistvu nespremenjene, pač pa je važna nova določba, ki pravi, da ta dajatev ne more presegati zneska letnega davka (zemljarine, osnovni davek) dotične parcele.

Spremenjene so tudi določbe glede zemljišč, ki ležijo za temi obmejnimi zemljišči. Lastniki posestev (parcel), ki ne mejijo na cesto s sodobnim cestiščem vendar so oddaljena od osi ceste (doslej od meje cest, noga zemljišča) do 250 metrov, plačajo polovico, lastniki zemljišč, ki so oddaljena do 500 m, pa četrtino zneska zemljarine na svojo nepremičnino (odnosno dela zemljarine, ki odpade na prej označeni pas). Lastniki posestev, ki mejijo na cesto s sodobnim cestiščem, ne plačajo te dajatve na posamezne parcele, če na te parcele ne plačajo zemljarine.

Nova je določba, da se na stavbišča izven naselij plača ta dajatev kakor na nepremičnine v naseljih izpod 5000 prebivalcev, to je 2 din od dolžinskega metra. Na nepremičnine, ki so oddaljene od ceste do 500 m, se dajatev ne plačajo, če so od ceste ločene s kakšno oviro, ki jim onemogoča posluževati se ceste s sodobnim cestiščem.

Banovinski cestni fond

Ze doslej se je stekalo v banovinske cestne fondne 50% odkupnine za osebno delo od prejemkov državnih aktivnih in upokojenih uradnikov in uslužbencev. Po novih določbah se steka v banovinski cestni fond tudi 50% odkupnine za osebno delo od prejemkov banovinskih in občinskih aktivnih in upokojenih uradnikov in uslužbencev.

Nova je določba, da se steka v banovinski cestni fond 15% cestne določe, če se ta cestna določba pobira namesto osebne-ga dela na banovinskih cestah, odnosno namesto odkupnine.

Glede davščine za banovinski cestni fond, ki jo plačajo lastniki posestev vzdolž banovinskih cest s sodobnim cestiščem, veljajo iste določbe kakor za podobno davščino, ki jo plačajo lastniki zemljišč ob državnih cestah s sodobnim cestiščem; le stopnja davščine je manjša in znaša v krajih s preko 5000 prebivalci do površine 1000 m² po 1 din, v ostalih naseljih do površine 5000 m² po 0.50 din in izven naselij do površine 10.000 m² po 0.30 din od 1 dolžinskega metra fronte nepremičnine (parcele).

Davščine na bicikle

Nova je določba, ki pravi, da se plača za banovinski cestni fond tudi letna davščina na bicikle, ki znaša 10 din in se pobira za vsako leto v naprej o priliki registriranja bicikla pri policijskih oblastvih. Dohodek od te davščine se dostavlja banovinskemu cestnemu fondu, vendar se knjiži posebej kot fond za gradnjo in vzdrževanje kolesarskih stez. Državni in banovinski bicikli niso podvrženi tej davščini.

Uredba se določa, da je gradbeni minister v sporazumu z resornim ministrom pristojen, da tolmači določbe te uredbe.

Gospodarske vesti

— Carinjenje surove nafte. Po razpisu finančnega ministrstva iz leta 1932 se surova nafta carini kot bencin, če vsebuje nad 44% bencina. Z novim razpisom, ki je objavljen v »Službenih novinah« 10. t. m. je sedaj gornja določba izpolnjenjena in se glasi: Surova, črna in neprečiščena nafta, ki vsebuje preko 44% bencina od 0 do 150 stopinj C se carini kot bencin po tar. št. 177 točka 1 uvozne carinske tarife. Določitev minimuma bencina se vrši nadalje do 130 stopinj C.

— Dobave. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 14. maja ponudbe za dobavo vrvice za mornarske čepice do 15. maja za dobavo avtomobilskih gum, 20. maja za dobavo železa in železnega profila ter mornarskih značk za zimsko in letno obleko. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 27. maja ponudbe za dobavo avtomobilskega olja, električnih žarnic, telefonskega kabla, bakrenih palčic in žice za dinamo.

Borze

DEVIZE

Beograd. Tečaj na slobodnem trgu: New York 5480—5520, Curih 1228.18—1238.18.

EFEKTI

Beograd. Vojna škoda 426—428 (425 do 427), 4% agrarne 50.50 den., 6% beguške 73—73.75 (73—74), 6% dalm. agrarne 63 do 63.50 (63.25), 6% šumske 62—64, 7% Seligman 102 den., 7% Blair 87 den. (87), Narodna banka 790 den., PAB — (180).

Blagovna tržišča

ZITO

Chicago, 13. maja. Začetni tečaj: pšenica: za julij 108, za sept. 108.25; koruza: za julij 68.625, za sept. 69.125.

Dežela brez pravopisnih napak

Jezikovni spori na Norveškem

Na Švedskem govore švedsko, na Danskem dansko, na Norveškem — ne govore norveško, temveč pretežno dansko. Norveški jezik sicer obstoji, toda govore za samo v oddaljenih delih dežele.

Norveške vlade si prizadevajo že več no trideset let, da bi norveški občevalni jezik očistile danščine, toda doslej niso imele uspeha. Nasprotno, navzlic vsem jezikovnim reformam, je zmešnjava danes večja nego kdaj prej. Nekateri hočejo čisto norveščino, drugi čisto danščino, tretji se potegujejo za mešanico iz obeh jezikov. Četrti bi radi dali stari norveščini prednost, ki naj bi jo iz danščine dopolnili le z besedami, ki jih norveški »kmetijski jezik« ne pozna, peti pa hočejo dati prednost spet danščini. Posledica tega je, da gre vsak po svoji poti in ima vsak svoj pravopis.

Kakšni so učinki, je najbolje razvidno iz tega, da bereš v Oslu na kazipisih n. pr. tri različne oblike za besedo »cesto«: gode, gaten in gana. Mesto Bergen je za svoje ozemlje izvedlo jezikovno čiščenje in določilo za najobčajnejše izraze enoten pravopis. Mesto Trondheim je isto storilo za svoje okrožje, pa ni prevzelo morda bergenskega pravopisa, temveč si je ustvarilo svoj poseben trondhjenski pravopis.

MICHEL ZEVACO:

Don Juan

ROMAN.

MNOGOŽENSTVO

Corentin je še krčeviteje zatiskal oči. Prav tedaj je zazvonilo poldnevno.

Cudno: obsojencu se je zdelo, da postaja ženski vrisi manj razjarjen in da se tudi moški kriki polegajo in izpreminjajo v hudomušne, zbadljive šale. O pravkaršnji množici ni bilo več sledu. Celó nekaj prizanesljivega je bilo v ljudskem smehu, in psokve, s katerimi so ga prej obsipali, so se umikale kvantom in kosmatim vzdavkom. Čednostni Jakomin je čutil, kako zardeva od sramu, a vendar mu je v tem ozračju nekam laže dihati.

»Kaj pa je napisano na listu?« je boječe vprašal.

»Mar ne veš, hudobnež?« je rekel krivnik.

»Ne. Če mi poveste, zmolim za vas očenaš, preden odidem na oni svet.«

»Velja. Napisano je: mnogoženstvo.«

»Mnogoženstvo!« je vzkliknil Jakomin in trpko zajčal.

»Tako je napisal mojster Le Cornu, zapriseženi pisar v Malem Châteletu. Nič mu ni reči, delu mojstra Cornuja, kakor tudi mojemu delu jutri zjutraj ne bo kaj prigovarjati. Nu, do svidenja, prijatelj. Jutri zjutraj ob osmih!«

»Joj meni!« je zastokal Corentin. »Zastran mene

111

se nikar ne trudite; nič hud ne bom, če ostanete doma.«

»Da, a jaz bi izgubil pest drobiža, ki jo dobim za to, da te obesim. Do svidenja torej!«

Krvnik je bil opravil svoje delo in je odšel.

Dva stražarja sta ostala ob znožju sramotišča.

Množica se je razgubila; toda vsak trenutek so se zbirale nove gručice ljudi, in Jakomin Corentin je moral spet in spet poslušati isti smeh in ista vprašanja, ki ga je tako malo mikalo odgovarjati nanje.

Zvečerilo se je, noč se je jela spuščati na Pariz ter zavijati sramotišče pri Trahoirskem križu v svojo senco. To je bila minuta, ko je Jakomin sredi tolikih vprašanj, ki se mu niso zdela vredna odgovora, nenadoma začul porogljiv in vinjen glas:

»Ali je pravi ali ni?«

»Kdo?« je zarjovel v nenadni, vrtoglavi togoti.

»Nu, nu,« je rekel glas, »kar priznaj. Zdej ali nikoli! Priznaj, da je ponarejen.«

»Kdo?« je zatulil Jakomin. »Kaj pa?«

Odgovor je bil vzbuh smeha, ki se je zdel ubogemu Jakominu peklenski. Nato se je Bel-Argent povsem približal in rekel stražarjema:

»Kako pa vidva mislita: da je pravi? Nu, jaz, ki sem ga že potipal, vama lahko povem, da ni...«

»Lažeš!« je zarjovel Corentin.

»Kako? Priznaš, da je ponarejen?«

»Ne! Pravim, da lažeš, klatež ničvredni!«

Bel-Argent ni odgovoril; zapletel se je bil v živahen razgovor s stražarjema, kakor da bi se o nečem pogajal. Bel-Argent je silil v moža postaviti predlogom, ki sta ga najprej odločno, nato pa

čedalje manj stanovito odbijala. Nazadnje je eden izmed njih dejal:

»Noč je dokaj temna... nikjer ni več žive duše...«

»Nu, naj bo! Podvzajate se!« je rekel drugi.

Bel-Argent je odhitel v bližnjo krčmo: ponudil je bil stražarjema, da jima plača obilen vrč vina, ako privolita, da si sme tudi obsojenec ugasiti žejo.

Dva ali trije kozarci, ki jih je Corentin na dušek polokal, so se zdeli nesrečnežu rajska pijača.

»Kdaj te obesijo?« je vprašal Bel-Argent.

»Jutri zjutraj ob osmih,« je klavirno odvrnil Corentin.

»To je slaba ura! Kaj ti hodi na misel, da se daš obešati ob osmih zjutraj? To je čas, ko pripravljajo pri 'Vedeževalki' najboljše prigrizke. Ob osmih!«

je ponovil, potehljaje se za ušesom. »Da bi bilo vsaj ob šestih, ko se še ne dani in ni žive duše na ulici...«

»Kako misliš?« je dahnil Corentin.

»Nič!« je Bel-Argent naglo odrezal. »Z Bogom! Torej je bila tista reč zastran mnogoženstva resnična?«

»Kakor kaj?« je zavreščal Jakomin.

»Nič. Mnogoženstvo! To mora biti neznansko grdo zločin. Pa se mi vendar ne zdiš tako hudoben. A konec koncev ni čudo. Zmerom sem te imel za enega tistih nepridipravov, ki ne marajo kazati ljudem svojega resničnega obraza in rajši nosijo ponarejen onega...«

»Ponarejen kog? Zini že! Tak povej, kaj, zel peklenska!«

»Nič. Z Bogom. Saj je vse eno, mnogoženstvo...«

Tega si res ne bi bil mislil o tebi.«

Bel-Argent se je vrnil po lestevici na tla in odkorakal v noč, pojoč na vse grlo. Corentin je ostal sam. Križišče je bilo zapuščeno, tema črna kakor v rogu. Pri svetlobi leščerb, ki sta ju bila prižgala stražarja, si komaj razločil sramotišče, poleg katerega je štrlelo v nebo tramovje vešal. Mraz je bilo in Jakomin je drgetal.

»Nu,« je dejal sam pri sebi, »ko so me privezovali, je zvonilo poldnevno. Izpostavljen bom če se prav spominjam, dvanaest ur. Torej me o polnoči odzene nazaj v ječo, da tam počakam ure, ko me spet privlečejo semkaj in obesijo...«

Zona ga je obliha.

»Ta megla je mrzla kakor led,« je pomislil. »Rad bi, da bi bilo kmalu polnoči... v celici me ne bo tako zeblo... A saj je vse eno... obesijo me za vrat, dokler smrt ne nastopi!... Takšen je torej konec moje poti, o don Luis Tenorio, moj dobri gospodar! In vas ni tu, da bi mi še enkrat odkupili to ubogo življenje! Z Bogom torej, z Bogom, kakor pravi ta klatež, Bel-Argent, ki je sicer... čast komur čast... izvrsten poznavalec vin, zakaj kapljica, ki jo je prinesel, je bila imenitna... Z Bogom, življenje, z Bogom, vino, zrak in svetlo solnce, z Bogom, zalo dekletke, ki si se mi pokazalo za kratek hip... baš toliko, da mi je zdaj hudo umreti... Z Bogom, Deniza...«

Misleč na vse to in modrujoč o krivici usode, si ubogi Jakomin Corentin ni mogel kaj, da ne bi bridko zajokal.

Boji na Nizozemskem in v Belgiji



S pikčastimi črtami so na karti označeni utrjeni obrambni pasovi na Nizozemskem. Puščice kažejo smeri nemškega prodiranja, kolikor jih je mogoče posneti iz dosegljivih, nasprotujočih si poročil. — Vsekakor so Nemci na severu prve obrambne črte že prebili.

V Belgiji je vrisan Albertov prekop, ki veže morsko luko Anvers (Antwerpen) z reko Meuse (po nizozemskem Maas) in ob katerem se sedaj razvijajo ogrožene borbe. Ta prekop je bil dovršen šele pred par leti, pa ga zato na večini zemljovidov še ni videti. Blizu zliva Albertovega kanala in reke Maas je trdnjava Liege (nemško Lüttich), o kateri poročajo Nemci, da so jo večerj zavzele njihove čete.

SPORT

Dva nastopa Hrvatov na Slovaškem

Reprezentanca ZNP je v nedeljo in včeraj gostovala v Bratislavi in Žilini in se bo vrnila z enim porazom in enim remisom.

Bratislava, 13. maja.

Reprezentanca Zagreba je včeraj in danes odigrala na Slovaškem dve reprezentančni tekmi v katerih je proti precej močni eliti Bratislave izgubila z 0:3 današnja tekma v Žilini pa je ostala neodločena.

Bratislava: Zagreb 3:0 (1:0)

Na včerajšnji tekmi v Bratislavi je bilo okoli 5.000 gledalcev. Vreme je bilo lepo, teren pa precej tekoč. Uvod tekme je potekal v veliki premoči Zagrebčanov, toda napad ni znal izkoristiti mnogih ugodnih prilik, razen tega pa je bil domači vratar izvrsten. V 17. min. so domačini ki so igrali z vetrom, prišli do prvega zgoditka. V drugem delu igre so bili Slovaki še bolj v premoči in so v 14. min. dosegli še drugi gol, ki mu je pa precej kumoval tudi zagrebški branilec Gušić. V 42. min. je Bratislava slednjič spravila v mrežo še tretjo žogo in pri tem je ostalo do konca.

Zagreb: Žilina 2:2 (2:0)

Današnja tekma med reprezentancama Zagreba in Žilina je ostala neodločena z 2:2 (2:0). Gole za Zagreb sta zabila Pavletić in Bradaschka. Na tekmi je bilo okoli 5.000 gledalcev.

še o binkoštnem sporedu

Kakor smo že objavili v ponedeljski izdaji našega lista, so bile glavni dogodki binkoštna nedelja tri tekme za državno ligo, v katerih so si priborili po dve točki BSK, Gradjanski in sarajevska Slavija. Posledica tega zmag je ta, da se na čelo vseh šestih klubov dvignil BSK, naslednji dve častni mesti pa zavzemata Slavija in Hajduk. O beograjski tekmi smo mogli že včeraj objaviti nekatere podrobnosti, o ostalih dveh pa naj sledijo danes.

Kako je bilo na tekmah v Zagrebu in Splitu

Za gostovanje sarajevske Slavije proti Haški, ki v zadnjih tekmah že ni pokazal posebne forme, v Zagrebu ni bilo velikega zanimanja in je prišlo na igrišče morda nekaj nad 1000 gledalcev. Haške je moral zelo slabo, brze vsakega sistema in sploh tako, kakor bi ne spadal med finaliste za naslov našega prvaka v nogometu. Tudi Slavija ni bila posebno dobra, imela pa je

dobrim mesecem dni lotili in tudi zmagali nad tem moštvom Gradjanskoga. Najslabši del so imeli domačini v napadu. Oba gola sta dala Wölfl pred odmorom, potem pa Lešnik v 17. minuti drugega polčasa. Hajduk je imel pozneje prisojeno še enajstmetrovko, ki pa jo je Lemešić streljal tako, da jo je Glaser lahko ubranil, tako da Hajdukovci niso prišli niti do častnega gola.

Tudi to tekmo je sodil madžarski sodnik Rubint iz Budimpešte, ki pa tudi ni bil v vseh pogledih na višku.

Atleti so dobili novo vodstvo

V nedeljo dopoldne se je v prostorih Srbske atletske zveze v Beogradu nadaljeval občni zbor Atletskega saveza kraljevine Jugoslavije, ki je bil — kakor znano — svojetasno v Zagrebu prekinjen po posredovanju oblastvenega zastopnika. Takoj po otvoritvi občnega zbora so bile odposlane razne pozdravne brzojavke, nato pa se je začela precej dolgotrajna razprava o novih pravilih. Po njih bo med drugim sedež saveza vsake dve leti na sedežu druge narodne atletske zveze. Prvi sedež atletskega saveza bo v Beogradu. Po končani razpravi so bila pravila sprejeta soglasno, nato pa je bil pri volitvah izvoljen za predsednika maršal dvora g. Boško Čolak-Antić. Razen njega so prišli v novo upravo: kot podpredsednik dr. Voja Jovanović, Veljko Ugrinić, Danilo Sancin, kot tehnični referent, Ljuba Simić, kot tajnik Kosta Ninković in kot blagajnik Šipatovski.

Občni zbor se je nadaljeval še popoldne in so bila na dnevnem redu razna tehnična in organizacijska vprašanja, ki so jih vsa rešili enoglasno. Glede na to lahko računamo in upravičeno upamo, da bo od slej v tej naši vrhovni sportni zvezi polagoma le zavladal red in bo naš atletski sport krenil v boljše bodočnost.

Teniški dvoboj med Italijo in Madžarsko

V soboto popoldne so se v Budimpešti začele teniške tekme za podunavski pokal med Italijo in Madžarsko. Do vključno nedelje sta bila odigrana dva singla in double, po katerih vodi Italija z 2:1. Podrobni rezultati so bili: Romanoni (I) : Szentpétery 4:6, 6:4, 7:5, 6:3; Asbóth : Cucelli 6:1, 1:6, 4:6, 6:4, 6:3; Del Bello - Cucelli : Szigety-Gabory 4:6, 6:4, 6:3.

Italijani bodo po končanem turnirju v Budimpešti takoj odpotovali v Zagreb, kjer morejo konec tega tedna v enaki konkurenci nastopiti proti našim. Spored je razdeljen tako, da bodo v petek in nedeljo igrali po dva singla, v soboto pa double, ker se te tekme odigravajo po enakem sistemu kakor one za Davisov pokal.

PRVENSTVENI TEKME SK MURA: ISSK MARIBOR NI BILO.

V nedeljo 12. t. m. bi morala biti v Mariboru prvenstvena tekma med SK Mura in ISSK Mariborom. Tekmo pa je SK Mura odpovedala, in sicer iz razloga, ker je SNZ določila tekmo za pol 16. in sicer kljub temu, da je Mura zaprosila, da bi se tekma pričela že ob 13.30, ker Murašem ne bi bilo mogoče, da bi se isti dan vrnil domov. Zaradi tega je bila Mura prisiljena, da je to važno prvenstveno tekmo prepustila ISSK Mariboru brez borbe.

Finci neumorni v sportu

Član mednarodnega olimpijskega odbora za Finsko konzul Ernest Krogius je obvestil našega člana mednarodnega olimpijskega odbora dr. Bučarja v Zagrebu, da se je finski olimpijski odbor dokončno odrekel organizaciji letšnjih olimpijskih iger v Helsinkih. Značilno je, da je medtem od 16 držav prispel odgovor, da letos sploh ne morejo nastopiti na olimpijski sportni prireditvi. Vse zgradbe, ki so bile pripravljene za olimpijske potrebe, so bile prepune, vsi fondi pa, ki so jih zbrali za finansiranje olimpiade, bodo šli v korist najbolj potrebnih bojovnikov. Kljub vsemu temu pa finski olimpijski odbor še zmerom razmišlja, da bi morda jeseni, če bodo razmere dopuščale, izvedel v Helsinkih vse-sportni finski teden, pri čemer upa, da bi tako prireditve obiskali mnogi aktivni sportniki in sportni delavci iz Evrope in tudi izven nje. Zdi se pa, da so te nade iz dneva v dan manjše...

Nove znamke Balkanske zveze

Dne 27. maja izide nova serija naših poštarnih znamk. Izdane bodo kot spomin na ustanovitve Balkanske zveze. Serija bo obsegala dve vrednosti, in sicer po 3 in 4 din. Znamka po 3 din bo namenjena za pošiljke v poštarnem prometu med državami Balkanskega sporazuma, znamka za 4 din pa za poštni promet z ostalo tujino.

Na znamkah bo zgoraj najprej grb naše države, potem grb Grčije, v drugi vrsti

Laščita *La zelo občutljiv teint...*

Orizol **SPECIALEN PUDER**

kot dopolnjevanje delovanja

Orizol-kreme

ki Vas je gotovo vedno zadovoljila!

V VSEH SPECIALNIH TRGOVINAH!

grb Rumunije poleg njega pa turški grb. Vsa grb bo imel spodaj napis svoje države v francoskem jeziku. Znamke bodo izdelane v formatu 33 krat 28 mm v knjižotiskih.

Izdane bodo pole po 100 kosov. Napis Jugoslavija v zgornjem delu znamke bo v eni navpični vrsti z latinico, v drugi pa s cirilico. Tako bomo torej imeli prav za prav štiri različne znamke. V spodnjem delu bo napis »Entente Balkanique« v latinici. Znamka po 3 din bo svetlo sinja, po 4 din pa svetlo-sinja.

S to serijo se bodo lahko frankirale vse poštne pošiljke. Znamke bodo v prometu od 27. maja 1940 do 26. maja 1941. Izgubile pa bodo svojo veljavnost mesec dni po tem roku. Neprodane znamke bodo uničene.

Naklada še ni znana, verjetno pa ne bo presegala 300.000 kosov vsake vrste.

KSILOLITNI TLAK

je edini sodobni tlak za kuhinje, kopalnice, trgovske in tovarniške prostore.

Izdeluje ga

„MATERIAL“

trgovina s stavbnim materialom

lastnik: MIRO VOVK,

Ljubljana — Tyrseva cesta 36-a

telefon 27-16 — Brzjavni MATERIAL

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 5.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za štiro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.— Dopolni izjavitelj se računajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za štiro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za štiro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za štiro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Elektromonterja

ki je že samostojno montiral električne centrale za visoko in nizko napetost in kabelska omrežja išče za stalno namestitev veliko elektrotehnično podjetje. Ponudbe z navedbo referenc na ogl. odd. Jutra pod »Elektromonterje«, 12583-1

Pouk

Beseda 1 din, davek 3 din, za štiro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Strojevni pouk

Večerni tečajji, vpisovanje in pričetek pouka poljuben. Christofor učni zavod, Dobrobranska cesta 15, 17891-4

SAMO NEKOLIKO PAR VEC

In Vaše zdravje je sigurno zavarovano

„OLLA“

GUMI

Neprimerno bolj fina in zdrava.

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din, za štiro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Hranilne knjižice

vrednostne papirje najugodnejše prodaje pri Bančno Kom. Zavedu, Maribor, Aleksandrova 40 134 10

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za štiro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Se dve parceli

prodam po ugodni ceni. Zgledite se pri Mišček Mirko, Ljubljana VII, Medvedova 38, Telefon 33-79, 13019-20

Kupim posestvo

zidana hiša ter hlevi, travnik, vinograd, gozd, travniki, njive, velikost okoli 15 do 20 ora-ov. Posestvo mora biti aron dirano. Reflektiram na okolico Slovenskih gor. Sv. Jurija ob Ščavnici ali v Halozah. Ponudbe je poslati na ogl. odd. Jutra pod »Arondirano«, 12736-20

Stanovanja

Beseda 1 din, davek 3 din, za štiro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Stanovanje

dvosobno, komfortno, v novi stavbi, sončno, 150 m² površina, družina za avgust. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Avgust 1940«, 12344-21a

Trisobno stanovanje

komfortno za julij ali avg. št. m. Prednost v vili. Ponudbe z natančnim opisom pod »Bojla stranka« na ogl. odd. Jutra. 12628-21a

Klišeje

END-INO VEČBARVNE JUGOGRAFIKA. Priloga, maj 23.

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

CERNE - juvelir Ljubljana, Velikova ulica

Razno

Beseda 1 din, davek 3 din, za štiro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Otomane

najnovije oblike za din 295.—

pri E. ZAKRAJSEK, tapetništvo, MIKLOŠICEVA 34, tel. 48-70.

PREMOG

KOKS - DRVA nudi

I. Pogačnik

BOHORICEVA 5

Telefon 20-519

Postrežba brezhibna

Od Vas je

da imate, da imate obleko vedno kot nove

zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Potjanek napis 4-6

Prehaja — Svetlokalnica

Umrl nam je naš predobri in skrbni očka, ded, brat, tast, svak, stric, gospod

Václav Hofman

MESČAN MESTA JAROMERA NA ČESKEM, POSESTNIK ITD.

Pogreb blagega pokojnika bo v sredo, dne 15. maja 1940 ob 3. uri pop. izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Praha, Wien, dne 13. maja 1940.

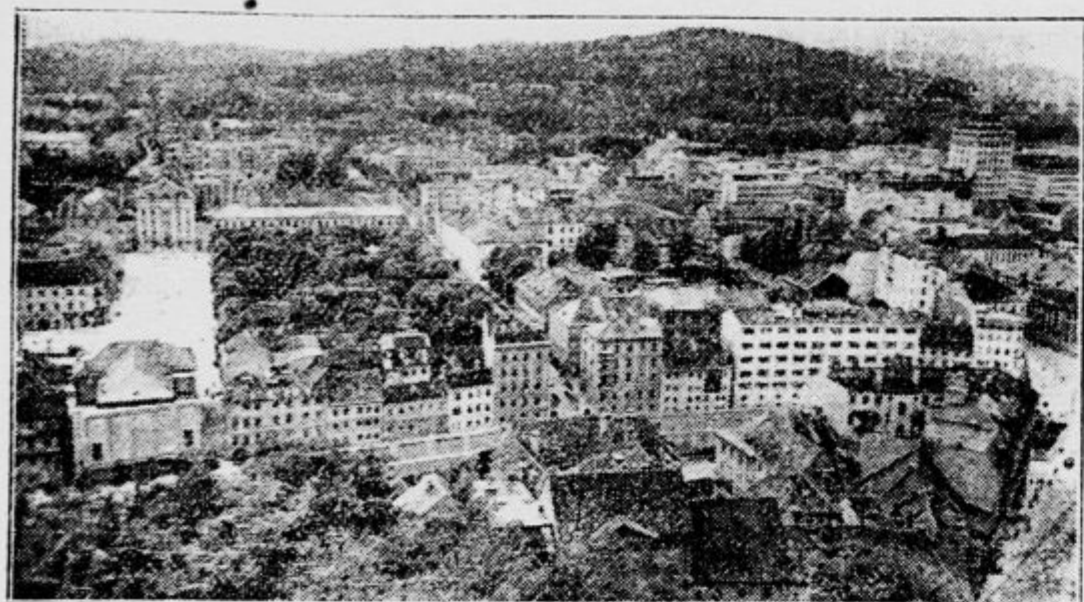
V imenu vsega sorodstva:

TONČKA BOGATAJ, hči; DUŠAN, vnuk; VIKTOR BOGATAJ, zet; RUDOLF HOFMAN, sin; ANNY HOFMAN, snaha.

Mestni pogrebni zavod

Občina Ljubljana

Zvezda zdaj in nikoli več



Pogled na mesto z Gradu. V levi polovici je videti Kongresni trg in košato Zvezdo

Ljubljana, 13. maja
Uboga starikava Zvezda je prišla na vrsto. Nedavno so začeli izpodkopavati stara debela.

Pred leti so že načeli vprašanje ureditve tega največjega ljubljanskega trga. Stari kostanji, ki so bili pred stoletji najbolj priljubljeno drevo pri zasadih drevoredov, so dandanes že ob vso veljavo; niti niso lepi, nimajo plemenitega lesa, ne nosijo užasnih piodov in v jeseni z ovenelim in gnijocim listjem močno onečajo ceste. V svojih starih letih pa so človeku kar nevarni. Posebno pozimi in ob vetrov-



Stari kostanji so skoro brez korenin in jih z lahkoto rujejo iz zemlje

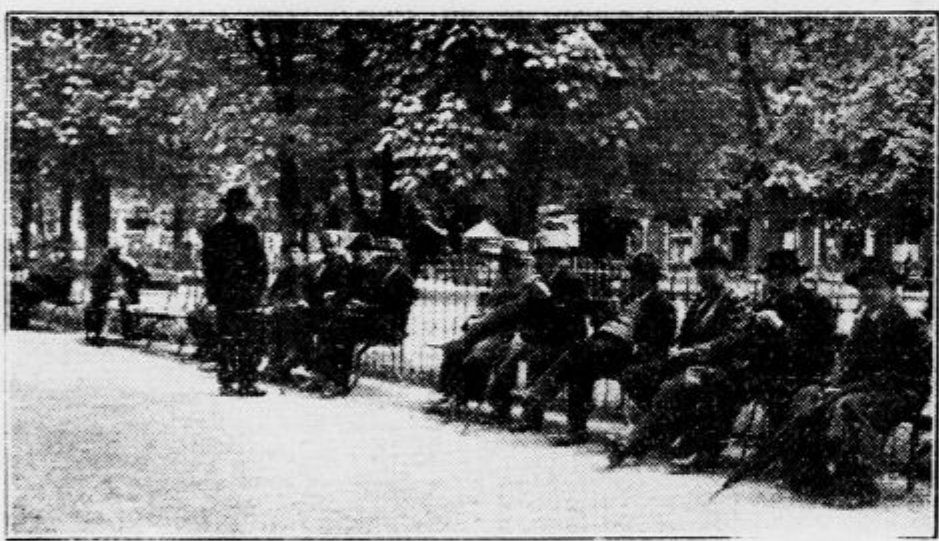
nem vremenu, ko se kaj rada odloži teža veja in utegne poškodovati pešca pod drevesom, ker se je v naši Zvezdi in tudi Tivoliju že pogosto dogodilo. Takrat pred leti, ko so nameravali kostanje v Zvezdi podreti in trg zasadi s primernejšimi in sodobnejšimi drevesi, so se prvi uprli ljubljanski upokojenci, ki v poletnih mesecih radi posedajo po klopih v senci košatih dreves. Res je, Zvezda je bila v poletni vročini prav primeren kraj za tak posej, in stari ljudje so stari navadam prav neradi odpovedo. Kdor pa pozna Ljubljano, ve, da ni siromašna na drevoredih in ta-

kih kottičkih, koder bi mogli stari ljudje v miru posedavati in se pomenkovati. Treba si je mesto le ogledati z Gradu: vsepovsod zelenje nasadi, levo in desno gozdovi v ravnini in po gričevju. V mestu samem skoro ni pogleda koder ne bi bilo med zidovjem hiš svežega zelenja. Zato so bili res odveč vsi predhodniki, ki so doslej mestni gradbeni urad odražali od te prepotrebne ureditve.

Morda bi Zvezda še zdaj stala tako ko nekdanj, da je niso pričeli urejevati po silni razmer. Sredi drevoreda bodo namreč že prihodnji mesec postavili spomenik kralju Aleksandru in prav za ta namen so se pred dnevi lotili starega drevesa. Doslej so izsekali že precej kostanjev, tako da je nastala široka jasa v smeri od vhoda v kazinski vrt proti Bahočevi lekarni na Kongresnem trgu. Spomenik bo stal v poveljstvu, bližji kazinskemu vrtu, s pročeljem proti Kongresnemu trgu.

Menda se bo zdaj Zvezda preuredila le v tolikšni meri, da bo mogoče postaviti spomenik in primerno urediti njegovo najbližjo okolico. Kasneje pa bodo morali podreti tudi drevje na obeh koncih trga, ki bo sicer ostalo brez vsakršne arhitektonske zveze z osrednjim delom. Tudi bodo odslej vsa pota, kolikor jih je med ostalimi drevjem, izven vsakršnih osi, tako da bosta oba stara dela le v skazo spomeniku in njegovi bližnji okolici.

Treba je tudi upoštevati, da leže vse obrabne ceste Zvezde in Kongresnega trga v zvezanih smereh in da leži vsaka od njih v drugačnem naklonskem kotu. Zato tudi ne bo mogoče osrednjega dela s spomenikom urediti zase brez upoštevanja celotne Zvezde. Ljubljancem bodo šele takrat spoznali, kako impozanten trg majo sredi mesta, kadar bo padel poslednji starikavi kostanj. Takega trga bržkone ne premore nobeno mesto v državi. Zato je želeli, da bi čimprej vso Zvezdo rešili drevja in jo uredili tako, kakor se spodobi za spomenik, ki ga nameravajo tam postaviti.



Zvezda, priljubljeno shajališče upokojencev

Diamanti in vojna

Okrasje za dolarske princeze

Tudi diamanti so važni v moderni vojni, tako važni, da je Anglija uvedla strogo nadzorstvo njihovega izvoza iz afriških kolonij. Znano pa je, da izkira 95 odstotkov vseh neobdelanih diamantov iz Južne Afrike, ostalih 5 odstotkov, ki jih pridobivajo v Braziliji, nima skoraj nobene vloge.

V vojni uporabljajo diamante v prvi vrsti zavoljo njih izredne trdnosti. Ta njihova lastnost omogoča rezanje in brušenje stekla ter vsakovrstnega kamena. Nekih preciznih priprav, zlasti takšnih, ki jih uporabljajo za letala, bi brez diamantov sploh ne mogli izdelati. Najpomembnejši kupec za diamante so v mirnem času Združene države, ki uvažajo letno za 35 milijonov dolarjev tega dragega kamna. Predelujejo ga večinoma sloviti draguljarji Pete avenije v New Yorku, a uspehe je videti potem v lozah Metropolitanske opere ter v odličnih kopalnicah Kalifornije in Floride na vratovih in rokavah dolarskih ter filmskih princez.

Večje članke SPD znižana voznina 70 din. (namesto normalne voznice 96 din); na tej prosti so se nadalje ugodnosti v času od 15. junija do 15. septembra, in sicer za članke SPD v skupinah starih ljudi, ki uvažajo 25odstotni popust povratnih voznic na progi Celje—Luce—Rogovčice, Solčava in Logarska dolina. Proga Žužemberg—Stična. Vohovčev avtomobilski podjetje, dovoljuje članom SPD 30odstotni popust. Na vseh navedenih avtomobilskih progah veljajo navedene ugodnosti seveda, le, ako se peljejo člani SPD na svoje planinske izlete, ne pa po svojih poslovnih opravkih. V vsakem primeru mora član SPD pokazati svojo člansko izkaznico, ki mora biti overovljena za tekoče leto.

V obmejnem prometu v naših planinah je izkaznica SPD še posebno važna. S pravilno in za tekoče leto overovljeno člansko izkaznico SPD je dovoljeno prosto gibanje planincev v obmejnem ozemlju v planinah. Planinci naj ne posežejo obmejnih grabenov in vrhov v skupinah, marveč, če mogoče, le posamezniki, čim bolj na največ v družbah treh oseb. Strogo je prepovedano na meji vsako vpitje in kakršnokoli izvajanje. Proti vsakemu planincu, ki se ne bo primerno obnašal, bodo obmejni organi najstrožje postopali. Čuvanjem naših mej moramo lajšati njihovo težavno in odgovorno delo, zato mora vsak planinec takoj pokazati svojo izkaznico ter vpljudno odgovorjati granicarjem, ki bodo želeli informacije, odkod in kam si namenjen.

Kdor še nima članske znamke za leto 1940, naj se oglasi v društveni pisarni Slovenskega planinskega društva, da popravna članarina in da uredi svojo člansko izkaznico.

Vozne olajšave članov SPD

Pri voznjah na državnih železnicah uživajo planinci 50odstotni popust, ako potujejo v skupinah najmanj starih članov. Ta ugodnost pride v poštev tudi ob delavnih letih in na vseh osebnih vlakih, na oržih vlakih pa, ako znaša razdalja nad 50 km. Članska izkaznica mora biti za tekoče leto overovljena od dotične podružnice SPD, ki preskrbi tudi žig železniške uprave. Za vsako smer vožnje je potrebna še posebna objava, ki jo izda društvena pisarna Slovenskega planinskega društva.

Pri voznjah na morju uživajo planinci popuste na parnikih Dubrovačke in Jadranske plovidbe, in sicer 25odstotni popust, ako potujejo v skupinah petih članov. Zetska plovidba pa je odobrila planincem 50odstotni popust, ako potujejo v skupinah petih članov. Tudi v teh primerih mora biti članska izkaznica overovljena za tekoče leto.

Uspešno je tudi izposlovati ugodnosti na avtomobilskih progah, in to za planince poedinca na progi Ljubljana—Cerkje, Žužemberg—Stična. Vohovčev avtomobilski podjetje, dovoljuje članom SPD 30odstotni popust za pesenike Doma SPD na Kravcu. Avtomobilske proge avtomobilne družbe v Ljubljani—Ljubljana—Celje, Ljubljana—Gornji grad—Logarska dolina in Ljubljana—Domžale—Moravce dovoljujejo članom SPD 25odstotni popust od normalne voznice cene. Na progi Behinjica—Bistrica—Zlatorog ob Bohinjskem jezeru je za članke SPD znižana cena 12 din. Prav tako je na progi Kranj—Jezerško za članke SPD znižana voznina 20 din v eno smer in povratna voznina 30 din. Na progi Ljubljana—Polhov Gradec avtomobilsko podjetje Vohovec je za članke SPD znižana voznina 10 din. Na progi Celje—Logarska dolina

Dejanska žrtev za bližnjega



Države, ki so v vojni, a tudi tiste, ki jih lahko še zadene nesreča vojne, se pripravljajo na samaritansko delo. V bolnišnicah jemljejo osebam obeh spolov kri za ranjenje

Monte Carlo zapadnega sveta

Američani in imoviti Evropejci za igralno mizo

Havana, glavno mesto Kube, je veljala že dolgo za »Monte Carlo zapadnega sveta«, njena letošnja igralna sezona pa kaže, da bo najboljša po l. 1920. V Gran Casinu Nacional, največjimi vseh havanskih nočnih klubov, so vsi prostori večer za večerom prenapolnjeni.

Vzrok za to konjunkturo je pred vsem v tem, da prebija mnogi potovalci iz Južne in Severne Amerike svoje počitnice sedaj v Havani, namesto da bi potovali

kakor prejšnja leta v Evropo. Zanimivo pa je, da je ob igralnih mizah letos tudi mnogo emigrantov iz Evrope, čeprav o emigrantih vedno pišejo, da jim pri izseljevanju iz domovine pušajo le malo denarja. Za vse to pač ne velja. Tisti, ki so v Havani, živijo v dobrih hotelih in čakajo na to, da bi postali kubanski državljani. Vlada je igranje dovolila, dostop v kazino pa ni zvezan z nobenimi formalnostmi.

Šahovnica na prostem

Ameriško razkošje v podobi »kraljeve igre«

Časi, ko so perzijski kralji igrali šah na velikih poljih in z živimi ljudmi, so minili. Le redkokdaj poročajo o čem podobnem iz našega časa. Toda neki ameriški oboževalec »kraljeve igre« si je tudi v naših dneh na svojem posestvu v Tupelouju v Missisipi ju omislil šahovnico ogromnih dimenzij. Je največja na svetu in obenem na prostem.

Mister Goodlet, kakor se imenuje mož, v lepih dneh kakršnih je v njegovi državi, ni hotel šahirati med štirimi stenami, temveč je hotel to svoje najljubše opravilo opravljati na prostem in ga združiti z gibanjem. Na veliki trati pred svojo vilo je dal napraviti ogromno šahovnico, ki ji črna polja predstavljajo kvadratne ruše, bela pa mramorne plošče. To šahovnico obdaja širok betonski pas. Med tem ko so vrtnarji in zidarji pripravljali to igrišče, so spretni reziljači izdelali

ogromne šahovske like po vzorcu majhne šahovske igre za časa Henrika IV. Te figure so zaščitene zoper vlago s slonokoščeno in temnoredno barvo, so pa obenem razmeroma tako lahke, da jih igrači lahko brez truda dvignejo ter predstavijo tja, kamor si želijo.

Gojitev svilodov za padala

V starem gradu Lullingstoneu v grofiji Kentki goji petdeset strokovnjakov tri in pol milijona sviloprejk. Lastnica gradu, lady Hart Dykeova, je izjavila, da se izdeluje tu svila za padala in da gre za ta namen letno 175.000 kg mučovitih listov. Navzlic tej ogromni količini krme pripravijo gosence letno svile samo za 600 padal. Vsaki dve leti se doma vzrejene živali ponovno za 100.000 novih sviloprejk, ki jih uvažajo iz Marseillea

Paganinijeva čepica

Baret s čopom, ki prinaša srečo ...

V kratkem bo stoletnica Paganinijeve smrti in za to priložnost pripravljajo v Genovi, njegovem rojstnem mestu, vse mogoče prireditve. V neki dvorani gledališča Carlo Felice bo videti vse mogoče spominke, a kot posebnost bodo razstavili tu baret znamenitega goslača čenico iz črne svile s čopom in vezanimi, ki je mojster seveda ni nosil zaradi lepšega, kakor je delal to n. pr. Wagner temveč samo zato, da skrije svojo plešo. Ta čepica je bila

na srcu celim pokolenjem praznovernih goslaških mojstrov.

Pravijo, da prinaša srečo in kadar koli je kakšen stebel goslaške umetnosti prišel v Milan, kjer jo je hranil Paganinijev potomec, si je prizadeval da jo vsaj za trenutek da na svojo glavo. Tako je bilo s Kubelikom, Vecemey, Hubermanom. Prihodo in mnogimi drugimi. Vsi ti mojstri so trdili in trdijo, da jim je Paganinijeva čepica prinesla srečo.

Kako so nastali krojni vzorci

Začetek je bil v moški srajci

Krojni vzorci, ki so danes tolikim ženskam neogibno potrebni, so se razvili iz zelo skromnih začetkov. Leta 1863 si je neki krojač Butterick iz vasi Sterlinga v Massachusettsu izmislil, da bi izdelal vrsto različnih velikih vzorcev za moške srajce. Ko je stopil z njimi v javnost, jih je prodajal kakor sveže kruh.

Nekoga večera je manila njegova žena, da bi mnoge matere takšne vzorce imele gotovo radi za oblake svojih otrok. Nato Butterickova vzela enega izmed svojih malih nečakov, narisala po njem otroško oblačilo in sta nato izdelala razne krojne vzorce za takšna oblačila. Vsi vzorci so bili iz svilnega papirja. Nekoga dne je prišel neki trgoveški potnik po imenu Wilder k Buttericku in mu dejal, da vprašuje ženske na doželi po takšnih vzorcih za svoje oblake. Butterick se je takoj spravil tudi na to delo. Takšen je bil začetek in Butterickovo podjetje je potem hitro raslo.

Že leta 1867, se je mož preselil v New York, a Wilder, ki je stopil v njegovo trgovino, je kmalu imel stajzen domiselek. Dejal je, da bi bilo treba vzorce spraviti med ljudi s kakšnim modnim časopisom. Leta 1869 je tak časopis pod imenom »Metropolitan« tudi izšel. Leta 1871, so listi o njem pisali, da je pravi modni bazar in da rešuje veliko socialno vprašanje. List »Buffalo Daily Currier« je celo menil, da bo izdelovanje oblek po vzorcih ženske tako zaposlilo, da jih bo minilo veselje »za

zlagane bogove volilne pravice«. List se je zmotil, toda Američanke, ki so se dalje neutrudno borile za svojo enakopravnost, so tedaj letno kupile po pet milijonov krojnih vzorcev.

Nazadovanje prebivalstva v Franciji

Belgijski list »Gazette de Charleroi« piše zelo pesimistično o populacijskem problemu na Francoskem. Pravi, da bo Francija čez 20 let, če bo imela še nadalje toliko rojstev kakor doslej, štela komaj še 20 milijonov ljudi. Italija bo dotlej narasla na 55 milijonov. S tem se bo ravnotežje med velikimi sredozemskimi silami seveda preukucnilo. V dvajsetih letih bo razmerje med prebivalstvom na Francoskem in v Italiji skoraj 1:2.

Nesreča s tekočim železom

V škodovih delavnicah v Plzinju so štirje delavci vlivali tekoče železo v kalup. Pri tem po vsem videzu niso ravnali dovolj previdno, kajti žareča kovina je nenadno brizgnila in zadela vse štiri moše. Med tem ko so trije odnesli le lažje rane, je četrtega po obrazu tako ožgalo, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. Zdravniki se boje, da bo izgubil eno oko.

Cirkus Maksimus se obnovi

Rimski cirkus Maksimus nameravajo popolnoma obnoviti in mu dati prvotno obliko. Z deli so že začeli in zaključena naj bi bila do l. 1942., ko bo v Rimu svetovna razstava.

V obnovljeni ogromni zgradbi nameravajo prirediti konjske dirke, kakor so se vršile v njej v starem veku in še pozneje. Zadnje konjske dirke v cirkusu so bile l. 594. po našem štetju ter jih je priredil tedanji gotski kralj. Od tedaj je cirkus čedalje bolj propadal.

Zobobol — v prsnem košu

Iz Gerozhofna v Nemčiji poročajo o nenavadnem medicinskem primeru. V tamkajšnji bolnišnici so oddali mladega moškega, ki je čutil hude bolečine v pljučih. Ko so ga röntgensko preiskali, so v svoje presenečenje ugotovili, da se je v pljuča zadržal zob, ki je bolečine povzročal.

Bolnik je pred nekoliko leti ob neki nesreči s motornim kolesom izgubil nekoliko zob. Eden izmed zob, ki jih je takrat požrl, mu je obital v pljučih. Sedaj so mu ga odstranili z operacijo.

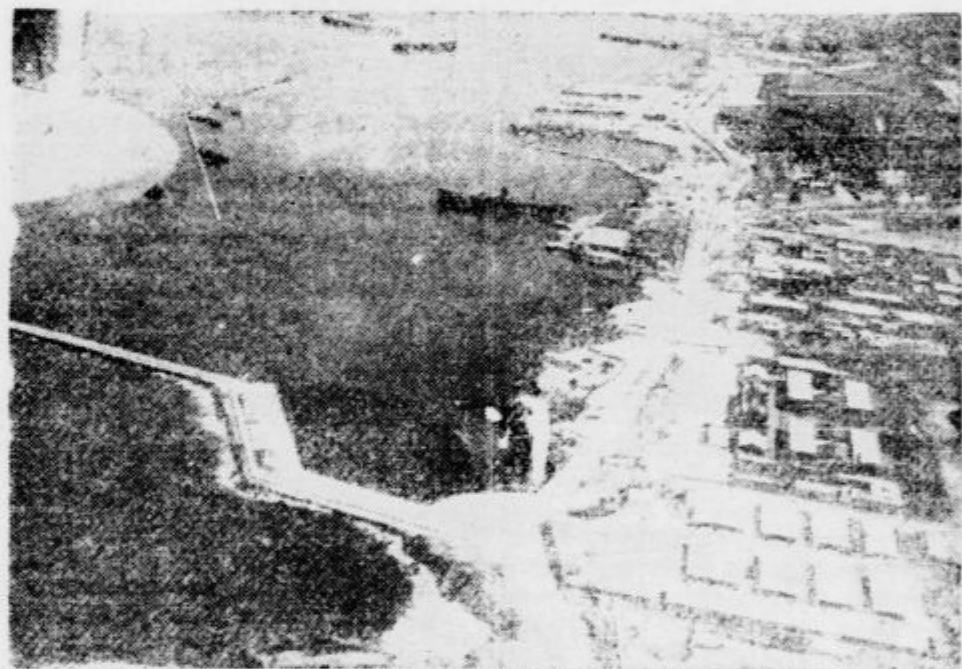
Kaznovana napovedovalka bodečnosti

»Frankfurter Zeitung« poroča v pouk in svarilo marsikomu vest, da je bila v Monakovem nekam tamošnja napovedovalka bodečnosti obsojena na daljšo ječo, kasneje pa bo morala za ves čas vojne v koncentracijsko taborišče. Vražarica je neke- du vojaku prorokovala zelo neugodne stvari o poteku in izidu vojne. Može je razširjen naznanil napovedovalko, ki je dobila sedaj plačilo za svojo klepetavo vidovitost. Prorokovala je namreč popoln poraz Nemčije.

Vojni botri“ za mobilizirane Angležinje

Učenci neke pariške srednje šole so se obrnili na Churchilla s pismom in ga naprosili, naj jim pomaga, da bodo lahko postali »botri« nekolic mobiliziranim Angležinjam. Dečki nameravajo pisati členom ženske sekcije britanske vojske pisma pohvalne in prijateljske vsebine, obetajo pa ženskim vojakom tudi razne darove, kakor dišave pudre in nogavice. Ti dečki, ki so podpisali pismo na Churchilla, so sinovi senatorjev in poslancev ter sin predstavni- ka maroškega sultana v Parizu.

Pristanišče v Aleksandriji



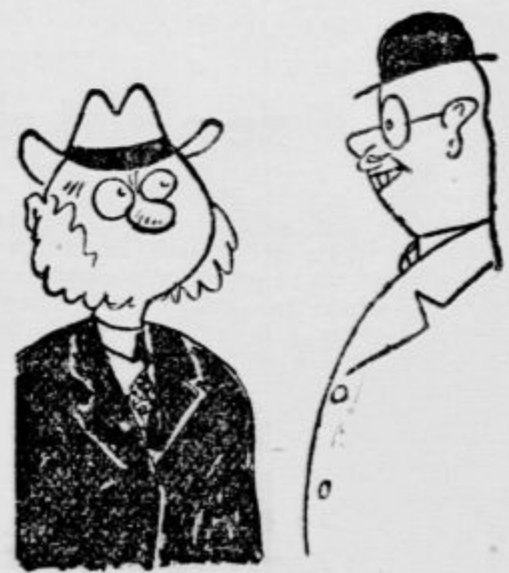
V svetovnem tisku se zadnji čas čisto pojavlja ime pristanišča Aleksandrija, kjer so zdaj zbrane angleške in francoske vojne ladje

VSAN DAN ENA

Med vsemi valčki, ki jih je zložil Franc Lehar, manjka tisti, o katerem je sloviti skladatelj sam prepričan, da je bil njegov najboljši. Ta valček se je izgubil na tragičnem načinu.

Lehar se je sprehajal po gozdu pri Ischlu, ko ga je nenadno obšla melodija prelepega valčka, posnemajoča ptičje žvrgolenje. Dan je bil vroč. Skladatelj je snel ovrtnik in ga nosil v rokah. Nič ni bilo naravnost, nego da je note novega valčka zapisal na belo, poskrobjeno platno. Toda nenadna nevihta je končala njegovo delo. Vse moker je prihitel domov in odložil dragoceni ovrtnik na mizo. Potem so prišli važni posli. Pozabil je na valček in ovrtnik in ko se je naslednji dan spomnil na njiju, je bilo že prepozno: sobarica je bila ovrtnik že izročila perici, Leharjev najboljši valček je postal žrtev vode in mila. Nikoli več se skladatelj ni mogel spomniti njegove melodije...

VSAN DAN ENA



»Kaj je to? Ali prav vidim, da si to ti, o katerem so mi pripovedovali, da je umrl in da so ga pokopali?«

In kaj vidim jaz? Da si to ti, ki se nisi niti potrudil v mojemu pogrebu!«

(Lektire)

Poslednje vesti:

Italija tik pred dokončno odločitvijo

Vsak dan protifrancoske in protiangelske demonstracije — Ostra časopisna kampanja

Rim, 13. maja. br. (O. A.) V tujakih mednarodnih krogih gledajo z naraščajočo zaskrbljenostjo na silen odmev, ki ga je v Italiji izvala objava poročila šefa oddelka za vojno gospodarstvo v zunanjem ministru predstniku Mussoliniju o zveznosni blokadni politiki zavezniškov, ki žali ugled in čast ter ogroža življenjske interese italijanskega naroda. Ves italijanski tisk je objavil to sporočilo z ogromnim poudarkom, ki izvenji kakor napoved nadaljnjih ukrepov proti zavezniškom. V Rimu niso redki oni, ki smatrajo, da bo »aparatstvo zavezniškov«, kakor se izraža službeno poročilo, izhodna točka za vstop Italije v vojno na strani Nemčije, kar se mnogim zdi že zelo blizu. Vsi današnji uvodniki brez izjeme naglašajo, da čast in suverene pravice Italije kot velike ne dovoljujejo več, da se tako brezobzirno postopa z njenimi trgovskimi ladjami. Skupno so zavezniški po italijanskih uradnih podatkih oškodovali 857 italijanskih ladij in jim prizadejali milijardo škodo. Na ta način so zavezniški skušali razširiti blokado tudi na Italijo, ki se mora proti njej boriti ravno tako, kakor Nemčija ob njeni strani.

Dr. Gayda dokazuje v izredno ostrem uvodniku, da zavezniška blokada nima nič skupnega s pomorsko vojno po mednarodnem pravu. Za osem mesecev Francija in Anglija, ki sta hoteli računati na italijansko prijateljstvo, vodita proti Italiji tiho in zahrbtno vojno. Zavezniška kontrola v italijanskih lukah in na odprtem morju je postala že prava gospodarska špijonaža, zelo nevarna za vse italijansko gospodarstvo. Kontrola pošte, zlasti pa diplomatske, predstavlja politično in vojaško špijonažo, ki je ni mogoče več trpeti brez največje škode za italijanske nacionalne interese.

V enakem duhu pišejo tudi vsi drugi italijanski listi: Italijanski interesi so prizadeti, a to je bilo vedno ono, kar se je označevalo za povod italijanske intervencije.

Danes so bile po vsej Italiji velike demonstracije fašistične mladine proti blokadni politiki zavezniškov. Povsod je mladina zahtevala vstop Italije v vojno.

Največjo pozornost je izzvalo dejstvo, da vsi italijanski listi obširno poročajo o teh demonstracijah, kar doslej ni bil običaj. Sedevali so ponekod tudi funkcionarji fašistične stranke, kar kaže demonstracijam še posebno resen značaj. V Rimu so bile demonstracije dovoljne na korzu in po ostalih glavnih ulicah. Demonstranti so poskušali prodreti do angleškega in francoskega poslaštva, kar pa jim ni uspelo. Ker so poslaštvičuvali močni oddelki karabinerjev in vojske. Podobne demonstracije so bile v Bariju, Florenci, Bologni, Neaplju in po številnih drugih mestih. Povsod so močno zastraženi konzulati zavezniškov.

Pozornost je vzbudila objava, da je Mussolini dal dvema armijskima poveljnikom v prisotnosti maršala Grazianija, načelnika generalnega štaba, nalog, naj do skrajnosti pospešita udrte tako zvezne »likovne obrambe« kot francoske »likovne obrambe«. Tudi generalni tajnik fašistične stranke minister Moti je v svojem današnjem govoru v Turinu aludiral na možnost bližnje vojne rekoč, da je prepričan, da bo Turin med prvimi mesti tudi v najtežjih trenutkih manifestiral vojne tradicije piemontskega naroda, ko bo potrebno.

Angleške čete v Belgiji

Situacijsko poročilo Reuterjevega poročevalca — Nemški padalci v drugih oblikah

London, 13. maja. AA. (Reuter.) Pošlani dopisnik agencije Reuter, ki se nahaja pri britanskih četah v Belgiji, poroča:

Britanske čete vedo, kakšen pomen imajo operacije v Belgiji. Po načrtu, ki je bil narejen za slučaj, da bi bila Belgija napadena od Nemčije, so šle britanske čete Belgiji na pomoč. Če Belgiji še ni bila izkazana tolikšna pomoč, ki bi bila enaka nemškim četam, je treba vedeti, da nadaljuje Velika Britanija s pošiljanjem ojačen. Nemci so v celem samu na enem mestu prebili belgijsko utrjeno črto. Pri teh operacijah so imeli ogromne žrtve.

Dalje pravi posebni dopisnik Reuterja, da se je v bojih izkazala sposobnost zavezniških letalcev. Sijajna organizacija armade, ki prodira skozi Belgijo proti nemškim četam, zasluži vso pohvalo. Tudi danes so Nemci na več mestih, spustili svoje padalce, ki so bili različno obdelani. Večina od njih so ujeli ali pa pobili. Padalci nosijo včasih britanske ali druge zavezniške uniforme, a tudi uniforme poštarjev, policajev ali pa navadnih civilistov, včasih pa so obdelani celo v ženske obleke. Tu gre za padalsko moštvo, ki je dobro izvežbano za hitro akcijo in za napade.

Francosko večerno poročilo

Pariz, 13. maja. br. (Havas.) Francosko vrhovno poveljstvo je zvečer izdalo naslednje poročilo:

Nemci so tudi danes v Belgiji in na Nizozemskem nadaljevali svoje silovite napade. Na Nizozemskem se jim je posrečilo prodreti zlasti južno od Maase. V Belgiji je protinapad francoskih tankovskih oddelkov prizadel sovražnika velike izgube. Najhušji je bil nemški napad v Ardenih, kjer so nekoliko napredovali. Francoska konjenica je njihovo prodiranje zaustavila in se nato umaknila na Maaso, ki jo je sovražnik dosegel. Nemci pritiskajo močno na Longeville, vendar pa je bil njihov napad odbit. Prav tako so bili odbiti nemški napadi med Mozelo in Posaarjem. Na Renu ni bilo nič posebnega. Zavezniško letalstvo nadaljuje svojo akcijo ter podpira operacije vojske in ovira napredovanje nemških kolon. V letalskih borbah je bilo sestrjenih zopet

Pospesena izdelava orožja

London, 13. maja. br. (Reuter.) Predsednik angleške vlade Churchill je danes izjavil novinarjem, da bo prva velika dolžnost nove angleške vlade ta, da v čim krajšem času stopnjuje na največjo mero izdelovanje orožja in streliva. Čeprav ima Anglija iz zadnje dobe tako velike množice orožja, kakor ga v zgodovini še ni imela, je vendar potrebno, da se stopnjuje zmogljivost oboroževalne industrije do viška in da se zaloge povečajo v toliko, da v nobenem primeru ne bi moglo orožja primanjkovati.

Sodba glasila

sovjetske vojske

Moskva, 13. maja. br. (DNEB.) »Krasnaja Zvezda«, glasilo rdeče armade, objavlja podroben pregled vojaških dogodkov na zapadu. Pri tem ugotavlja, da so se začeli dogodki razvijati z bliskovito naglico. List naglašuje strateško važnost Holandije za napad na angleško obalo. Holandska je važna oporišče za direktne vojne operacije proti Angliji, zlasti proti angleški vznožni obali. List se bavi tudi z novim načinom vojskovanja s padalci, ki se ga Nemci sedaj prvič poslužujejo v večjem obsegu. Dogodki bodo pokazali, ali je to sredstvo uspešno za zavajevanje sovražnega ozemlja ali pa se bo izkazalo za neuspešen maneuver.

Belgijski begunci v Franciji

Pariz, 13. maja. s. (Reuter.) Po železnih cestah in cestah je dospelo danes v Pariz večje število belgijskih in holandskih beguncov, po večini žensk, otrok in starikov. Poslani bodo v razne dele Francije. V Franciji je bilo pripravljeno vse potrebno za nastanitev 800.000 beguncov iz Belgije in Nizozemske, ki jih v kratkem pričakujejo. Od snoči prihajajo na pariško severno postajo neprestano novi vlaki z belgijskimi begunci, ki jih sprejemajo francoske strožnice. Vlaki prihajajo z velikimi zamudami. Begunci pripovedujejo, da so zračni napadi v Bruslju tako pogosti, da se ni vedelo, ali pomenijo signali začetka ali konca alarma. Begunci pripovedujejo tudi o prisilnem sprejemu, ki so ga doživeli francoske in angleške čete v Belgiji. Ogromno število belgijskih beguncov potuje skozi Pariz v notranjost Francije.

Holandski begunci v Angliji

London, 13. maja. s. (Reuter.) V Anglijo so dospeli sedaj prvi holandski begunci. Zaslišno bodo nastanjeni v šolah in drugih javnih poslopih, kakor tudi na sportskih igriščih.

Grof Csaky se ženi

Budimpešta, 13. maja. AA. (MTI.) Zunanji minister grof Csaky je danes odpotoval v Gradec, kjer se bo 15. poročil z grfijo Marijo Chorinsky. Njegova zaroka je po rodu Madžarka. Njena mati je hčerka pokojnega grofa Szechenyja, ki je bil nekoč veleposlanik Avstro-Ogrske v Berlinu.

Vojna na morju

London, 13. maja. s. (Reuter.) Odkar je bila izvršena nemška invazija v Belgijo in Nizozemsko, se močne jedinice angleške vojske mornarice stalno udeležujejo ob belgijski in holandski obali kljub ponovnim bombnim napadom nemških letal. Mornarica, ki podpira operacije zavezniške vojske na kopnem, je bombardirala točke, na katerih se je izkrcal sovražnik, ter je evakuirala iz teh predelov civilno prebivalstvo in ga prepeljala v Anglijo.

Berlin, 13. maja. AA. (DNEB.) Križarki razreda »Southampton«, ki sta bili po današnjem poročilu nemške vrhovne komande potopljene na nizozemski obali, imata po 3.100 ton in brzino 32,5 morskih milj. Oboroženi sta bili z 12 topovi 15 cm in 8 topovi 10,2 cm. Razen tega je imela vsaka križarka po 3 letala in po 700 mož posadke.

Berlin, 13. maja. AA. (DNEB.) Z meročajne nemške strani se doznava, da je nemško letalstvo večerj potopilo še druge štiri nepriljetalske ladje. En rušilec in ena transportna ladja sta se potopila neposredno potem, ko sta bila v polno zadeta, dve drugi transportni ladji pa sta se potopili zaradi požara, ki so ga povzročile bombe.

Amsterdam, 13. maja. s. (Reuter.) Holandski potniški parnik »Yan Renteleer« (4500 ton) se je sinoči potopil, ko je zapuščil luko Ijmuiden. Zadel je na nemško mino. 5 oseb izmed 150 potnikov in članov posadke se je smrtno ponesrečilo. Med njimi je tudi kapitan.

Stockholm, 13. maja. AA. (Havas.) List »Aftenbladet« poroča iz Malmöja, da

Nove milijarde za oboroževanje Amerike

Nauki iz evropske vojne — Argentinski predlog za spremembo nevtralnosti v »nevojskovanje«

Washington, 13. maja. s. (Ass. Press.) Tajnik predsednika Roosevelta Early je sporočil danes novinarjem, da bo predsednik Roosevelt še tokom tega tedna predložil kongresu v odobritev nove kredite za obrambo Zedinjenih držav. Early je dejal, da se Roosevelt še ni odločil, koliko naj bi ti novi krediti znašali. Vsota bo določena na konferencah, ki jih bo imel Roosevelt s svojimi svetovalci prihodnje dni. Prva taka konferenca, na kateri so bili navzoči zastopniki vojnega in finančnega ministrstva, se je vršila v Beli hiši že danes.

Washington, 13. maja. AA. (Havas.) Iz krogov ameriške vlade se doznava, da je videti iz poročila ameriškega vojnega ministra, ki ga je minister podal Rooseveltu, da se mora glede na sedanje dogodke v Evropi okrepiti mobilna obrambna sila Amerike, da zavaruje zapadno hemisfero na vseh ogroženih točkah in da se pospeši proizvodnja municije. Zato se smatra v tujakih uradnih krogih, da je že izdelan zakonski načrt za naknadne kredite za vojsko in mornarico. Smatra se, da bo ta zakonski načrt predložen senatu že ta teden.

je bila ladja »Kampanija«, ki je zadel na mine in se potopila, transportna ladja, ki je prevajala nemške čete, katere so se vračale iz Osla. Bila je potopljena še ena nemška ladja, ki pa so jo pozneje potegnili na obalo.

Vpoklic rezervistov na Madžarskem

Budimpešta, 13. maja. br. (MTI.) Po odloku vojnega ministra so bili pozvani pod

orožje rezervisti 2. in 8. madžarske armije, ki se morajo takoj javiti pri svojih polkih. Tri dve armiji sta razmeščeni ob »ovški meji. Na meročajnem mestu izjavljajo, da ta ukrep ni v zvezi z mednarodnim položajem, marveč da so bili ti rezervisti vpoklicani zgolj na vežbe.

»Ena država, en narod, en kralj — in mnogo, mnogo svobode!«
Dr. Janecz Ev. Krek

Slavje na Aškerčevem domu

Rimske Toplice, 13. maja. Na Velikem širju pod vrhom mogočnega Kopačnika in Straznjaku je bilo danes opolne prisrčno kulturno in nacionalno slavlje. Pred hišo, ki je postala rodbini pokojnega Mihe Aškerca, brata nesmrtnega pesnika »Balad in romanc«, novi dom, se je zbrala množica občinstva od blizu in daleč, da prisostvuje odkritju spominske plošče, s katerimi je akcijski odbor za rešitev Aškerčeve domačije v Ljubljani zaključil svoje delo. Dopolnanska vlaka sta pripeljala lepo število gostov iz ljubljanske smeri, a častno so bili zastopani Celjani, ki do neke mere po pravici štejejo Aškerca za svojega, saj je v njihovi središtni gimnaziji in začel zlagati pesmi. Uvodno besedo je spregovoril predsednik akcijskega odbora, bivši narodni poslanec Rajko Turk iz Ljubljane, ki je izrekel

iskreno zahvalo sodelujočim in darovalcem, na koncu pa je odkril spominsko ploščo na hiši. O pomenu Aškerčevega literarnega dela je spregovoril urednik »Jutro« Mirel iz Ljubljane. Nato pa so razni govorniki prinesli pozdrave in čestitke nacionalnih in kulturnih organizacij. Med njimi so vzgale val odobravanja predvsem besede zastopnika »Sočec«, nadzornika Urbančiča iz Ljubljane, ki se je ob Aškercu spomnil tudi usode »goričkega slavčaka« in je v toplih, iskrenih besedah poveljeval njun spomin. Predsednik je najstarejšemu sinu Mihe Aškerca izročil tudi lepo spominsko knjigo, on pa se je zahvalil za počastitev in za dar. Pri slovesnosti je sodeloval pevski zbor »Sloga« pod vodstvom dirigenta Premelca iz Ljubljane, ki je dal razpoloženju še slovesnejša poudarka.

Dolenjski kmetje so v stiski

Premajhne mezde poljskih delavcev — Dobre živine primanjkuje

Letošnja dolga zima nam je pri delu tako zamudila, da smo morali, ko se je sneg stajal, prav posteno prijeti na vseh koncih in krajih. Zdaj je najhušja sila za nam in že malo laže dihamo. Zato je pa tudi nekaj časa za takšno pisanje, kakršno Vam ga danes pošiljam.

Pri delu nas spremlja ves čas neprijetno občutek ob misli: kaj če bo treba vsak trenutek zamenjati motiko in plug s puško. Pogled se nam razbistri šele, ko se ustavi, oko na cvetočem drevju in zelenih njivah, ki prinašajo upanje na boljše žetev in lepšo bodočnost.

Znano Vam je, da živimo na Dolenjskem najslabše mi, ki smo naseljeni v hribih pod Gorjanci. Tu je zemlja skopa, ker je je malo in je zorana nad skalovjem. Tukaj smo doma mali kmetje, ki živimo iz rok v usta. Za zdavnaj smo morali začeti kupovati lesa živč, posebno kurzo za kruh. Tudi posevka nam je primanjlovalo v kadih in kletih. Zato smo morali kupiti precej krompirja in koruze, seveda ob zaodržiti. Od kod bi naj pač vzeli, ko pa ni nič za prodajo in nobenih drugih rednih dohodkov.

Sele v zadnjem času so se odprle nekatere možnosti zaslužka, predvsem pri delih na veleposestvih in v lesu. Toda malo se zasluži. Tako imajo težaki pri Langerju na Pogancih (okrog 200 ha zemlje) za celotno leto samo 10 dinarjev, in to ob lastni hrani. Isto je pri graščinskem posestvu v Birčni vasi. Ne mnogo na boljšem niso težaki, ki delajo pri podjetju v Ra-

dolji. (Neka zagrebška družba ima samo v katastrski občini Vini vasi pri Novem mestu 996 ha zemljišča, po večini gozda.) Za sajenje dreves in za čiščenje hoste so dobivali in še dobivajo 17 din za 10urno delo, in to ob lastni hrani. Ker so težaki doma po večini po dve uri daleč, opravijo dnevno poleg mezdnih ur še vsaj štiri ure hoje.

Na boljšem so lesni vozniki in drugi gozdni delavci, ki lahko dosežajo v sedanjih konjunkturah lesne trgovine malo boljše delovne in plačilne pogoje. Tudi prodajalcem bukovih drv (srečni tisti, ki jih niso morali posekati v preteklih letih) se je na smejala sreča. Prodajajo svezja po 80, suha pa po 90 do 100 din. To je mnogo v primeri s 40 do 50 din, kakor je bila cena vsa pretekla leta in še pred nedavnim.

Čeprav so se cene nekaj dvignile tudi za živinorejske pridelke, nam je to malo koristilo, kajti živinorejo smo morali v hudih letih do skrajnosti omejiti. Čelo pri prizadevanju nas je to nenadno zvišanje cen. Zadeva je namreč takšna, da smo cili pri siljenju prodati že v jeseni in kasneje precej živine, ker nismo imeli dovolj krme. Fodali smo še po nizki ceni, zdaj pa moramo kupovati po občutno zvišani. Zato je pa v naših hlevih zdaj pretežno mlada in slabotnejša živina, ki je bila cenejša za nakup na dolg.

Oblastva bi morala take razmere upoštevati in storiti primerne ukrepe, da se ne bi izrabljala stiska ubogega dolenjskega kmeta.

Kolo, ki je terjalo že dve smrtni žrtvi

Pomlad se je z njim ponesrečila hči, v nedeljo pa oče

Zagorje, 13. maja. V praznikih, kadar rudnik ne obratuje, se radi odpeljejo uslužbenici rudnika s svojimi kolesi v naravo izven revirja. Tako se je večerj odpeljala trojica s kolesi proti Trojanom, kjer se je malo okrepčala v gostini, potem pa so se odpeljali po nevarnem klancu navzdol proti Št. Ožbaltu. Ko so vozili malo hitreje navzdol, je menda odpovedala zavora kolesa, na katerem se je vozil France Romih. Nesrečnik je z vso silo treščil na tla in obležal nezavesten. Njegova tovariša sta mu prihitela na pomoč in opazila hude poškodbe na ponesrečencevi glavi. Padec je moral biti si-

len, saj mu je poleg drugega odbilo eno uho. Tovariša sta naglo naprosila gostilničarja Konjška iz Trojan, da je nezavestnega poškodovanca odpeljal z avtom v Ljubljano, kjer je umrl, kakor je ponedeljsko »Jutro« na kratko poročalo.

Za strašno nesrečo je kmalu zvedela Romihova družina, ki stanuje v svoji novi hiši nad Toplicami. Vsi pomilujejo družino, ki je zaradi nesreče s kolesom v teku enega leta izgubila kar dva člana. Pomlad se je namreč smrtno ponesrečila njegova starejša hčerka, ki se je vozila v bližini Kozinovskega klanca. Zdi se, da se je s tem kolesom ponesrečil še družinski oče.

Ponarejalec Franc Majcen pod ključem

Po zaslugi orožnikov iz Hodoša so ga našli v Skorbi, kjer je pri posestniku Tomaniču dalje ponarejal bankovce

Ptuj, 13. maja. V drugi polovici preteklega mesca so odkrili organi mestne policije v Mariboru dobro organizirano družbo ponarejalcev petstotakov. Tedaj so aretirali več krivcev, medte mko se je posrečilo glavnima krivcema Antonu Grašiču in Francu Majcenu pogniti. Za obema je bila razpisana tiralica, o čemer je »Jutro« že podrobno poročalo.

V zadnjem času pa so se spet pojavili v prometu ponarejeni 5stotaki K 100-732, K 1100-132 in K 0507-132, vsi iz iste delavnice, Marsikateri nepravice ima v posesti tak falsifikat.



V noči na danes pa se je posrečilo aretirati glavnega krivca Francja Majcena. In sicer po zaslugi orožniške postaje iz Hodoša v Prekmurju. V vasi Hodoša se je namreč pojavil Josip Belec iz Gerlovec pri Križevcih v ljutomerskem srezu, ki je že večkrat prišel navzkriž s kazenskim zakonom. Orožniki so postali pozorni nanj. Ko je Belec šel v šolovce, ga je zasledovala patrulja. Kmalu nato je v šolovcih pristopil k orožnikom neki trgovec in jim pokazal ponarejen bankovec za 500 din. Opisal je človeka, od katerega je bankovec dobil. Opis je popolnoma slihal Belcu. Zato so orožniki Belca takoj aretirali in

odvedli v občinski urad v šolovcih, kjer so ga zadržali.

Zanimljivo je vsako zvezo s ponarejalci, toda pri telesi preiskavi so našli pri njem sedem bankovcev po 500 din z obrazcem K 1100-132, torej prav take, kakršnega je oddal trgovcu. Pomejše se je javil še neki gostilničar, kateremu je Belec plačal pijačo s falsifikatom. Pod težo teh dokazov je Belec priznal svoje dejanje in hkratu povedal da je prejel denar od Majcena. Izdal je tudi, da se Majcen skriva pri posestniku Janku Tomaniču v Skorbi pri Ptuj in da tam tudi ponareja denar. Belec in Majcen sta imela taen dogovor, odnosno znak, kdaj je Majcen doma. Če je bila na Tomaničev hišo prislonjena lestev, potem je bilo to znamenje da ga ni doma.

Zaradi tega so orožniki iz Hodoša spravili Belca v Ptuj in nato skupaj s ptujskimi orožniki obkolili Tomaničev hišo v Skorbi. Na binkoštno nedeljo opolnoči so vdrl v hišo in našli Majcena spečega na slami v sobi. Malo začuden, vendar popolnoma miren je Majcen sprejel orožnike. Pri preiskavi so orožniki našli obilen plen. Izdelanih je imel 774 bankovcev po 500 din. Kar bi predstavljalo vrednost 387.000 din. Poleg tega so zaplenili še mnogo drugega denarja, vendar niso našli na kemikalij ne ključev, čeprav je iz najdenih računov razvidno, da so bili ti kupljeni v Zagrebu na ime neke mariborske tiskarne.

Orožniki so takoj aretirali Majcena, Belca in Tomaniča, a nadaljnja preiskava bo najbrž odkrila še druge krivce. Hkratu bo tudi ugotovljeno, koliko bankovcev je bilo v zadnjem času spravljeno v promet. France Majcen, ki šteje 44 let, se je takoj, ko je bila v Mariboru odkrita ponarejalska topla, nastanil v Skorbi, kjer je nadaljeval svoje zločinsko delo. Stanoval je v podstrešni sobici in je nikdar zapustil. Hrano mu je nosil posestnik Tomanič sam. Kje se potika njegov pajlaš Grašič, še ni znano. Upati je, da pride tudi ta kmalu pod ključ. Ljudje si to žele, da jim ne bo treba znečit tako krčevito paziti na denar.

FILMSKI ROMAN IZ KRALJESTVA CAROBNIH VISOKIH PLANIN!

LJUBEZEN V PLANINAH

Bajni posnetki čudovite alpske narave, globoka pretrpetljiva vsebina in odlična igra sodelujočih, vse to ima na slehernega gledalca nepozaben vtis. V gl. vlogah: Magda Schneider - Rolf Wanka - Viktor Staal - Aneliese Uhlig - Paul Wegener.

Domače vesti

* **Popolna domaćinska klasična gimnazija v Bolu na Erču.** »Narodne novine« v Zagrebu so objavile uredbu o otvoritvi popolne domaćinske klasične gimnazije z realnimi paralelkami v Bolu. Gimnazija ima pravico javnosti.

* **Nastop otroških pevskih zborov iz vse Hrvatske** bo 2. junija v Zagrebu. Nastopilo bo nad 1000 otrok. Nastop in hkrati kongres otroških pevskih zborov, ki se začne 31. t. m., pripravila ustanovitelj za grebskega otroškega pevskega zbora »Prolje« Slavko Modričan.

* **Za sklad prof. dr. Pavla Grošlja** so razen že imenovanih darovalci: dr. Simon Dolar, gimn. dir. v p., 50; Schell Henrič, šol. upravitelj v Konjicah, 50; dr. Lotrič, advokat v Gornji Radgoni, 100; mr. ph. Fr. Minaric, lekarnar v Mariboru, 200; Ferdinand Seidl, prof. v p., Novo mesto, 150; Draga Lušický-Medveć, Zagreb, 300; dr. Kremenar Maks, zdravnik v Domžalah, 100; dr. Radšel Franjo, specialist za pljučne bolezni, Maribor, 30; dr. Vidmar Roman, zdravnik, Hrastnik, 25; Sašel Gregor, javni notar v Ljutomeru, 50; dr. Repič Franc, zdravnik v Planini pri Sevnici, 50; Falter Henrik, Jurkloster, 50; dr. Jurković Jos, dekan juridične fakultete, 100; dr. Ivan Eržen, Kranj, 100; dr. Milja Jernejčičeva, odvetnica v Ljubljani, 50; Albert Sič, profesor, 50; dr. Jože Sekula, zdravnik v Mariboru, 20. Uprava Grošljevega sklada se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje in prosi novih prispevkov.

* **Prvo nagrado Zagrebskega zbora** je dobila Zagrebčanka. V soboto dopoldne se je izvršilo žrebanje nagrad za obiskovalce Zagrebskega zbora. Prvo nagrado, motor, no kolo, je dobila Zagrebčanka Verica Minkova, drugo nagrado, prav tako motor, pa Zagrebčan Mate Kovačević. Vsega je bilo razdeljeno 40 nagrad.

* **Popravlji** v prilogi naše ponedeljske izdaje sta poleg več manjših napak, ki so v časopisih pač neizogibne, ostali tudi dve večji, ki kvarita smisel. V uvodu članka »Dva sovražnika v zrcalu drug drugega«, stoji, da je pismo o Parižanih in Franciozih napisal »švedski« profesor, pravilno pa bi moralo biti »šleski«, kakor je to potem razvidno tudi iz članka samega. V »Malem leksikonu« je govora o slavni enookih vojskovodjah, med njimi o vodji čeških husitov Janu Husu. Mišljen je bil seveda Jan Žižka.

* **Tudi s ponedeljsko križanko** se je tiskarski skrat včeraj prav nerodno poigral. V odstavku o vodoravnih znakah so se po nesreči zamešale tri številke, ki jih danes dodajamo: 16. oblika glagola iti, 17. tujka za dobro, 19. oblika glagola ujeti. Ostali deli odstavka je v redu, zaradi večje jasnosti pa naj ponovimo, da številka 24. pomeni lokalizem za hrenovko. Prosimo čitatelje in reševalce, da nam to pomoto oprostite.

* **Gospodinska pomočnica!** Ali si že naročena na svoje strokovno glasilo, ki je največje ženski list. Samo en dinar mesečno ali 12 din na leto pošlji na naslov: uprava Gospodinske pomočnice v Ljubljani in dobila boš list, v katerem boš našla marsikaj poučnega za življenje. Tvoja služba ti ne dopušta, da bi hodila na zborovanja in predavanja. Da ne boš zaostala v izobrazbi, si naroči in čitaj list, ka te poučuje v tvojem strokovnem znanju in se bori za tvoje človečanske pravice. Vsebinska 4. in 5. številke je: Pogled v delo organizacije. Debata o strokovni šoli. Za matere. Zveza gospodinskih pomočnic. Sadovi ženske enakopravnosti in Angliji. Pisma naročnic. Kako pozdravljamo. Kuharski recepti. Naš zelenjadni vrt. Domoljubna povest, Sin Arhove Lenke in še kaj za kratek čas.

* **Franc Venturini: 10 moških zborov.** Naš znani zborovodja in skladatelj Fran Venturini nam je izdal zbirko desetih moških zborov, in sicer: Uedinjena domovina, Zvezde žarijo pokojno, Deklica ti si jokal, Vsejal sem nagelne in rože, Pojdem na prejo, Lovska, Še mnogo let, Voščilo. Oče naš in nagrobno Usmili se, o Bog. Vse pesmi so ljubke, melodiozne, harmonizacija ni umetničena, ki ne presega nikjer meje. Iz teh pesmi je razvidno, da skladatelj prav dobro pozna sposobnosti naših pevskih zborov. To so pesmi, ki so prišle iz srca in bodo šle pevcem in poslušalcem do srca. Oblika je čedna, tisk jasen. Zbirko je izdal skladatelj, v samozaložbi in stane 20.— din. Mislim, da ne bo pevskega zbora brez te lične zbirke. -K.

* **Žena je moža odsekala glavo.** V eni izmed zadnjih noči je bil izvršen v Bejani blizu Našice strašen zločin. Ugleden vaščan Valent Mrak se je okoli 22. ure vrnil domov s sestanko, na katero so se bili dogovorili glede kandidatov za občinske volitve, in kmalu legel. Ko je zaspal, je njegova žena nenadno vstala, zgrabila težko sekir, ki jo je bila skrila pod posteljo, in s krepkim zamahom možu dobesedno odsekala glavo. Ko so drugega dne zgodaj zjutraj nekateri vaščani prišli k Mrakovim, so našli umorjenega gospodarja, a njegove žene nikjer. Takoj so zasukili, da je morilka njegova žena. Zločin so prijavitelj seljaški zaščiti, ki je zločinca našla na polju in jo izročila orožnikom. Seljaška zaščita je zločinca komaj ubrala pred ljudsko sodbo. Zakaj je moža ubila, še ni pojasnjeno. Trije Mrakovi otroci so tedaj, ko je bil zločin odkrit, še spali.

Iz Ljubljane

* **Binkoštni prazniki** in število birmancev. Oba binkoštna praznika sta bila razmeroma hladna in neprijetna. Vreme je bilo prav po tradiciji tednih mož. Pankracij nam jo je zagodel na binkoštno nedeljo s silnim naličjem, grmenjem in bliskom, ponekod pa celo z debelo točo. Tako je na Orlam padala tako gosta toča, da je bila v petih minutah vsa zemlja pobeljena. Toča je neusmiljeno oklestila sadno drevje in uničila zlasti češnje, pa tudi zgodnjo povrhnjavo. V ponedeljek je bilo vreme za spoznanje boljše, vendar še zmerom hladno in neprijetno, kakor bi bili še vedno sneti narca, ne pa na pragu poletja. No, ko

bodo ti trije sveti in pa še mokra Sofia za nami, se lahko nadamo lepšega in topjšega vremena. — Pri birmi je bilo letos v stolnici 2373 otrok, in sicer skoro večina že v nedeljo. Največji naval je bil v nedeljo dopoldne, ko je škof birmal 1621 otrok. Popoldne jih je birmal 525, a v ponedeljek samo 227. Posebej velja omeniti, da je trgovec G. Olup s Starega trga sam birmal 11 dečkov, ki jih je tudi obkrel. Pač redek primer plemenitosti v današnjih resnih časih!

* **Glavni odbor akad. starejšinskega društva »Adran«** bo imel redno sejo danes 14. t. m.

* **Nov grob.** V ljubljanski bolnišnici je umrl g. Vaeclav Hofman, posestnik iz Jaromeča na Češkem. Pogreb bo v sredo ob 15. Blag mu spomin, žalujočim sožalje!

* **Pevski zbor ljubljanske Glasbene Matice** bo imel redne vaje ob torkih in četrtkih ob 20. Tudi drevi bo redna pevška vaja vsega mešanega zbora.

* **Hubadova župa JPS** v Ljubljani poziva včlanjene zbere, da vrnejo pravilno izpolnjene kartoteke in odgovore na zadnjo okrožnico št. 18 z dne 20. letošnjega aprila najkasneje do sobote tekočega tedna, ko odpošlje župna uprava vse priloge s poročilom savezu v Beogradu.

Iz Celja

* **»Uje«**, zabavno in duhovito Nušičevo veselolgo, uprizori Sentačakobsko gledališče v tukajšnjem gledališču v nedeljo 19. t. m. ob 20. Igra je izvrstno pripravljena in bodo sodelovali prve moči odra. S to veselolgo so imeli Sentačakobčani v Ljubljani nenavaden uspeh, saj so jo ponovili v eni sezoni tridesetkrat! Občinstvo, ki je vselej napolnilo dvorano, se je dobro zabavalo in nekajkrat pri odprti sceni prekinito igro z navdušenim aplavzom. Je za prvo gostovanje Sentačakobčanov je že zdaj veliko zanimanje. Preskrbite si pravočasno vstopnice. Cene običajne dramske.

* **Huda nesreča pri delu.** Pri delu v apneniku v Pečovniku pri Celju se je ponesrečil v noči na binkoštni ponedeljek 31-letni kurjaški pomočnik Tomaž Kolar iz Zagrada. Zašel je med dva transportna vozčka, ki sta ga stisnila in mu težko poškodovala prsni koš. Kolarja so prepeljali v reševalnim avtomobilom v celjsko bolnišnico.

* **Obupno dejanje.** V Sedini pri Dramljah se je odigrala na binkoštni ponedeljek zjutraj pretrpetljiva drama. Ko se je vrnil 36-letni ugledni posestnik Franc Mastnak od maše domov, je vzel samokres in se ustrelil v desno senco. Smrtne nevarno poškodovanega Mastnaka so prepeljali takoj v celjsko bolnišnico. Vzrok obupnega dejanja ni znan.

* **Žrtve napadalca.** V soboto je neki delavec v neki gostilni v Gaberju pri Celju v prepiru zabol 26-letnega. V celjski opekarni na Sp. Hudinji zaposlenega delavca Franja Pogorelca z nožem v glavo in ga hudo poškodoval. Pogorelca so oddali v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

* **Sprejmite drage goste.** Jutri v sredo prispeje s popoldanskim brzim vlakom ob 16.10 v Maribor ugledni hrvaški književnik, ki bodo nastopili jutri zvečer ob 20. s čitanjem svojih del v narodnem gledališču, in sicer v okviru prireditve III. umetnostnega tedna, ki je bil ta teden odprt. Ves zavedni Maribor se bo zgrnil jutri na postajo k svečanemu sprejemu dragih gostov. Zagrebški in mariborski kulturni stiki naj bodo primerna manifestacija naše nacionalne misli. Med zagrebškimi gosti bodo Vladimir Nazor, Tin Ujević, dr. Jakovljević, Cesaric, Tadjanović, Kozarčanin, Goran-Kovačić, Novak in Smić in Olinko Deloroko.

* **Pri svečanem sprejemu hrvaških književnikov** v sredo 15. t. m. bodo sodelovali tudi pevci. Vs. pevci moških zborov v Mariboru se zbere k sprejemu dragih gostov v sredo ob 15.45 na glavni postaji.

* **Slikarska razstava v Sokolskem domu** bo odprta do 25. maja.

* **Matični pevski zbor** je imel skupne vaje za slovenjebistriški nastop v torek, sredo in petek.

* **Tudi namiznega olja** je začelo primanjovati. Pravijo, da zaradi tega, da bo potem za 1.50 din do 2 din dražje kakor doslej. Vzroki so izven Maribora.

* **Usodna nevarnost za naše gozdove.** V zadnjem času padajo po naših obmejnih gozdovih drevesa kar na veliko. Če pojde v tem tempu naprej, se lahko zgodi, da bo čez leta konec naših lepih gozdov. Treba bo misliti na to, kako omejiti ta pojav ki služi le trenutnim spekulacijam.

* **V Košakih je tekla kriv in so se slišali streli.** Zaradi malenkostnega povoda so se zgrabili v Košakih še nekoliko vinjen fantje. Slišali so se streli, v rokah fantov so se pojavili noži. Sredi gneče in borb je obležal s štirimi vbodi 28-letni žagar Martin Stok. Prepeljali so ga v bolnišnico. Orožniki poizvedujejo za krivci. Tu di v Spodnjem Radvanju so se spoprijeli fantje. Z ranjeno levico se je zgrudil na bojišče 18-letni Alfred Erbenič.

* **Ne mešaj bencina s petrolejem.** Kakor znano, si pomagajo na deželi ljudje zaradi pomanjkanja petroleja na ta način, da mešajo petrolej in bencin. Zaradi tega je bilo že več nesreč. Zdjaj je postala žrtev tudi 25-letna Julijana Ogrinčeva od Sv. Jakoba v Slovenskih goricah. Petrolejka je eksplodirala, drobci stekla so Ogrinčevu poškodovali, tako da se je morala zateči v bolnišnico.

* **Pozor na kolesa.** Vlakovodnji Mihael Hermanu so odpejali kolo znamke »Brilliant« z evidenčno številko 2-129175, tekstilnemu tehniku Reneju Lupincu iz Krčevine so odpejali kolo znamke »Styria« z evid. št. 2-11069, dijaku Milanu Gom-

baču pa kolo znamke »Gloria«. Našli pa so kolo znamke »Ideal« z evid. št. 2-23779. Lastnik ga dobi na policiji.

Iz Hrastnika

* **Za rešitev Askerčeve domačije** se je nabral tudi v Hrastniku lep znesek 1300 din. Prispevali so k zbirki vsi sloji, tako tudi nekateri delavci. Hrastničani so se to pot res prar lepo odzvali klicu naprednih Ljubljancev.

* **Pri Glasbenem društvu** je nastalo po odhodu učitelja g. Čandra iz Hrastnika nekako mrtvolje. Sedaj se je pa po prihodu magistra g. Brileja v Hrastnik delovanje Glasbenega društva zopet poživilo. Pričeli so že z orkestralnimi in pevskimi vajami moškega zbora. Novi pevci so dobrodošli! Občni zbor Glasbenega društva bo v torek, 21. maja ob pol 20. v deški šoli.

Iz Zagorja

* **Hiša št. 128** v Zagorju je postala 9. maja last zagorske občine. Pred 15 leti je bilo veliki pomanjkanje stanovanj v Zagorju. Steklarna je v znanem Lebringu postavila štiri hiše za steklarke družine.

Obenem je zaprosila zagorsko občino za posojilo, da zgradi še večjo hišo nasprotni Ernejcu, ki da bo pripadala po 15letni uporabi zagorski občini. Steklarna je v letnih obrokih posojeni znesek odplačala in zdaj prepustila hišo občini. V ponedeljek so se zastopniki občine zglasili v Hrastniku pri lastniku steklarne g. Abbelu in se domnili glede prevzema. V takratni pogodbi je bila klavzula, da se hiša mora oddati v dobrem stanju. Seveda je treba marsikaj napraviti, kakor to predvideva dogovor. Gospod Abbel pa želi, da bi ostali steklarji še nadalje v hiši, nemara kar brezplačno. Občinski zastopniki iz Zagorja sicer pristajajo, da desedanj stanovalci ostanejo še nadalje v hiši, ampak proti plačilu stanarine, pa naj jo plača podjetje ali stanovalci. Ker so stanovalci večidel iz tujih starostnikov, je pričakovati, da bo podjetje samo krilo stanarino, saj so steklarji vse moči pustili za povzdigo bogatega podjetja.

Gospodarstvo

V petek bo prvi brezmesni dan

Uredba o štednji z živila stopi v veljavo v sredo

Nedeljske »Službene novine« so objavile uredbu o omejitvi potrošnje življenjskih potrebščin, s katero se uvajata med drugim dva brezmesna dneva v tednu (bese-dilo te uredbe smo objavili v ponedeljski izdaji »Jutra«). Uredba stopi v veljavo tretji dan po objavi, to je v sredo.

Od srede naprej velja torej prepoved klanja telic in junic v starosti pod enim letom in klanja breje živine. Nadalje velja od srede naprej določba, da je dovoljeno klanje in prodajanje prasev (odjokov) ter njihovega mesa samo ob četrtkih in nedeljah in da je dovoljena tudi potrošnja takega mesa v restavracijah, javnih kuhinjah in drugih gostinskih obratih samo ob četrtkih in nedeljah.

Torek in petek pa sta v vsej državi določena kot brezmesna dneva. Prvi brezmesni dan bo torej v petek 17. t. m. V torkih in petkih je prepovedano prodajati sveže telečje in svinjsko meso. V resta-

Sprememba uredbe o cestnih fondih

Že pred dobrim mesecem smo poročali, da je ministrski svet o priliki proračunskih dvanajstini sprejel tudi uredbu o spremembah in dopolnitvah uredbe o državnem in banovinskih cestnih fondih. Ta uredba je šele sedaj objavljena v »Službenih novinah« ob 11. t. m. in je s tem dnem tudi dobila obvezno moč. V glavnem prinaša naslednje spremembe nasproti dosedanjim določbam:

Davščina na avtomobile

Najvažnejša sprememba se tiče prispevkov za cestni fond, ki jih plačujejo lastniki avtomobilov. V novih prispevkih je sedaj vstet tudi izredni cestni prispevek za izkoriščanje državnih in nedržavnih cest. Točka 2., čl. 10. uredbi sedaj določa:

Letne davščine (za državni cestni fond) so naslednje:

a) od potniškega avtomobila (motornega vozila s 4 kolesi in največ 6 sedeži) se plača davščina skupaj s cestnim prispevkom, in sicer od taksija 200 din (doslej 200 din), od zasebnega avtomobila 400 din (doslej 200 din in cestni prispevek 200 din), od zasebnega avtomobila, ki istočasno služi kot taksi 700 din (doslej 200 din in cestni prispevek 500 din).

b) od zasebnega tovornega avtomobila se plača davščina, ki predstavlja deloma povšan cestni prispevek, in sicer: pri nosilnosti do 0.5 tone 500 din (doslej cestni prispevek 500 din), pri nosilnosti od 0.5 do 1.0 tone 1000 din (doslej 1000), pri nosilnosti od 1.1 do 2.0 tone 2000 din (doslej 1750), pri nosilnosti 2.1 do 3.0 tone 3000 din (doslej 2500), pri nosilnosti 3.1 do 4.0 tone 5000 din (doslej 3250), pri nosilnosti 4.1 do 5.0 tone 7000 din (doslej 4000), pri nosilnosti od 5.1 do 6.0 tone 9000 din (doslej 5000 din) in za vsako nadaljnjo, tudi nepopolno tono nosilnosti po 2000 din (doslej 1000). Pri težkih in najtežjih tovornih avtomobilih je povečanje obremenitve prav običajno, saj znanša odsele letna davščina od velikega 10-tonskega tovornega avtomobila 17.000 din nasproti dosedanj določeni 9000 din. Za prikolico se plača davščina kakor za tovorni avtomobil, torej po nosilnosti.

c) od avtobusov in avtočolov se pobira davščina (cestni prispevek) od prevoznega kilometra po ključu iz uredbe o izrednem cestnem prispevku, pri čemer izračuna višino davštine pristojni tehnični oddelek.

d) od motociklov se pobere letna davščina 50 din, od motociklov s prikloplami in triciklov pa 75 din (kakor doslej). Na novo so v kategorijo motociklov uvrščeni tricikli.

e) od običajnih vozov, ki so namenjeni in služijo za prevoz lastnika voza ali potnikov ali za prevoz surovin in blaga za trgovinska, industrijska in druga podjetja se plača davščina (brez cestnega prispevka), in sicer od vozov na vzmeteh in polvzmeteh 50 din, od vozov brez vzmeti 40 din in od vozov na dveh kolesih brez vzmeti 20 din (kakor doslej). Običajni vozovi (z vzmetmi in brez vzmeti), ki so namenjeni in služijo potrebam selskega gospodarstva so oproščeni, če pa se vozila, na-

Naše gledališče

D R A M A

Sreda, 15.: Hamlet. Izven. Gostovanje Zvonimir Rogoza. Znižane cene od 25 din navzdol. Četrtek, 16.: Zupanova Micka. Varh. Red B. V Benediktijevi salonski komediji »Rdeča roža« nastopajo Mira Danilova, Jan, Sanci in Slavčeva. Delo je zrežiral dr. Bratko Kreft. Komedia spada med dela, ki so dosegla lepo število repriz. Za predstavbo drevi na razpolago še nekaj vstopnic za galerijske sedeže in balkonske lože.

Odlični gost Zvonimir Rogoz, član Narodnega divadla v Pragi, bo igral v sredo »Hamleta« v korist bolniškega fonda Združenja gledaliških igralcev v Ljubljani. S to kolegiatno gesto je dokazal naš popularni gost povezanost s svojimi nekdanjimi tovariši in zasluzil zanj vse priznanje. Posebej opozarjamo, da se te dni poslavljajo. Vrnili se bo v Prago. Omenjeno gostovanje v sredo bo po običajnih dramskih cenah od 25 din navzdol.

Dijška predstava »Hamleta« v drami za ljubljanske srednje šole. V petek 17. maja ob 15. uprizore v dramskem gledališču Shakespearjevega »Hamleta« z gostom Zvonimirom Rogozom. Veljale bodo znižane cene.

O P E R A

Torek, 14.: zaprto. Sreda, 15.: Kleopatra. Red sreda.

Krstna predstava švarovega dela »Kleopatra« je prinesla tako izvajalcem kakor tudi komponistu in vsem, ki so pripomogli delu do uspeha, mnogo priznanja. Odlično izvedena uprizoritev, za katero vlada razumljivo zanimanje, je dokazala, s koliko ljubozno in razumevanjem so vršili sodelujoči svoje naloge. Napeto historično dejanje, ki se stopnjuje v učinkovitih prizorih, slikovita inscenacija, predvsem pa švarova glasba, ki efektno podčrtava rastoče dejanje in konflikte v njem, sestavljajo celoto, ki jo velja videti in slišati.

taksa 15 din pa se plača na en tovorni Bat (doslej za vagon).

Davščina na povečano vrednost zemljišč ob sodobnih cestah

Z uredbu so deloma spremenjene določbe, ki se nanašajo na letno davščino, ki jo plačajo lastniki posestev (parcel) vzdolž državnih cest s sodobnim cestiščem (iz lesa ali kamenitih kock, s cementnim ali asfaltiranim cestiščem) zaradi povečane vrednosti teh posestev. V krajih s preko 5000 prebivalci znaša ta letna davščina do površine 1000 kv. m po 5 din, v ostalih seliščih do površine 500 kv. m po 2 din, zunaj selišč pa do površine 10.000 kv. m po 1 din od enega dolžinskega metra fronte posestva ob sodobni cesti; pri večjih površinah se davštine poveča za 50% pri dolžinskem metru fronte. Gornje določbe so v bistvu nespremenjene, pač pa je važna nova določba, ki pravi, da ta davštine ne more presegati zneska letnega davka (zemljarine, osnovni davek) dotične parcele.

Spremenjene so tudi določbe glede zemljišč, ki ležijo za temi obmejnimi zemljišči. Lastniki posestev (parcel), ki ne mejijo na cesto s sodobnim cestiščem vendar so oddaljena od osi ceste (doslej od meje ceste, nega zemljišča) do 250 metrov, plačajo polovico, lastniki zemljišč, ki so oddaljena do 500 m, pa četrtino zneska zemljarine na svojo nepremičnino (odnosno dela zemljarine, ki odpade na prej označeni pas). Lastniki posestev, ki mejijo na cesto s sodobnim cestiščem, ne plačajo te davštine na posamezne parcele, če na te parcele ne plačajo zemljarine.

Nova je določba, da se na stavbišča izven naselij plača ta davštine kakor na nepremičnine v naseljih izpod 5000 prebivalcev, to je 2 din od dolžinskega metra. Na nepremičnine, ki so oddaljene od ceste do 500 m, se davštine ne plačajo, če so od ceste ločene s kakšno oviro, ki jim onemogoča posluževati se ceste s sodobnim cestiščem.

Banovinski cestni fond

Že doslej se je stekalo v banovinske cestne fond 50% odkupnine za osebno delo od prejemkov državnih aktivnih in upokojenih uradnikov in uslužbencev. Po novih določbah se steka v banovinski cestni fond tudi 50% odkupnine za osebno delo od prejemkov banovinskih in občinskih aktivnih in upokojenih uradnikov in uslužbencev.

Nova je določba, da se steka v banovinski cestni fond 15% cestne dokaide, če se ta cestna doklada pobira namesto osebne dela na banovinskih cestah, odnosno namesto odkupnine.

Glede davščine za banovinski cestni fond, ki jo plačajo lastniki posestev vzdolž banovinskih cest s sodobnim cestiščem, veljajo iste določbe kakor za podobno davščino, ki jo plačajo lastniki zemljišč ob državnih cestah s sodobnim cestiščem; le stopnja davščine je manjša in znaša v krajih s preko 5000 prebivalci do površine 1000 m² po 1 din, v ostalih naseljih do površine 5000 m² po 0.50 din in izven naselij do površine 10.000 m² po 0.30 din od 1 dolžinskega metra fronte nepremičnine (parcele).

Davščina na bicikle

Nova je določba, ki pravi, da se plača za banovinski cestni fond tudi letna davščina na bicikle, ki znaša 10 din in se pobira za vsako leto v naprej o priliki registriranja bicikla pri policijskih oblastvih. Dohodek od te davščine se dostavlja banovinskemu cestnemu fondu, vendar se knjiži posebej kot fond za gradnjo in vzdrževanje kolesarskih stez. Državni in banovinski bicikli niso podvrženi tej davščini.

Uredba še določa, da je gradbeni minister v sporazumu z resornim ministrom pristojen, da tolmači določbe te uredbe.

Gospodarske vesti

Carinjenje surove nafte. Po razpisu finančnega ministrstva iz leta 1932 se surova nafta carini kot bencin, če vsebuje nad 44% bencina. Z novim razpisom, ki je objavljen v »Službenih novinah« 10. t. m. je sedaj gornja določba izpolnjena in se glas: Surova, črna in neprečiščena nafta, ki vsebuje preko 44% bencina od 0 do 150 stopinj C se carini kot bencin po tar. št. 177 točka 1 uvozne carinske tarife. Določitev minimuma bencina se vrši nadalje do 130 stopinj C.

Dobave. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema da 14. maja ponudbe za dobavo vrvice za mornarske čepice do 15. maja za dobavo avtomobilskih gum, 20. maja za dobavo železa in železnega profila ter mornarskih značk za zimsko in letno obleko. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 27. maja ponudbe za dobavo avtomobilskega olja, električnih žarnic, telefonskega kablja, bakrenih palčic in žice za dinamno.

Borze

DEVIZE

Beograd. Tečaj na svobodnem trgu: New York 5480—5520, Curih 1228.18—1238.18.

EFEKTI

Beograd. Vojna škoda 426—428 (425 do 427), 4% agrarne 50.50 den., 6% begluške 73—74.75 (73—74), 6% dalm. agrarne 63 do 63.50 (63.25), 6% šumske 62—64, 7% Seligman 102 den., 7% Blair 87 den. (87), Narodna banka 7950 den., PAB — (180).

Blagovna tržišča

ZITO

Chicago, 13. maja. Začetni tečaj: pšenica: za julij 108, za sept. 108.25; koruza: za julij 68.625, za sept. 69.125.

Dežela brez pravopisnih napak

Jezikovni spori na Norveškem

Na Švedskem govore švedsko, na Danskem dansko, na Norveškem — ne govore norveško, temveč pretežno dansko. Norveški jezik sicer obstoji, toda govore ga samo v oddaljenih delih dežele.

Norveške vlade si prizadevajo že več nego trideset let, da bi norveški občanovni jezik očistile danščine, toda doslej niso imele uspeha. Nasprotno, navzlic vsem jezikovnim reformam, je zmešnjava danes večja nego kdaj prej. Nekateri hočejo čisto norveščino, drugi čisto danščino, tretji se potegujejo za mešanico iz obeh jezikov, četrti bi radi dali stari norveščini prednost, ki naj bi jo iz danščine dopolnili le z besedami, ki jih norveški »kmetijski jezik« ne pozna, peti pa hočejo dati prednost smet danščini. Posledica tega je, da gre vsak po svoji poti in ima vsak svoj pravica.

Kakšni so učinki, je najbolje razvidno iz tega, da berče v Oslo na kažipotih n. pr. tri različne oblike za besedo »cesto«: gode, gaten in gana. Mesto Bergen je za svoje ozemlje izvedlo jezikovno čiščenje in določilo za najboljšejeje izraze enoten pravopis.